

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра історії України і методики викладання історії

ДИПЛОМНА РОБОТА НА ЗДОБУТТЯ ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

на тему:

**Гурткова історико-красознавча робота у закладах
позашкільної освіти м. Івано-Франківська
(на прикладі діяльності Центру освітніх інновацій
Івано-Франківської міської ради)**

Студентки 2 курсу, групи СОІ-2м
напряму підготовки (спеціальності)
014.03 «Середня освіта (Історія)»

Печенюк Катерина Василівна

Керівник:

кандидат історичних наук, доцент

Королько Андрій Зіновійович

Рецензент:

кандидат історичних наук, старший
викладач

Паска Богдан Валерійович

Національна шкала: _____

Університетська шкала: _____

Оцінка ECTS: _____

Анотація

Печенюк К. В. Гурткова історико-краєзнавча робота у закладах позашкільної освіти м.Івано-Франківська (на прикладі діяльності Центру освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради). Івано-Франківськ, 2023. 130 с.

У дипломній роботі на основі архівних та інтернет джерел ЗПО ЦОІ-ІФ здійснено характеристику закладів позашкільної освіти міста. Простежено етапи становлення та розвитку ЗПО Центр освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради. Актуальність даної роботи полягає в тому, що потрібно за допомогою закладів позашкільної освіти підсилувати освітній потенціал молоді. В роботі охарактеризовано нормативно-правове забезпечення діяльності закладу; розкрито інформацію про благодійну та волонтерську роботу Центру освітніх інновацій. Проаналізовано участь вихованців Центру у міжнародних конкурсах, літніх школах, стартапах, квестах. Основну увагу зосереджено на напрямках гуртків Центру: науково-технічного, науково-дослідного, гуманітарного, еколого-натуралістичного та художньо-естетичного спрямування.

Ключові слова: ЦОІ, ЦОІ-ІФ, Центр освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради, Центр, гурткова робота, гурток, здобувачі освіти, позашкільний заклад, ЗПО.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. Загальна характеристика діяльності закладів позашкільної освіти в м. Івано-Франківську	8
1.1. Заклади позашкільної освіти обласного центру.....	8
1.2. Центр освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради: віхи становлення та етапи розвитку.....	17
1.3. Нормативно-правове забезпечення діяльності ЗПО ЦОІ-ІФ.....	35
РОЗДІЛ 2. Практична діяльність Центру освітніх інновацій	40
2.1. Благодійна та волонтерська робота позашкільного закладу.....	40
2.2. Проведення міжнародного конкурсу “Врятуймо планету разом”.....	41
2.3. STEM FEST у Центрі освітніх інновацій.....	46
2.4. Участь у літніх школах і стартапах. Квестодні у Франківську та Родинна коляда Перемоги.....	50
РОЗДІЛ 3. Робота гуртків Центру освітніх інновацій	53
3.1. Гуртки наукового-технічного і науково-дослідного спрямування.....	53
3.2. Гуртки гуманітарного напрямку	59
3.3. Гуртки еколого-натуралістичного і художньо-естетичного спрямування.....	65
ВИСНОВКИ	70
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	73
ДОДАТКИ	83

ВСТУП

Актуальність дипломної роботи. З року в рік суспільство змінюється, а отже потребує відповідного надання знань компетентними у своїй справі вчителями історії і суспільствознавчих предметів в ЗЗСО і керівниками гуртків в ЗПО. Можемо побачити те, як часто реформується наша система освіти, удосконалюється, сприяє покращенню освітнього процесу, розробляються концепція НУШ, метою якої є використання компетентнісного підходу у навчанні. Цей процес ми можемо простежити в тому, що учні отримують знання на уроках саме в тому обсязі і в тому напрямку, який може пригодитися їм у житті. Ця концепція використовується і у закладах позашкільної освіти. Кожен обласний центр може похизуватися великою кількістю таких освітніх установ. На Івано-Франківщині – це Івано-Франківський обласний державний Центр туризму і краєзнавства учнівської молоді, Центр патріотичного виховання учнівської молоді імені Степана Бандери Івано-Франківської міської ради, Івано-Франківське обласне відділення Малої академії наук України, Мала академія учнівської молоді Івано-Франківської міської ради та Центр освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради, про який і розповідається в даній роботі.

Об'єктом дипломної роботи виступає позашкільна діяльність Центру освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради.

Предметом дипломної роботи є організація та зміст роботи Центру освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради.

Метою дипломної роботи є комплексний аналіз, вивчення, систематизація інформації, яка стосується діяльності гуртків закладу позашкільної освіти Центру освітніх інновацій в місті Івано-Франківську.

Виходячи з поставленої мети авторкою дипломної роботи було визначено реалізувати такі **завдання**:

– здійснити комплексну характеристику всіх закладів позашкільної освіти в місті Івано-Франківську;

- простежити етапи становлення та розвитку ЗПО Центр освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради;
- охарактеризувати нормативно-правове забезпечення діяльності цього закладу позашкільної освіти;
- розкрити благодійну та волонтерську роботу Центр освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради;
- проаналізувати участь вихованців Центру у міжнародних конкурсах, літніх школах, стартапах, квестах;
- простежити напрями роботи гуртків науково-технічного, науково-дослідного, гуманітарного, еколого-натуралістичного і художньо-естетичного напрямів в ЦОІ.

Хронологічні рамки дипломної роботи охоплюють 2019–2023 рр. Нижня межа – 2019 р. – відкриття Центру освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради. Верхня межа – 2023 р. – діяльність закладу на сучасному етапі.

Територіальні межі дипломної роботи окреслені територією м. Івано-Франківська, де розташовується Центр освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради по вулиці Незалежності 36.

Методологічну основу дипломної роботи складають принципи об'єктивності, історизму, системності, всебічності, узагальнення та порівняння. У роботі використовувалися загальнонаукові (синтезу, індукції і дедукції, класифікація та типологізація, абстрагування) та спеціальні наукові методи (історико-порівняльний, історико-системний, історико-генетичний).

Стан наукової розробки проблеми. Написання дипломної роботи на здобуття магістерського рівня освіти не було б можливим без використання поточних відомостей, виокремлених з електронних ресурсів, соціальних мереж та внутрішнього архіву закладу позашкільної освіти Центру освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради [1–29; 57–78]. Директорка ЗПО Центру освітніх інновацій пані Марія Починок надала дозвіл для опрацювання внутрішніх звітів та наказів, які регулюють роботу Центру та становлять чималий пласт зібраних джерел даного дослідження. Важливе місце серед

джерел відведено навчальним програмам гуртків, які функціонують в закладі освіти [38–56], без наявності яких не було б можливості скласти певний пазл про мету, функціональність гуртка, засадничі аспекти, на яку кількість годин і для якої вікової категорії здобувачів освіти програма розрахована. Про початок діяльності ЗПО ми можемо дізнатись з інтерв'ю директорки Центру у «Франківській газеті» [89]. Не можна оминати повз уваги і документів загальнодержавного рівня, а саме: Закону України «Про позашкільну освіту» [32], програмових документів Інституту модернізації змісту освіти МОН України [33], наказу «Про затвердження нормативно-правових актів, які регламентують порядок організації туристсько-краєзнавчої роботи» [35]. Узагальнені матеріали з історико-краєзнавчої роботи можемо знайти в творчому доробку І.В. Пархоменка [88], П.Т., Тронька [91] та О.О. Подколодної [93].

Наукова новизна дипломної роботи полягає в узагальненні, постановці та аналізі проблемних питань дослідження. У роботі:

уперше:

– авторкою здійснено комплексний аналіз роботи гуртків позашкільного закладу Центр освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради;

удосконалено:

– інформативні відомості, які стосуються діяльності гуртків науково-технічного, науково-дослідного, гуманітарного, еколого-натуралістичного та художньо-естетичного напрямів;

– аналіз навчальних програм гуртків закладу позашкільної освіти за якими проходить освітній процес;

отримали подальший розвиток:

– рекомендації щодо покращення технічних засобів та можливостей в роботі закладу позашкільної освіти Центр освітніх інновацій;

– вивчення методичного забезпечення в ЦОІ-ІФ.

Практичне значення дипломної роботи полягає в тому, що окремі її матеріали, можна використовувати в написанні робіт науково-дослідницького

напряму (з історичного та шкільного краєзнавства, методики написання конкурсних робіт, викладання історії), навчальній роботі (друк шкільних підручників, монографічних видань, навчально-методичних посібників, нормативно-правових документів гуртків), державній сфері (для покращення освітнього рівня в конкретному регіоні, вирішення питань та реалізація удосконаленої політики у сфері позашкільної освіти), громадській діяльності (для проведення дебатів, круглих столів на тематику позакласної гурткової роботи, шкільного краєзнавства, пам'яткоохоронної роботи, музейної справи, екскурсійної діяльності).

Апробація результатів дипломної роботи. Основні положення роботи обговорено на всеукраїнських і конференціях: «Історико-краєзнавча діяльність у закладах освіти: проблеми і перспективи» (м. Івано-Франківськ, 22 квітня 2021 р.), «Історико-краєзнавча діяльність у закладах освіти в умовах Нової української школи» (м. Івано-Франківськ, 18 травня 2023 р.) та звітних наукових конференціях студентів Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (м. Івано-Франківськ, 8 квітня 2021 р., 7 квітня 2022 р., 6 квітня 2023 р.).

Публікації. Основні результати дослідження викладено в трьох публікаціях.

Структура дипломної роботи зумовлена предметом і завданнями дослідження. Вона складається зі вступу, трьох розділів, які поділяються на 10 підрозділів, висновків, списку використаних джерел (99 позицій), 19 додатків. Основний текст дипломної роботи викладений на 69 сторінках, загальний обсяг – 130 сторінок.

РОЗДІЛ 1.

Загальна характеристика діяльності закладів позашкільної освіти в м. Івано-Франківську

1.1. Заклади позашкільної освіти обласного центру

Позашкільна робота в Україні є важливою складовою системи освіти, вона закріплена у Конституції та законах, зокрема «Про освіту» і «Про позашкільну освіту». Основна мета цієї сфери освіти полягає в розвитку творчих та креативних здібностей учнів. Вона надає можливість здобувачам освіти вивчати додаткові предмети поза шкільним графіком у спеціальних закладах позашкільної освіти.

Учні мають можливість вибирати напрямок позашкільної освіти на добровільних засадах і в обраному закладі. Міські позашкільні заклади створюють умови для розвитку громадянської компетентності учнів через різноманітні гуртки, секції та студії, спрямовані на краєзнавство, пошукову діяльність, мистецтво і спорт.

Педагоги використовують творчий підхід та креативне мислення для об'єднання різних видів діяльності позашкільної освіти. Це допомагає молоді здобувати знання і навички, які стосуються працевлаштування та розширення їхнього загального кругозору в різних сферах.

За останні два десятиліття в місті Івано-Франківську спостерігається значний розвиток мережі закладів позашкільної освіти. На початок 2022 р. їх вже існувало понад 14, що свідчить про важливість та популярність позашкільних освітніх закладів у місті. Розширення цієї мережі надає дітям та молоді багато можливостей для розвитку і самореалізації у різних сферах знань та інтересів, що сприяє їхньому загальному розвитку і підготовці до майбутнього дорослого, самостійного життя. До списку цих закладів можна віднести наступні: – Мала академія наук учнівської молоді; – Міська дитяча екологічна станція; – Дитячо-юнацький пластовий центр; – Міський центр дитячої та юнацької творчості; – Міський центр науково-технічної творчості

учнівської молоді; – Центр патріотичного виховання учнівської молоді імені Степана Бандери; – Івано-Франківський обласний державний центр туризму і краєзнавства учнівської молоді; – Спеціалізована дитячо-юнацька спортивна школа олімпійського резерву № 1; – Центр дозвілля та юнацтва за місцем проживання; – Центр освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради; – Дитячо-юнацька спортивна школа № 2; – КЗПО «Культурно-універсальна територія «Кут»; – Дитячо-юнацька спортивна школа № 3; – Позаміський заклад оздоровлення та відпочинку «Лімниця» [36].

Історія Івано-Франківського обласного державного центру туризму та краєзнавства учнівської молоді сягає коріння ще з 1940 р., коли була створена Станіславська обласна екскурсійно-туристська станція у місті, яке тоді називалося Станіслав. Під час свого початкового функціонування ця станція провела сім мандрівок та 98 екскурсій.

У 50-х роках минулого століття Станіславська обласна екскурсійно-туристська станція активно спрямовувала свою увагу на організацію туристичних походів і екскурсій по мальовничому Прикарпаттю. У цей період почалася також збірка молодих туристів-краєзнавців. Особлива увага була приділена розвитку туристсько-краєзнавчої діяльності на початку 1960-х років. Це було обумовлено тим, що краєзнавці отримали завдання досліджувати історію своєї малої Батьківщини під час пошуково-дослідницької роботи та збирати матеріали для створення експозиції шкільного музею. На той момент було сформовано понад 450 груп, перед якими стояла мета виконати поставлені завдання.

Важливий етап у розвитку цього закладу припадає на 1990-ті роки, коли він став найбільшим центром позашкільної освіти в чарівному Прикарпатті. Саме в цей період станція змінила свою назву на Івано-Франківський обласний державний центр туризму і краєзнавства учнівської молоді. Пізніше відбулися структурні перетворення і важливою стала видавнича діяльність представників цього закладу [86].

Сучасний директор цього освітнього простору – видатний педагог, визнаний краєзнавець, заслужений працівник освіти України, відомий фахівець у галузі туризму, кандидат педагогічних наук і доктор філософії – Михайло Юрійович Косило. Місією цього закладу є надання методичної підтримки гурткам туристсько-краєзнавчого спрямування, організація експедицій, акцій, походів, лекцій, екскурсій, конференцій, семінарів та інших заходів.

У структурі функціонують 10 філій: Богородчанська, Верховинська, Галицька, Городенківська, Долинська, Калуська, Косівська, Надвірнянська, Рожнятівська та Ворохтянський навчально-тренувальний центр, а також 7 відділів, які відповідають за різні аспекти роботи закладу, такі як екскурсійна діяльність, турбази та міжнародний туризм, навчально-педагогічна робота, науково-методична діяльність і краєзнавство, адміністративно-господарський сектор, інформатизація і комп'ютерні технології, спортивно-туристська діяльність, а також розвиток віртуально-освітнього середовища. ЗПО також має 6 турбаз: «Говерла», «Прут», «Карпати», «Мрія», «Черемош» і «Коломийка».

Мала академія наук учнівської молоді Івано-Франківської міської ради є закладом, який був створений згідно з розпорядженням голови Івано-Франківської обласної державної адміністрації від 14 липня 1997 року під номером 517. Метою створення цього закладу було виділення та підтримка талановитої молоді з метою розвитку їхнього потенціалу в певній галузі діяльності. Основним принципом роботи цього закладу є спонукання молоді до власної ініціативи та роботи, яка відбувається з власного бажання. Вважається, що робота, яка здійснюється з внутрішньою мотивацією та від душі, має більший потенціал для створення нових, цікавих, корисних ідей та рішень, які можуть призвести до загального благополуччя суспільства.

Головною метою Малої академії наук учнівської молоді Івано-Франківської міської ради є створення можливості для учнів розкрити свої інтелектуальні здібності і професійні якості, аналогічні тим, які мають професіонали у своїй галузі. Ця ініціатива надає учасникам гуртків можливість зануритися у світ науково-дослідницької роботи, розвиває в них навички

самостійності і допомагає впевнено йти до своїх цілей і завдань. Діяльність закладу сприяє накопиченню і аналізу знань, вдосконаленню професійних навичок, розвитку уяви та тренуванню аналітичного мислення. Все це необхідно для успішної реалізації в майбутньому у конкретних професійних сферах і впливає на формування компетентних та соціально-професійних фахівців з багатим досвідом роботи [86].

На 2022–2023 роки фактична мережа секцій Малої академії наук учнівської молоді Івано-Франківської міської ради включає дванадцять відділень, які поділяються на 35 секцій. Зараз Мала академія наук успішно надає якісну підготовку школярам, які досить молодому віці вже мають конкретні зацікавлення та чітко уявляють, чого хочуть досягти в майбутньому. Вони рішуче йдуть до своєї мети і отримують підтримку від керівників.

Здобувачі освіти вкладають багато зусиль в те, щоб стати видатними особистостями, які будуть відомі у всьому світі завдяки своїм винаходам. Учасники цих секцій беруть участь у різних конкурсах, змаганнях, фестивалях і отримують відзнаки за свою наполегливу працю. Ці нагороди не обмежуються лише на міському, обласному або всеукраїнському рівнях, а також заслуговують на визнання на міжнародному рівні, що свідчить про високу якість навчання в цьому закладі освіти.

Міський центр дитячої та юнацької творчості Івано-Франківської міської ради заснований у грудні 1939 року. Початково в ньому було вісім гуртків, в яких навчалося 160 учнів. Проте під час війни (1941–1945 рр.) діяльність цього закладу була тимчасово призупинена. Після відновлення в 1944 році, він отримав назву «Палац піонерів». Назва закладу змінювалася з часом і він отримав нову назву – «Івано-Франківський будинок піонерів та школярів». У 1990-х роках центр знову змінив назву і став відомий як «Міський центр дитячої та юнацької творчості» (МЦДЮТ).

Міський центр дитячої та юнацької творчості Івано-Франківської міської ради активно співпрацює з багатьма навчальними закладами як у місті, так і за його межами, а також з різними громадськими об'єднаннями. На 2022–2023

роки в цьому закладі функціонували 7 різних напрямів і 52 гуртки. Один із гуртків раніше присвячувався вивченню історії рідного краю, де учні мали можливість обговорювати цікаві моменти з історії міста та області.

Учні цього закладу також активно беруть участь у підтримці воїнів неоголошеної російсько-української війни. Вони виготовляли ангеликів з фанери, розмальовували їх і надсилали захисникам у гарячі точки, сприяючи підтримці бойового духу.

На сьогоднішній день в цьому закладі діють 2 гуртки з туристсько-краєзнавчого спрямування під керівництвом Гавриш Ірини Володимирівни: народознавчо-етнографічний гурток та «Школа юних екскурсоводів».

Івано-Франківський міський центр патріотичного виховання учнівської молоді імені С. Бандери є важливим освітнім закладом, який відіграє ключову роль у формуванні громадянської свідомості та патріотичних цінностей серед молоді м. Івано-Франківськ. Заснований у 2009 році, Центр активно сприяє військово-патріотичній підготовці учнів, а також організовує заходи і гурткову роботу в галузі краєзнавства, історії та літератури. Діяльність Центру спрямована на виховання громадянської свідомості та активної громадянської позиції у молодого покоління, підтримку краєзнавчих досліджень та туристичних ініціатив. Центр відзначається успішними досягненнями учасників гуртків на різних експедиціях та акціях, що свідчить про важливість його ролі у патріотичному вихованні молоді та розвитку краєзнавчого напрямку серед учнів.

Учасники гуртків Івано-Франківського міського центру патріотичного виховання учнівської молоді імені С. Бандери проявляють високу активність і досягають значущих успіхів на різних рівнях. Вони є неодноразовими призерами міських, обласних та Всеукраїнських експедицій, акцій, що вказує на їхню відмінну підготовку та великий інтерес до патріотичної і краєзнавчої діяльності. Вихованці гуртків виявилися найкращими на міському етапі Всеукраїнської краєзнавчої експедиції «Моя Батьківщина – Україна», а також переможцями обласної історико-краєзнавчої акції «Герої не вмирають». Їхні

досягнення свідчать про високий рівень патріотичної та культурно-освітньої роботи, яку проводить цей Центр.

Івано-Франківський міський центр науково-технічної творчості учнівської молоді має історичні коріння і веде свій початок від міської станції юних техніків, заснованої в 1983 році. Цей центр є важливим закладом освіти, який розвиває науково-технічну креативність в учнів. У ньому працюють гуртки різних напрямків, включаючи науково-технічний, спортивно-технічний та художньо-прикладний. Ці гуртки допомагають учням вивчати різні науково-технічні та художні дисципліни, такі як радіоелектроніка, інформатика, авіамоделювання, кераміка та інші. Робота Центру сприяє розвитку творчих та аналітичних здібностей молоді, готує їх до участі у наукових та технічних заходах, сприяє подальшому професійному росту.

Міська дитяча екологічна станція є важливим освітнім закладом, спрямованим на навчання та популяризацію екології серед дітей та молоді. Станція відіграє важливу роль у формуванні екологічної свідомості серед молодого покоління та вихованні екологічно відповідальних громадян нашої країни.

На станції проводяться різноманітні заходи, лекції, семінари та практичні заняття, спрямовані на вивчення природи, екосистеми, а також проблем забруднення навколишнього середовища, шляхів їх вирішення. Учні станції активно займаються дослідницькою роботою, проводять польові експедиції, збирають дані про стан природи в місцевості.

Цей заклад сприяє розвитку екологічної культури та виховує екологічно обізнаних громадян, які розуміють важливість збереження природи та приймають активну участь у заходах з охорони навколишнього середовища. Міська дитяча екологічна станція є важливим ресурсом для навчання та підготовки молодого покоління до вирішення екологічних проблем у майбутньому.

Івано-Франківський міський Центр дозвілля дітей та юнацтва за місцем проживання є важливим закладом освіти, спрямованим на організацію дозвілля

та виховання дітей і молоді в позаурочний час. Історія дитячих клубів у місті сягає кінця 1970-х років, коли з'явилися перші заклади, такі як «Ровесник», «Данко», «Олімп», «Золота ракетка» і «Юність». Головною метою їхньої діяльності було організувати відпочинок та розваги для дітей у вільний від навчання час.

З часом кількість дитячих клубів зростає і на початку 1990-х років їх було 24. Проте в кінці 1990-х років ця кількість зменшилася до 18, що призвело до створення міського Центру для роботи з дітьми за місцем проживання в 2003 році. Центр розробляє та організовує різноманітні програми та заходи для дітей і молоді, сприяючи їхньому розвитку та вихованню в дусі позитивних цінностей.

Наразі директором Центру є Леся Іванівна Зваричук. Центр дозвілля дітей та юнацтва за місцем проживання об'єднує 21 дитячо-юнацький клуб, які відвідують 2450 дітей віком від 6 до 18 років і молоді до 28 років, включаючи дітей із сімей пільгових категорій та тих, хто має схильність до правопорушень.

Більшість дитячо-юнацьких клубів мають різнопрофільну спрямованість. Загалом на базі цих клубів функціонує 67 різних гуртків та секцій. Серед них спортивні секції, такі як самбо, бокс, тхеквондо, шахи, оздоровча гімнастика, а також гуртки художньо-естетичного спрямування, включаючи вишивку, бісероплетіння, паперопластику, моделювання іграшок-сувенірів, малювання, фітодизайн, художню обробку шкіри, вокальні студії, курси бальних танців, естрадно-спортивні танці, акторська майстерність. Крім того, діють молодіжні клуби соціально-реабілітаційного спрямування та гуртки гуманітарного напрямку, які пропонують вивчення польської мови, а також технічні та еколого-натуралістичні гуртки.

Дитячо-юнацький пластовий центр м. Івано-Франківська є закладом, що сприяє глибокому вихованню і самовихованню дітей та молоді на основі християнських моральних цінностей. Він ставить перед собою завдання формувати усвідомлену та відповідальну громадянську позицію серед молоді,

готуючи їх до активної участі в місцевому, національному та глобальному суспільстві, а також розвивати їх як лідерів на ідеологічних засадах Пласту.

Діяльність ДЮПЦ м. Івано-Франківська була започаткована рішенням Івано-Франківської міської ради четвертого демократичного скликання 17.12.2002 року. Згідно зі статутом, який був схвалений XLVII сесією Івано-Франківської міської ради від 23.02.2010 року під номером №48.

У своїй роботі центр реалізує виховний процес за моральним, духовним, патріотичним, розумовим, фізичним, соціальним, трудовим, естетичним і екологічним напрямками виховання.

Культурно-універсальна територія «Кут» (КЗПО «Кут») – це заклад позашкільної освіти, який сприяє розвитку різноманітних культурних та універсальних здібностей у дітей та молоді. Він створений з метою розширення горизонтів знань та підтримки творчого розвитку здобувачів освіти міста.

Завдяки КЗПО «Кут» учасники можуть брати участь у різних культурних та творчих заходах, розвивати свої художні та творчі здібності, а також поглиблювати знання в різних галузях. Цей заклад відіграє важливу роль у формуванні інтелектуальних та творчих здібностей учнів та молоді, сприяючи їхньому розвитку як особистостей та громадян.

«Кут» надає можливість дітям і підліткам вивчати мистецтво, музику, танці, живопис, літературу та інші види творчої діяльності, організовує освітні заходи, культурні події та сприяє інтелектуальному розвитку своїх учасників.

Спеціалізована дитячо-юнацька спортивна школа олімпійського резерву № 1 в м. Івано-Франківську є важливим спортивним закладом, спрямованим на підготовку та розвиток молодих спортсменів з метою досягнення високих результатів в олімпійських видах спорту. Школа спеціалізується на тренуванні та підготовці спортсменів для участі в Олімпійських іграх та інших міжнародних змаганнях на вищому рівні, забезпечує інтенсивну підготовку та навчання з різних видів спорту, а також сприяє фізичному та моральному розвитку своїх учнів з метою формування успішних спортсменів та гідних представників своєї країни на міжнародній арені.

Спеціалізовані спортивні школи олімпійського резерву зазвичай надають інтенсивну тренувальну та навчальну програму з різних видів, а також забезпечують спортсменів необхідною інфраструктурою та умовами для їхнього розвитку. Вихованці таких шкіл отримують як професійну спортивну підготовку, так і навчання з фізичної підготовки та розвитку моральних якостей, необхідних для успішного виступу на міжнародних змаганнях.

ДЮСШ № 2 Івано-Франківської міської ради є дитячо-юнацькою спортивною школою, яка спеціалізується на розвитку та підготовці юних спортсменів в різних видах спорту. Школа надає можливість дітям та підліткам займатися фізичною активністю, отримувати високоякісну спортивну підготовку та брати участь у спортивних змаганнях на різних рівнях, включаючи обласні, національні та міжнародні змагання.

У ДЮСШ № 2 зазвичай працюють професійні тренери та фахівці, які надають спортсменам необхідні знання, навички та підтримку для досягнення їхніх спортивних цілей.

Івано-Франківська дитячо-юнацька спортивна школа № 3 є однією з дитячо-юнацьких спортивних шкіл, які діють під патронатом Івано-Франківської міської ради. Ця школа спеціалізується на підготовці та розвитку молодих спортсменів у різних видах спорту. Вона надає можливість дітям та підліткам займатися спортом, отримувати спеціалізовану спортивну підготовку та брати участь у спортивних змаганнях.

Дитячо-юнацька спортивна школа № 3 зазвичай має свого збірного тренера та тренерський склад, які працюють над підготовкою та розвитком спортсменів в різних дисциплінах. Вона може спеціалізуватися на конкретному виді спорту, такому як футбол, легка атлетика, баскетбол чи надавати можливість вибору з кількох різних видів спорту.

Головною метою ДЮСШ № 2 та № 3 є розвиток фізичних та спортивних здібностей учнів, виховання дисципліни та спортивного духу.

Позаміський заклад оздоровлення та відпочинку «Лімниця» є одним із закладів, призначених для організації відпочинку, відновлення сил і

оздоровлення людей, зазвичай розташований за містом або в природних мальовничих місцях. Цей заклад надає можливість відвідувачам провести активний або спокійний відпочинок, насолодитися природою, займатися фізичними вправами, а також відновити фізичне і психічне здоров'я.

«Лімниця» може бути орієнтована на різні типи відпочинку, такі як сімейний відпочинок, туризм, активний спорт, риболовля, туристичні екскурсії, культурні заходи, терапевтичний відпочинок і багато інших. Часто в таких закладах є номери для проживання, ресторани, спортивні майданчики, басейни, туристичні маршрути та інфраструктура для забезпечення комфортного і цікавого відпочинку.

Отже, заклади позашкільної освіти в місті Івано-Франківську відіграють важливу та неоціненну роль для розвитку обдарованої учнівської молоді та підготовці майбутніх відомих громадян України. Історія становлення цих закладів свідчить про довготривалу та успішну роботу у напрямках патріотичного виховання, краєзнавства, туризму, наукової діяльності та багатьох інших сферах. Вони надають можливість учням розкрити свій потенціал, розвивати навички та здібності, а також формують громадянську свідомість та цінності. Завдяки активній роботі та співпраці з іншими освітніми установами ці заклади сприяють патріотичному вихованню та розвитку молоді, що є запорукою майбутнього успішного суспільства.

1.2. Центр освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради: віхи становлення та етапи розвитку

Рішенням міської ради сьомого демократичного скликання від 16 серпня 2019 р., згідно чинного законодавства, включаючи Закони України «Про освіту», «Про позашкільну освіту» і статті Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» №26, а також статей №87-90 і №104-107 Цивільного Кодексу, в якій мова йдеться «Про реєстрацію юридичних осіб, фізичних підприємців та громадських формувань», було ухвалено рішення створити заклад позашкільної освіти Центр освітніх інновацій Івано-

Франківської міської ради. Тоді ж прийнято статут цього закладу та визначено вісім штатних працівників. У разі потреби в кваліфікованих кадрах, передбачається годинна оплата за роботу нового персоналу, праця яких регулюється укладеними трудовими угодами між закладом і працівником. Надано можливість міському Департаменту освіти та науки бути залученим до створення Комунального закладу позашкільної освіти ЦОІ-ІФ відповідно до чинного законодавства. Фінансове управління повинно задовольнити і виконувати всі фінансові питання згідно кошторисного плану ЗПО. Контрольну функцію за виконанням цього рішення та процесом його проходження на різних етапах відповідають міські управлінці – голова комісії депутатів з питань гуманітарної політики М. Смаль та заступник міського голови О. Левицький.

Центр освітніх інновацій з'явився завдяки сприянню та підтримці міської ради м. Івано-Франківськ, зокрема, О. Савчук, яка була секретаркою міської ради, а пізніше обрана народною депутаткою. Приміщення площею 200 квадратних метрів, раніше занедбане та непотрібне, що знаходилося в центрі міста, було перетворено на освітній заклад, спрямований на навчання як молодшої, так і старшої школярської вікової групи, де можна розвивати творчість і креативність підростаючого покоління [64].

Під час урочистого відкриття цього закладу, міський голова Руслан Марцінків підкреслив, наскільки важливим є збереження саме цього приміщення для освітніх потреб мешканців міста. Він вважає, що цей заклад приваблює не лише учнів, але є вагомою у розвитку освітньої галузі. Враховуючи зміни в суспільстві, головна ідея полягає в тому, щоб зробити процес навчання цікавим для дітей, а також надати керівникам гуртків можливість успішно працювати у своїй сфері.

У цей час Центр освітніх інновацій став символом новаторства, креативності і цікавості, що відповідає потребам нашого молодого покоління, які визначають наше майбутнє. Ще на етапі створення закладу було задекларовано, що тут народжуватимуться нові ідеї та винаходи, які не тільки

сприятимуть розвитку освіти, але й сприяють саморозвитку в наукових інноваціях. Учителі працюють як єдина команда, обмінюючись досвідом та практичними навичками, допомагають виявити та розвинути потенціал прихованих талантів учнів, сприяють втіленню ідей та винаходів в життя для популяризації сучасної освіти та формування громадянина України в цілому [63].

З початку роботи цього закладу позашкільної освіти на посаді директора працює Марія Дмитрівна Починок, яка раніше була заступницею директора ліцею №11 в м. Івано-Франківську і викладала математику в цьому закладі освіти протягом 27 років. Пані Марія є автором численних програм та методичних розробок і відома як вчитель, яка готує учнів до участі у Всеукраїнських учнівських олімпіадах та конкурсах з математики, а також до ЗНО та НМТ. Вона впевнена, що за правильного підходу та зрозумілого пояснення кожна людина може успішно впоратися з найскладнішими завданнями, оскільки немає нічого неможливого [89].

ЦОІ-ІФ виконує різноманітні функції, включаючи соціальну, освітню, психологічну і культурно-просвітницьку діяльність. Це місце, де об'єднуються люди зі спільними інтересами. Сюди входять вчителі, викладачі, учні, представники громадськості і фахівці з різних галузей, чия робота пов'язана з освітою і психологічною підтримкою на професійному та особистісному рівнях. Кожна з цих груп має індивідуальні потреби в досягненні своїх цілей і завдань, які закріплені в статуті цього закладу.

ЗПО визначає перед собою головну мету – сприяти розвитку освіти у нашому місті. Це досягається через проведення різноманітних освітніх, соціально-психологічних та культурно-просвітницьких заходів. У результаті яких задовольняються освітні потреби мешканців міста.

В предметній діяльності заклад концентрує свою увагу на підтримці якісної професійної і наукової діяльності фахівців своєї справи, яка в свою чергу є спрямованою на те, щоб відбувалось постійне неперервне навчання, де вчителі могли удосконалити свої професійні компетентності, індивідуальні

якості і це стосується не тільки педагогічного колективу закладу, але й здобувачів освіти. Має місце і корпоративна система освіти в даному позашкільному осередку міста, ця система сформована для формування умінь професійно діяти і забезпечувати комплексний пакет професійно-управлінських функцій та професійної самореалізації особистості. Тут відбувається забезпечення актуальними, спеціальноорієнтованими і доступними послугами на які існує попит. Розповсюджується інноваційний досвід перепідготовки та підтримки кваліфікації педагогічного колективу, відбувається впровадження новітніх форм, які допомагають удосконалити їхні вміння і навички, а різнобічний доступ надає переваги в якісному розповсюдженні знань, покращенні рівня в населення, які стосуються різних тематичних питань: культури, освіти, соціальних функцій [64].

Коли відкрили Центр освітніх інновацій, він був за рахунком тринадцятим позашкільним закладом в місті. Можна сказати, що на той момент не кожне місто могло собі дозволити таку кількість орієнтованих ЗПО на розвиток різнопланових умінь у підростаючого покоління. Діяльність цих закладів позашкільної освіти здійснюється згідно спеціальних нормативних документів, настанов та рекомендацій Міністерства освіти і науки України, а також місцевого Департаменту освіти та науки Івано-Франківської міської ради. Задля того щоб охопити велику вікову категорію учнів, зацікавити їх і надати якісні знання з обраного гуртка, створюються умови, які не залишать байдужими жодного гуртківця. Оголошуються набори в гуртки, під час яких здобувачі освіти мають можливість відвідати декілька занять з різних сфер, а вже потім обрати де їм найбільше подобається і впевнено крокувати до нових вершин у своєму житті, які реалізуються у різноманітних акціях, конкурсах, олімпіадах та змаганнях. Такі заклади користуються популярністю в даний час, бо зосереджують учнівську молодь на навчанні і розвитку своїх умінь та не дозволяють пропагувати безтурботний спосіб життя ще з юних літ. Однією з ключових особливостей є те, що такі заклади функціонують у позашкільний час, тобто після уроків, а інколи і в суботу, тоді це не є перешкодою поєднати

навчання і в школі, і в ЗПО. На сьогоднішній день кількість таких закладів зростає, адже з'являється більша цікавість пізнати щось нове, креативне, нетипове для шкільного навчання, те що приносить задоволення при опануванні цієї галузі діяльності, яка є невимушеною для учня і не втомлює його пізнавати нову та корисну інформацію [89].

При характерних особливостях таких закладів позашкільної освіти ми можемо помітити хоч однакові напрями діяльності та зовсім різні підходи, назви гурткової роботи, а також способи взаємозв'язку між педагогом та здобувачем освіти. Найбільшою популярністю в ЗПО користуються гуртки гуманітарного, науково-технічного, соціально-реабілітаційного, науково-дослідного, художньо-естетичного та еколого-натуралістичного профілів. У Центрі освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради можна виокремити роботу таких гуртків: «Фінансова грамотність»; «Пізнаємо рідний край»; «Робототехніка-ARDUINO-школяр»; «Юні дослідники»; «Робототехніка-ARDUINO-початківець»; «Українська мова»; «Розвиток математичних здібностей засобами STEM-освіти»; «Європейський клуб»; «Англійська мова»; «Польська мова»; «Цікава англійська мова-початківець»; «Цікава інформатика»; «Прикладна математика»; «Дебати»; математичний гурток «Олімп»; «Робототехніка»; «Французька мова»; «Студія дизайну»; «3D-моделювання»; «Біологія людини засобами STEM-освіти»; «Природа рідного краю»; «Художня кераміка»; «Експериментальна і теоретична STEM-фізика»; «Історичні постаті української держави»; «Образотворче мистецтво»; «Юні дослідники біорізноманіття»; «Німецька мова»; «Цікава англійська мова-школяр»; «Юні туристи-краєзнавці»; «Еко-стиль»; «Психологія»; «Декоративно-ужиткове мистецтво»; «Юні екскурсоводи»; «Ерудит»; «Хімія» [58].

В діяльності цих гуртків можна простежити основний аспект на який націлений заклад позашкільної освіти – підсилення потенціалу шкільної програми, надавши можливість кожному бажаючому здобувачеві освіти реалізувати свою креативну функцію, створити щось корисне для суспільства та знайти практичне застосування своїм ідеям.

Центр освітніх інновацій є одним із найпотужніших закладів позашкільної освіти на території України, він об'єднує всіх лідерів думок, є закладом, де сміливо можна апробувати свої винаходи і впровадити нові технології, а також надати більшої популярності STEM-проектам. Заклад є своєрідним пунктом, де відбувається реформування освіти в місті та його околицях, відкривається простір для навчання школярів і педагогів в умовах НУШ.

Заклад позашкільної освіти є тим, з якого можна брати приклад і вчитися новим речам в освітній галузі, а це вже може сприяти підвищенню ефективності надання освітніх послуг. Тут можна виокремити новаторські рішення, які є доволі ефективними в освітньому процесі, присутня апробована система дистанційного навчання, що в період коли була пандемія Covid-19 дозволяло отримувати нові знання від керівників гуртків за допомогою мережі інтернет, а тепер у період, коли на території України проходять повномасштабні військові дії, ця система також використовується, щоб не було розриву в комунікації між закладом освіти і гуртківцем. Для цього розроблені спеціальні рекомендації щодо користування такою системою, інструкція для батьків, як допомогти дитині не втратити інтерес до навчання дистанційно. Учні готують так, аби вони згодом через незначний термін могли бути учасниками, призерами та переможцями конкурсів і змагань не тільки в Україні, але і за її межами, прославляючи нашу землю. Здобувачі освіти мають можливість бути учасниками науково-експериментального та творчо-пошукового процесу. Прикладом таких заходів, де можна одразу помітити клопітку працю учня є проєкт під назвою «Моделювання протиепідемічних заходів та засобів захисту громадян». Саме цей проєкт на міжнародному рівні приніс перемогу у програмі UPSHIFT-Україна. Переможці отримали можливість навчаючись ще в школі бути причетними до виготовлення безконтактних дезінфекторів для рук, а також мобільних додатків, які можна використовувати задля безпеки громадян від різноманітних загроз. Його винахідники є активними учасниками гурткової роботи в Центрі освітній

інновацій Івано-Франківської міської ради, де вони і надихнулись на створення таких корисних і значущих речей для побутового використання в сьогодні.

Заклад проводить просвітницьку діяльність і надає психологічну допомогу батькам, працівникам освітньої галузі та учням, якщо є така необхідність. Кваліфіковані практикуючі психологині проводять тренінги як знайти спільну мову батькам з їхньою дитиною, як уникнути конфліктних ситуацій, а якщо вони вже трапились, то як їх можна без шкоди іншим вирішити. Такі тренінги є доволі частим явищем у закладі освіти, куди може прийти будь-який мешканець міста. Всі вони стосуються дуже важливих тем в нашому житті і несуть за собою якісну психологічну підтримку. Серед найпотужніших психологічних тренінгів варто виокремити наступні: «Емоційне вигорання»; «НеБийДитину»; «Конфліктні ситуації – джерело розвитку»; «Стратегії поведінки батьків поряд з дітьми»; «Карантин: психологічний аспект»; «Індивідуальні психологічні особливості дитини»; «Як зняти тривожність?»; «Покоління Z: проблема чи шанс для батьків».

В освітньому просторі Центру діє арт-терапія для різної вікової категорії, яка за допомогою творчості та мистецтва думки лікує душу. Регулярно такі терапії проводять з дітьми, які пережили сильні емоційні стани, тому за допомогою малюнку вони ментально створюють ті історії і переживають її без шкоди для свого здоров'я. Цей вид діяльності набирає нового витка в сучасних умовах війни, адже є ті, хто потребують цієї підтримки. Це можуть бути діти з територій, де відбуваються бойові дії, або ті, в кого батьки постраждали і зараз психологічно не є стабільними.

Проводиться діяльність і у Бізнес Хабах, які розташовані на територіях різних освітніх установ в нашому місті та Україні загалом. Вони зосереджують свою увагу, щоб об'єднати умови для інтеграційних процесів в освіті, науці та бізнесі. Такий досвід ніколи не буде зайвим для молодих людей, адже вони всі ще з малих літ прагнуть змінити світ в кращу сторону [63].

Сам заклад був ідеєю щодо розвитку обласного центру і був відкритий Департаментом освіти і науки в рамках проєкту «ПРОМІС», аби місто Івано-Франківськ стало місцем якісної освіти [89].

За перші роки своєї роботи Центр освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради відігравав дуже важливу освітню роль у середовищі міста. Тут реалізовувались і продовжують розвиватись ідеї освітньої стратегії обласного центру Прикарпаття. Про якісний і сталий розвиток цього закладу можна сказати поглянувши лише на склад його працівників і їх практичний досвід у своїй галузі науки. Серед працівників закладу можна зустріти навіть кандидатів наук, які мають науковий потенціал для створення конкретних інноваційних стратегій щодо вирішення проблем в освітній сфері. Варто додати, що центр також надає підтримку молодим та креативним працівникам, всіляко підтримує у перших кроках практикуючих вчителів, даючи підґрунтя та базу для реалізації своїх творчих поглядів.

Кількість гуртківців щорічно зростає, це відбувається завдяки тому, що вихованці діляться зі своїми друзями інформацією про цей креативний простір для освіти, заохочують їх також спробувати щось нове і цікаве. Відкриваються нові гуртки, в яких може бути декілька груп відповідно до вікової категорії здобувачів освіти.

До роботи цього закладу завжди залучена чимала кількість педагогів, знаменитостей, учасників різних тренінгів, громадських діячів, які своїм прикладом підсилюють жагу вчитись чомусь новому юним винахідникам закладу.

Якщо брати до уваги активність проведення виховної, просвітницької та інших видів роботи, то лише за 2020–2021 навчальний рік було проведено понад 110 заходів, в яких були залучені як педагоги, так і гуртківці. Не оминула ця клопітка робота і методистів. Всі ці люди ділились і на даний момент продовжують ділитись своїм творчим доробком, хтось використанням новітніх методик, а хтось сучасними інноваційними технологіями. Проводяться різноманітні заходи для презентації свого досвіду, зокрема можемо виділити

наступні: «STEM-освіта та основні її інструменти»; «Застосування технологій доповненої реальності у навчальний процес»; «Гендерночутливий підхід до навчання»; «Інноваційні методики навчання в умовах НУШ»; «Цифрові інструменти навчання»; «Теорія множинного інтелекту»; «Як навчати покоління Z»; «Особливості реалізації компетентнісного підходу»; «Методика дослідницького навчання»; «Особливості педагогічного спілкування»; «STEM» [57].

В сучасних умовах педагогам також потрібно розвиватися та удосконалювати свої вміння, тому Центр організовує різноманітні творчі вечори чи майстерні. До них можна віднести «Літературну світлицю», «Патріотичну вітальню», «Акварель», а для створення чогось нового, цікавого та захоплюючого в закладі функціонує «Школа педагогічної майстерності», де залучені багато освітян міста Івано-Франківськ [5, арк. 1].

Під час пандемії COVID-19 щоб забезпечити відповідальні відносини батьків і дітей, запобігти попередженню і подоланню булінгу та насильства у сім'ї в Центрі освітніх інновацій почала функціонувати «Школа батьківського успіху». Основна діяльність цієї школи була спрямована на створення онлайн-занять для батьків під час карантину. Це дистанційне навчання, яке складалося з цілої низки занять, проводилось в межах курсу «Батьки і діти: історія століть». Всі бажаючі, а особливо батьки вихованців освітніх закладів міста Івано-Франківськ, мали змогу пройти онлайн-тестування, в результаті чого отримали сертифікати, щоб в подальшому мати змогу навчати таким речам інших батьків, діти яких відвідують їхній освітній простір. До таких кваліфікованих занять для батьків активно долучалися ГО «Ліга толерантності» та учасники Міжнародного об'єднання «Відповідальне батьківство» (серед яких можна зустріти представників багатьох країн світу – Азербайджан, Італія, Швеція, Сполучені Штати Америки). Як вже зазначалось в закладі для таких випадків спеціально була передбачена посада практичного психолога і арт-терапевта для батьків і дітей – це спеціаліст Лідія Андрійчук. Саме пані Лідія організувала так звану «Малярню онлайн», тобто спеціальні арт-заняття для людей з

особливими потребами. Тоді ж були організовані цікаві і креативні заняття з психології для здобувачів, які є випускниками закладів загальної середньої освіти. Ці заняття стосувались підготовки до ЗНО. Всім нам відомо, що саме випускники проходять чи не найбільший стрес у цей період, тому аби їх трішки заспокоїти в емоційному плані спеціально було розроблено такі неординарні курси.

Впродовж 2020–2021 навчального року було проведено велику кількість відкритих педагогічних заходів, всі вони були організовані для представників різних як вікових, так і професійних категорій. Серед учасників можна було побачити відомих педагогів та керівників ЗПО. На цих заняттях дирекція в особі пані Марії Починок та Світлани Лугової, а також керівники гуртків і їхні методисти, що працюють в ЦОІ-ІФ розповіли про свій новий досвід щодо використання нових технологій та методик в інноваційному просторі.

Сьогодні проводиться низка різноманітних навчально-методичних семінарів, симпозіумів та конференцій. Можна виокремити такі:

- 1) Всеукраїнські, обласні та міські конкурси, які стосувались розробки найкращої навчальної програми, активну участь у цьому приймають керівники гуртків Центру освітніх інновацій – Починок М.Д., Казмерчук А.І., Гриців Н.Ю., Лугова С.І., Семенченко О.В.;
- 2) науково-практичні конференції: до Дня вишиванки та Всеукраїнська STEM-конференція, які відбувались в нашому мальовничому куточку Прикарпаття м. Івано-Франківську в травні 2021 р.;
- 3) Всеукраїнські, обласні та міські семінари, вебінари, тренінги та інші заняття, в котрих були присутні працівники ЦОІ;
- 4) тренінги, практикуми, семінари та дискусії, що стосуються загальнопсихологічних тем: Міжнародний семінар-практикум «Дистанційна освіта», «Ментальна архітектура мозку: від поверхневого до глибинного навчання» (2020 р.); «Організація роботи гуртківців з різними видами інформації» (2020 р.); «Технології розвитку критичного мислення» (2021 р.); «Використання графічних організаторів» (2020 р.); «Комунікативна активність гуртківця як запорука навчального успіху» 2020 р.; Скрайбінг-презентації: зробіть свій урок незабутнім» (2021 р.);

«Масовий відкритий онлайн-курс як засіб підвищення кваліфікації» (2021 р.); «Види педагогічних конфліктів» (2021 р.); «Інноваційні методики навчання в умовах цифрової освіти» (2021 р.); «Модель інноваційної діяльності педагога» (2021 р.); «Особистий бренд вчителя: інноваційна складова» (2021 р.); «Типи освітніх інновацій» (2021 р.). 5) тренінги, що стосуються проблем STEM-освіти [23].

За рахунок впровадження елементів STEM-освіти в роботі гуртків, здобувачі освіти мають можливість розвивати творче та логічне мислення, розвивати технічну грамотність, вчать вирішувати конкретні поставлені перед ними цілі чи проблеми самостійно, шукають нестандартні і креативні рішення завдяки чому і посідають високі місця на різних конкурсах.

У 2021 р. практичний психолог Центру освітніх інновацій Кравченко Вікторія організувала за допомогою адміністрації центру психологічні тренінги у форматі арт-терапевтичних онлайн-заходів і занять з психології. Ці зустрічі були приурочені різним актуальним питанням, а саме: «Емоційний вихор: як зробити емоцію своїм другом»; «Практичні поради для педагогів та батьків»; «Управління емоціями та стресом»; «Алгоритм виходу з конфлікту»; «Конструктивні стосунки»; «Регуляція емоцій у різних культурах»; «Довірчі стосунки»; «Мова любові» [65].

Центр освітніх інновацій відомий також через «Школу молодого педагога». Мета діяльності цієї школи – забезпечити підвищення професійного рівня та розвитку творчого потенціалу у керівників гуртків, вдосконалення майстерності, а також оволодіння новими сучасними підходами для того, щоб збагатити свої інтелектуальні здібності новими знаннями за допомогою новітніх технологій навчання. У межах цієї мети реалізуються відповідні завдання, які регулюють створення умов для покращення свого фахового освітнього рівня, тобто своєрідна кваліфікація молодого працівника; поглиблення знань з теорії і методики викладання; підвищення психологічної компетентності; опанування нових нормативних документів, які регулюють діяльність факультативних занять – тобто гуртків; використання і опанування нового досвіду сучасних

досягнень психолого-педагогічної науки і ефективного психологічного досвіду; пошук і використання новаторських методів і підходів, а також апробація сучасних освітніх технологій і систем [63].

Голови науково-методичної ради з допомогою методистів проводили індивідуальні консультації з працівниками Центру освітніх інновацій. Вибір тематики, на яку проводилися зустрічі, залежав від кваліфікаційного рівня, професійної компетентності та індивідуальних особливостей педагогічних працівників закладу. Найкориснішими і найактуальнішими тематичними заняттями було виокремлено наступні: «Формула успіху молодого вчителя», «Перші кроки до майстерності», «Методологічні підходи до організації сучасного освітнього процесу», «Що означає модифікація навчальної програми?», «Використання проблемних запитань», «Як працювати поколінню Y з поколінням Z?», «Навчальна програма як тематичний навігатор», «Як підготувати перевернутий урок?», «Як застосувати технології доповненої реальності у навчальному процесі?» та «Цифрові інструменти навчання: AudioBoo, Aviary, Capzles, Creaza, Diigo, Edmodo, Educreations, FunBrain, Glogster, Grockit, Jing, Kerpoof, Knewton, LiveBinders, MasterConnect, Mentor Mob, Ning, OpenStudy, Pinterest, Planboard, Popplet, Prezi, Quora, Quizlet, SlideShare, Socrative, StudySync, TED, Timetoast, White Board, Wikispaces». Саме цими темами цікавляться молоді педагоги Івано-Франківська [57].

Розквітає в закладі також і «Школа педагогічної майстерності». Діяльність її зосереджується на ознайомленні педагогічних працівників закладів з інтерактивними технологіями навчання, формуванні загальної та професійно орієнтованої інформаційної культури керівника гуртка, формування інформаційно-комунікаційних технологій вчителів, а також формуванні умінь і навичок щодо застосування новітніх методів подачі навчального матеріалу [63].

У центрі позашкільної освіти сформовані творчі динамічні групи. Вони активізують свою увагу на творчу професійну діяльність педагога у контексті пошуку варіантів як вирішити ту чи іншу проблему, яка стосується організаційно-методичного характеру, сюди можна віднести організаційні

заходи різноманітних міжнародних фестивалів, тренінгів, семінарів, акцій. На такі групи поставлена велика відповідальність за відповідність результатів навчання та виховання серед гуртківців Центру. Динамічні групи також повинні удосконалити і збагатити знання керівників щодо творчого потенціалу школярів, розвивати сучасний стиль педагогічного мислення, до якого можна віднести такі компоненти як комплексність, системність, почуття міри, мобільність, гнучкість та конкурентоспроможність [3, арк. 2].

У позашкільному закладі освіти проводяться відповідні методичні тижні та тижні, які стосуються педагогічної майстерності керівника гуртка. Метою їхнього функціонування насамперед є те, щоб практикуючі вчителі та керівники гуртків могли поділитися своїм практичним досвідом з своїми колегами та почерпнути щось нове і цікаве для своєї роботи з дітьми.

Протягом 2020–2021 навчального року було проведено п'ять методичних тижнів. Кожен тиждень стосувався конкретного напрямку діяльності де методист перевіряв роботу керівників гуртків за яких він відповідає. Аналізуючи проведення таких методичних тижнів можна сказати, що заклад дає можливість визначити основні педагогічні ідеї, щоб згодом можна було їх впровадити в освітній процес.

Кожен працівник дуже відповідально ставиться до такого роду заходів, адже під час них йому необхідно буде прозвітувати про свою виконану роботу за певний проміжок часу. В кінці таких методичних тижнів кожен методист, відповідно до того напрямку який він очолює, створює загальний аналіз по роботі декількох керівників і їхній роботі у гуртках, проводять інструктажі як можна діяти в критичних ситуаціях, а потім вже директор офіційно видає розпорядження про підсумкову роботу цих методичних тижнів.

Якщо згадати недавні події, то можна звернути увагу ще на МЕТОДИЧНИЙ ХАБ «СВІТОВЕ КАФЕ». Такий захід відбувався в січні 2023 р. між керівниками гуртків Центру освітніх інновацій. На обговорення виносили питання як зацікавити молодь, зробити для них доступне, цікаве та якісне навчання в умовах війни. Говорили про те, як можна створити безпечне освітне

середовище. Не забували обговорити і про тривожить керівників та що їх надихає і дає можливість з впевненістю продовжувати вчити дітей цікавому матеріалу. Обговорили, що потрібно змінити в освітньому процесі, що додати або навпаки прибрати з роботи гуртків. В результаті цього заходу було удосконалено роботу «Зимової школи інновацій». «Зимова школа інновацій» – це своєрідний проєкт, який дав можливість учням відвідувати гуртки і знайомитись з новими людьми, ділитись власними міркуваннями під час зимових канікул. В цей період не тільки учні, які вже відвідували заняття, могли приходити, але і будь-який учень освітнього закладу міста. Проводились різноманітні вікторини та тренінги, щоб учням було цікаво пізнавати нову інформацію.

Варто згадати, що керівники гуртків Центру освітніх інновацій проходять курси підвищення кваліфікації в Івано-Франківському обласному інституті післядипломної педагогічної освіти.

Для того щоб виявити і розвинути творчі здібності у юних гуртківців, підсилити інтерес до пізнання нового і невідомого, заклад позашкільної освіти Центр освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради був зачинателем створення різноманітних конкурсів, олімпіад, інтелектуальних змагань, вікторин та інших конкурсних заходів в області та країні загалом. Робота з такими дітьми проводиться відповідно до створеної програми «ОБДАРОВАНІСТЬ». Заклад завжди працює на випередження, він не тільки залучає гуртківців, але і забезпечує психолого-педагогічний супровід обдарованої дитини в різних видах діяльності.

Результатами такої ретельної праці є перемоги вихованців на конкурсах, які говорять про те, що наша молодь – наше майбутнє!

В умовах сучасності в Центрі освітніх інновацій функціонують 5 напрямів підготовки учнів до нових вершин у їхньому житті. Зокрема: гуманітарний, науково-дослідний, науково-технічний, еколого-натуралістичний та художньо-естетичний. Відкриті понад 30 різноманітних гуртків, які в свою чергу діляться на вікові категорії – 2–4, 5–6, 7–8, 9–10, 10–11 класи, тому в кінцевому

результаті можна побачити до 5 груп тільки в одному гуртку. У 2021–2022 навчальному році таких груп налічувалося 80, а гуртків 28. Заняття проводяться не тільки за адресою закладу Незалежності, 36, а й по всьому місту – ліцеях, гімназіях, Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника, Івано-Франківському національному технічному університеті нафти і газу, Університеті Короля Данила, Малій академії наук, «Просвіті», Народному домі в с. Крихівцях.

Аналізуючи роботу закладу впродовж 2022–2023 навчального року, можна підмітити, що активно проводились різноманітні патріотичні заходи: «Родинна коляда перемоги»; «Пісенний вернісаж» – це конкурс сольних виконавців, проведений на базі Міського центру дитячої та юнацької творчості Івано-Франківської міської ради. У дистанційному змаганні перемогу здобули 14 здобувачів освіти. Переможці конкурсу взяли участь у заході, присвяченому Міжнародному дню захисту дітей під назвою «Парк дитячого періоду», який було організовано закладами позашкільної освіти міста; «Живі історії міста», конкурс, який організував Центр туризму і краєзнавства учнівської молоді Івано-Франківської міської ради. Змагання у написанні учнівських дослідницько-пошукових робіт проходило в два тури, а переможцями цього конкурсу стали п'ять здобувачів освіти в п'яти різних номінаціях. Метою конкурсу було залучення учнівської молоді до активної пошукової та краєзнавчо-дослідницької роботи, а саме визначення кращих постатей міста, що займаються державотворенням, ті що зробили вагомий внесок у розвиток суспільства та гідно представляють на даному етапі українську націю на світовій арені. Основними завданнями цього конкурсу можна вважати популяризацію досліджень біографічних відомостей мешканців нашого міста, удосконалення форм та засобів пошуково-дослідницької роботи, поширення та запозичення досвіду у інших відомих особистостей нашого міста шляхом презентації їхнього життєпису; розкриття невідомих, чи мало відомих фактів з життя цих людей; їхнього творчого шляху, а також творчого доробку, який є дуже цінним для вивчення історичних подій.

За допомогою цього конкурсу з'явилась необхідність донести до здобувачів освіти те, що історія є дуже цікавою наукою і вона твориться дуже великою ціною для людей. Її творять звичайні люди, які можливо живуть з нами по сусідству, але мають дуже велику силу волі і слова, що готові робити дуже багато аби розповісти історію свого життя всім бажаючим. Напрямки конкурсних робіт стосувалися двох категорій це: «Творці сьогодення» і «Творці майбутнього» учні повинні були виконати відеороботу у довільному жанрі – анімацію, короткометражне кіно, репортаж чи інтерв'ю, тривалість якого повинна була бути понад 10 хвилин.

Слід виокремити також участь вихованців Центру в обласній історико-краєзнавчій акції «Історія освіти Івано-Франківщини». Її основна мета – залучити керівництво закладів освіти, педагогів, батьків та учнів до дослідження історії освіти у своєму місті чи селі. Написати історію закладу освіти, залучити учнівську молодь до краєзнавчої роботи та за допомогою цих всіх знань, поглибити знання про історію своєї школи, про те хто там працює, хто виріс, хто вчився, який внесок ці люди принесли у діяльність цього закладу. Привернути увагу державних установ та громадських організацій до тих проблем, які потрібно вирішити та яким чином. Переслідується завдання збору та систематизації зібраних матеріалів задля підготовки загального видання «Історія освіти Івано-Франківщини», а також місцевих видань в територіальних громадах. Створення на основі зібраних матеріалів музеїв при закладах освіти, а також поширювати розвиток освітянського краєзнавства.

В цій акції мали змогу брати участь здобувачі освіти як закладів загальної середньої освіти, так і закладів позашкільної освіти нашої області. У межах цієї акції проводилися дослідження у двох напрямках перший напрямок – це про відомих педагогів чи діячів освіти міста, а другий – це нарис про історію закладу освіти. Таким чином, кожен учасник краєзнавчого дослідження повинен був описати відомості відповідно до свого напрямку.

В першому напрямку про відомих педагогів та діячів освіти потрібно було охарактеризувати їхнє життя, написати біографічну інформацію про його

діяльність, здобутки та заслуги у сфері освіти. Виявити спогади про цього педагога чи діяча, а також взяти інтерв'ю у його колег учнів чи родичів. В другій темі нарису історії закладу освіти учасники краєзнавчої роботи повинні були простежити етапи зародження освіти на цій території, коли відбувалося і за яких умов відбулося створення закладу освіти. Дізнатися, хто були першими керівниками, видатними випускниками цієї школи і яку діяльність пропагує цей освітній заклад на сьогоднішньому етапі.

Конкурс краєзнавчо-пошукових робіт «Кращий краєзнавець позашкільця» проводять з метою виявлення та підтримки обдарованої молоді задля популяризації вивчення історії рідного краю, а також залучення учнів освітніх закладів міста Івано-Франківська до історико-краєзнавчої роботи. Основними завданнями цього конкурсу є популяризація краєзнавчих досліджень серед молоді, яка передбачає удосконалити форми та засоби краєзнавчої роботи, поділитися досвідом про здобутки краєзнавчої діяльності, визначити кращих краєзнавців серед учнівської молоді, а також їх підтримка в подальшому житті.

Функціонує п'ять напрямків конкурсних робіт, а саме: «Народні ремесла мого краю», «Духовні перлини мого краю», «Історія однієї родини з мого краю», «Співанки мого краю» та «Стежками мого краю».

У цих роботах здобувачі освіти повинні дослідити види народних ремесел, історію різних релігійних спільнот, описати життя родин, які є прикладом для наслідування, зібрати фольклорне надбання чи розробити туристичні маршрути своєю малою Батьківщиною.

У рамках співпраці між Департаментом освіти та науки і Департаментом молодіжної політики та спорту з нагоди дня міста Івано-Франківська в травні місяці 2023 р. проводилися патріотичні квести під назвою «Патріотичний Франківськ». У цьому квесті брали участь понад 20 команд від закладів загальної середньої освіти, а також керівники гуртків закладів позашкільної освіти. Були організовані своєрідні локації квесту, на яких освітні працівники мали змогу познайомитися з історією свого міста, а також дізнатися про специфіку роботи кожного із закладів міста Івано-Франківська. В цей момент

розпочалася і така акція як «Малюнок для ЗСУ». Це мистецька акція, яку проводили керівники гуртків з образотворчого напрямку закладів позашкільної освіти. В кінцевому результаті понад 250 малюнків, які намалювали учасники різних майстер-класів даного напрямку було надіслано на фронт. Незважаючи на те, що на сьогоднішній день в країні діє воєнний стан, заклади позашкільної освіти активно беруть участь у міжнародних конкурсах та проєктах. Так, Центр освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради створив проєкт «Вишиваймо перемогу разом» за допомогою європейських країн, а саме Угорщини та Чехії. В рамках цього проєкту було відкрито першу мобільну лабораторію під назвою SMART–BUS. Це розширило масштаби діяльності юних винахідників, а участь у міжнародних проєктах стала одним з ключових аспектів діяльності позашкільного закладу.

Протягом навчального періоду або канікул у рамках своєї роботи Центр освітніх інновацій організовує різноманітні STEM мандрівки на території України та за її межами. Зовсім недавно гуртківці взяли участь у Всеукраїнському екологічному форумі в урочищі Кіреші – це була своєрідна STEM-мандрівка Закарпаттям. Там знаходиться Карпатський біосферний заповідник «Долина нарцисів», який змогли відвідати здобувачі освіти під час цього форуму.

Підсумовуючи, можу з впевненістю сказати, що своє призначення Центр освітніх інновацій виконує в повному обсязі. Він забезпечує дітей простором, в якому вони можуть вчитися, а педагогам місце роботи, тому всі залишаються щасливими адже їм є де реалізувати свої задуми і впроваджувати новаторські рішення. Кожного дня на просторах мережі Інтернет ми можемо побачити як плідно працює цей заклад і що про нього думають інші люди. Вірю, що з кожним роком Центр буде нас все більше дивувати своєю клопіткою і дуже потрібною роботою задля виховання у національно-патріотичному дусі підростаючого покоління.

1.3. Нормативно-правове забезпечення діяльності ЗПО ЦОІ-ІФ

Нормативно-правове забезпечення, термін який ми чуємо все частіше в освітньому просторі, але чи задумувались ви, що він означає? Це своєрідні правові механізми, які існують на кожному рівні. Можуть мати характер як обов'язковий так і примусовий, виконання яких не підлягає обговоренню. Вони складають юридичну основу всіх зобов'язань, які будуть регулювати договірні обов'язки чи добровільні відносини.

Нормативно-правове забезпечення залежить від того чи будуть виконуватися накази, розпорядження, подання для ефективного використання конкретних завдань. Говорячи про освітню сферу, можна наголосити, що її нормативно-правове забезпечення складається з наказів, листів, положень, рекомендацій, статутів закладів, їхньої стратегії розвитку, навчальних програм, які обов'язково повинні бути затверджені перед початком використання в освітніх цілях. Першою інституцією, яка може контролювати такі відносини є наказ Міністерства освіти і науки України. Всю нормативну базу можна переглянути на сайті Інституту модернізації змісту освіти в розділі позашкільна освіта та виховна робота. Там знаходиться вся необхідна інформація для функціонування закладів освіти і розпорядку їхньої роботи.

Нормативно-правове забезпечення Центру освітніх інновацій складається з всіх розпорядних документів самого закладу і Департаменту освіти і науки.

Основною ланкою, яка координує всі зусилля методистів та керівників гуртків Центру, забезпечує методичне забезпечення освітнього процесу, підтримує апробації інноваційних методів навчання, а також розроблених ними інформаційних продуктів є науково-методична рада.

Науково-методична рада є колегіальним органом закладу, який шукає і визначає перспективи розвитку методичної роботи в позашкільному закладі. У своїй роботі методична рада керується Законами України «Про освіту», «Про позашкільну освіту», «Положенням про позашкільтний навчальний заклад». Методична рада заздалегідь створюється відповідним наказом дирекції закладу

освіти, в даному випадку пані Починок М.Д. — директоркою Центру освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради.

Рада займається питаннями удосконалення та впровадження інноваційних технологій в освітньому просторі, допомагає керівникам гуртків в розробці планів роботи; координує підвищення ефективності кваліфікації персоналу; бере участь у підготовці нарад; розробляє методiku поширення педагогічного досвіду керівників гуртків; займається розробкою графіків відкритих занять; підготовці та проведенні культурних заходів тощо.

Методичні об'єднання цього закладу координують методичну, навчально-виховну, дослідно-експериментальну та позагурткову роботу за такими напрямками: туристсько-краєзнавчий, гуманітарний, іноземних мов, еколого-натуралістичний, науково-дослідний, науково-технічний, художньо-естетичний та соціально-реабілітаційний.

В 2020–2021 навчальному році науково-методична рада Центру освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради акцентувала увагу на кількох напрямках, у тому числі науково-методичний, навчально-методичний, організаційно-методичний, консультативно-методичний, інформаційно-просвітницький, навчально-експериментальний, соціально-психологічний, прогностичний та міжнародний.

У науково-методичному напрямку вивчалася сучасна педагогічна інноватика, зокрема застосування мережевих інструментів для підвищення компетентності гуртківців. У навчально-методичному розроблялися матеріали для змішаного навчання, враховуючи вітчизняний та міжнародний досвід. Організаційно-методичний напрямок включав організацію конкурсів та олімпіад у ЦОІ-ІФ та участь гуртківців у різноманітних конкурсах.

Консультативно-методичний аспект ради передбачав надання педагогам консультацій та методичної підтримки з розробки, впровадження та експертизи освітніх інновацій. Інформаційно-просвітницький напрямок включав створення інформаційного банку щодо освітніх інновацій та інформування педагогічної

громади про можливості використання наявних інноваційних продуктів та послуг.

У навчально-експериментальному напрямі проводилися експерименти в гуртках за винятковими аспектами, такими як лінгвістичний, історичний, математичний, природничий, технічний, туристсько-краєзнавчий та мистецький розглядалися вони у контексті реалізації STEM-проєктів.

Соціально-психологічний напрямок передбачав створення динамічного майданчика для об'єднання педагогів, психологічну підтримку учасників експериментального навчання та залучення громадськості для обговорення та вирішення проблем якості освітніх послуг та змісту освіти в позашкільному закладі навчання.

Прогностичний аспект контролював визначення основних тенденцій інноваційних змін на основі аналізу моніторингу досягнень гуртківців та їх відповідності міжнародним стандартам і вимогам на ринку праці.

У міжнародному напрямку розвивалася співпраця із закордонними освітніми установами для створення цілої мережі партнерських організацій і реалізації концепції якісного навчання впродовж усього життя [9, арк. 1].

Впродовж 2020–2021 навчального року науково-методична рада провела п'ять засідань. З удосконаленням системної роботи та забезпечення колективного керівництва методичною діяльністю у закладі на її першому засіданні було обговорено «Положення про науково-методичну раду КПЗО «Центр освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради», заслухано і затверджено склад, структуру та форми цієї методичної роботи. Варто сказати про те, що було обговорено та ухвалено плани роботи методичних структур на поточний навчальний період.

Діяльність науково-методичної роботи ради відображається в таких аспектах: 1. Організація науково-методичної роботи в закладі, розробка та апробація експериментальних навчальних програм. 2. Затвердження «Положення про науково-методичну раду ЦОІ-ІФ», «Положення про методичне об'єднання ЦОІ-ІФ», план роботи на навчальний рік та програму

гуртків. 3. Огляд нормативних документів та оновлень у літературі. 4. Узгодження планів щодо самоосвітньої діяльності керівників гуртків у закладі. 5. Обговорення основних напрямків міжнародної роботи, організація конкурсів, олімпіад, фестивалів. 6. Організація інформаційно-методичного супроводу на період атестації та взаємовідвідування занять гуртків їхніми колегами. 7. Розгляд та аналіз навчально-методичних матеріалів педагогів ЗПО ЦОІ-ІФ. 8. Підсумковий аналіз роботи педагогічного колективу та планування науково-методичної діяльності на новий навчальний рік. Результатом цієї роботи є затвердження положення та навчальної програми гуртків, узагальнення досвіду та впровадження інноваційних технологій в освітній процес [3, арк. 2].

У 2020–2021 навчальному році колектив закладу працював над педагогічною проблемою «Розширення інформаційно-освітнього простору закладу позашкільної освіти через співпрацю з батьківською громадою, громадськими організаціями та фондами, освітніми закладами, науковими установами, бізнес-структурами та міжнародними партнерами». Розв'язання цієї задачі включало в себе зусилля всіх педагогів. Обговорювалися ці питання у двох взаємопов'язаних напрямках: у межах закладу (тобто на засіданні самої педагогічної ради, нарадах, реалізації інтегрованих проєктів) та взаємодії з іншими освітніми, громадськими, науковими та бізнес-структурами міста.

Методична служба закладу спрямувала свої зусилля на впровадження інтегративного підходу, синхронізуючи це з педагогічною роботою та методичною проблемою закладу «Інтеграційні процеси в позашкільній освіті як засіб розширення освітнього простору та підвищення якості освіти на основі компетентнісного підходу». Ця тема визначала спрямування роботи на засіданнях методичних об'єднань, методичних тижнях, і, як результат, планується створення збірки методичних розробок для інтегрованих занять та виховних заходів Центру освітніх інновацій протягом 2020–2021 навчального року.

Науково-методична рада Центру освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради в пері 2020–2021 навчального року відзначилася активною і

системною роботою. Колектив закладу поклав акцент на розвиток інтегративного підходу в позашкільній освіті, зосереджуючи зусилля на розширенні інформаційно-освітнього простору через співпрацю з партнерами, включаючи батьківську громаду, громадські організації, наукові установи, бізнес-структури та міжнародних партнерів. Робота науково-методичної ради включала в себе обговорення ключових напрямків, таких як розробка програм, організація конкурсів та олімпіад, інтеграція з іншими закладами освіти та створення інформаційного банку про освітні інновації. Важливо відзначити систематичний підхід до розвитку педагогічної спільноти, що сприяє обміну досвідом, підвищенню якості навчально-виховного процесу та впровадження інноваційних технологій. Узагальнюючи, науково-методична рада змінює ключову роль у створенні плідного середовища для педагогічного зростання та вдосконалення освітнього процесу в Центрі освітніх інновацій.

РОЗДІЛ 2.

Практична діяльність Центру освітніх інновацій

2.1. Благодійна та волонтерська робота позашкільного закладу

Благодійна робота – це безкорисна допомога, тим хто цього потребує. Вона не має на меті збагатити людину, яка допомагає, а навпаки підтримати тих, хто не має змоги забезпечити себе необхідними речами для продовження життя.

Сьогодні ми живемо в умовах війни, тому ніхто не може залишити в біді людей, які захищають нашу культуру, мову, права, незалежність, виборюють їх для нас ціною власного життя. Як і будь-яка інша освітня організація Центр освітніх інновацій активно, майже кожного тижня намагається всім освітянським фронтом допомогти тим хто змагається на полі бою. З початком повномасштабного вторгнення окупантів на територію України, заклад позашкільної освіти, надає підтримку нашим бійцям, внутрішньопереміщеним особам, малозабезпеченим сім'ям, інвалідам. Кожен мешканець міста теж може долучитись до такої допомоги, принести теплий одяг, засоби гігієни, їжу, медикаменти, які можуть бути необхідними.

На підтримку наших воїнів, Центр освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради організовує благодійні ярмарки, виручені кошти з яких йдуть на закуп теплої форми, машин, старлінків, дронів, що одразу ж відправляють в ті місця звідки надійшов лист-прохання допомоги.

Такі ярмарки зазвичай несуть за собою благодійні збори, учні разом з керівниками своїх гуртків, сім'ями – виготовляють сувеніри, відповідно до тематики ярмарку. Взимку 2023 року, відбулись ярмарки під назвами «Різдво Перемоги» та «Стрітенська свічка». На них продавались, новорічні прикраси виготовлені за допомогою лазерного друку, патріотичні браслети, обереги під назвою «зірка Марії», стрітенські свічки власноруч виготовлені та оздоблені, діодні ліхтарики та багато інших товарів. Розміщувалися переважно на території церкви Різдва Пресвятої Богородиці, Катедрального собору, церкви на Майзлях тощо. Керівники гуртків та адміністрація закладу продавали ці вироби

навіть у погані погодні умови, адже ми знали, що це є дуже важлива місія і комусь потрібна ця допомога теж.

Відбувався ярмарок також і на Великодні свята, серед асортименту виготовленого школярами можна було придбати гілочки верби, пасхальні оздоблення, крашанки, свічки, прикраси виготовлені на 3D-принтері, патріотичну символіку.

Варто сказати, що кожного разу коли є можливість долучитися такими методами до допомоги, Центр освітніх інновацій є тим закладом, який згуртовує весь освітянський фронт міста задля спільної мети – допомоги нашим захисникам.

Кожного тижня відбуваються волонтерські поїздки в зону бойових дій, куди відвозять їжу нашим бійцям.

Кожний великий захід організований позашкільним закладом завжди завершується благодійними зборами, ярмарками. Влітку Центр організував благодійні акції під назвою «Двори перемоги». В багатьох куточках міста було розташовано локації на яким збирали кошти і продавали власноруч виготовлені вироби. Серед учасників були як активні гуртківці так і керівники гуртків, методисти, адміністрація закладу.

2.2. Проведення міжнародного конкурсу «Врятуймо планету разом»

Міжнародний конкурс «Врятуймо планету разом!». Захід проводиться кожного року на добровільних засадах та є відкритим для усіх бажаючих школярів як загальної середньої, позашкільної, а також професійно-технічної освіти. Учасниками цього конкурсу можуть бути здобувачі освіти до 18 років. Організують його для того щоб виявити творчий потенціал, індивідуальні та наукові здібності, виявити інноваційні креативні ідеї для пошуку шляхів збереження нашого навколишнього середовища, а також здоров'я людини. Знайти підхід, який можна використовувати у вихованні громадянської свідомості, а також популяризації та розвитку науки серед творчої молоді як в Україні так поза її межами. Конкурс полягає у тому, щоб виявити найбільш

талановитих представників громадськості, які можуть у майбутньому стати джерелом інтелектуального потенціалу нашої країни.

Перед собою організатори конкурсу ставлять завдання, а саме: популяризація STEM діяльності серед здобувачів освіти на території України та поза її межами; підтримка винахідників та надання змоги їм реалізувати свої найкращі наукові проєкти; підтримка і сприяння розвитку потенційних наукових кадрів; допомога молодим учасникам конкурсу та визначення їхнього наукового напрямку майбутньому житті; поширення найкращого досвіду та здобутків у таких наукових проєктах серед учасників конкурсу, а також визначення найкращого серед юних винахідників і в кінцевому результаті присвоєння йому знання «Кращий винахідник року».

Конкурс проводився у два етапи, перший етап - це подача робіт, яка могла відбуватися на багатьох мовах серед яких українська, англійська, німецька, польська, французька, чеська та румунська мова. захист проходив у як в очній так і в онлайн формі, тобто ті хто міг приїхати в Центр освітніх інновацій в якому відбувався захист даних проєктів міг брати участь очно, а учасники з інших європейських країн могли під'єднатися до захисту використовуючи інтернет-ресурси тобто в форматі онлайн.

Конкурсні роботи номінувалися в декількох напрямках: Перша номінація - це науково-дослідний, IT-інженерія, науково-технічний етапи; Друга номінація еколого-натуралістичний, соціальний та біотехнологічний напрям; Третя номінація – дизайн і архітектура та художньо-естетичний напрям.

Відповідно як і у всіх заходах до Міжнародного конкурсу «Врятуймо планету разом» були також вимоги до оформлення проєкту, потрібно було вказати напрямки діяльності; проблематику теми; які цілі перед собою ставить конкурсант; охарактеризувати ефективність цієї роботи і чи є в ній доцільність взагалі; дати зрозуміти як можна реалізувати цей проєкт; обговорити шляхи розв'язання проблематики в цій тематиці; вивчення критеріїв діяльності та їх оцінювання; форми представлення результатів; обговорення різноманітних

ризиків, які можуть трапитися в реалізації цього проекту, а також, які результати можна очікувати в кінцевому варіанті.

Вихованець повинен був охарактеризувати свою творчо-пошукову та дослідницьку діяльність; сформулювати кошторисний план та знайти ресурси для виготовлення цього продукту. В підсумку проекту потрібно було оформити ці всі результати у формі презентації, додати конкретизуючі матеріали щодо функціональності своєї ідеї. На основі цих всіх даних, журі конкурсу визначило три найкращі винаходи серед успішної молоді. Кожен учасник знайшов своє місце у одній з трьох номінацій, той учень який набере найбільшу кількість балів отримає найбільший приз – звання «Кращий винахідник року» та грошову винагороду в розмірі п'яти тисяч гривень. Оцінювання проєктів здійснювалося за відповідними критеріями, а саме: – актуальність теми; – обґрунтованість її результатів; – конкретна спрямованість роботи; – оцінка щодо представлення презентації даного проєкту; – якість його виконання.

Вже декілька років поспіль цей конкурс користується популярністю серед учнівської молоді. Учасники розуміють, що в них є можливість представити самого себе та свою роботу на професійному рівні.

Перший міжнародний конкурс учнівської молоді під назвою «Врятуймо планету разом» відбувся в березні 2020 року в місті Івано-Франківську з ініціативи позашкільного закладу освіти Центру освітніх інновацій. Проходив він в два етапи, але у зв'язку з відповідними обмежувальними заходами на території України в той момент журі конкурсу працювали в телефонному режимі та за допомогою засобів зв'язку з усіма учасниками. Учні надсилали свої відеороботи, доповіді, презентації. Згодом всі конкурсні роботи були надіслані електронними листами кожному члену журі для ознайомлення, а щоб було зручніше їх оцінювати, організаційний комітет створив спеціальні google форми для кожного конкурсанта. У відповідних секціях учень з легкістю міг додати інформацію про свою роботу, а член журі ознайомитися з нею без жодних проблем.

Конкурс відбувався у п'яти номінаціях: 1. урбоекологія та промислова екологія; 2. екологічна освіта та виховання; 3. раціональне природокористування та ресурсозбереження; 4. біотехнологія та екотоксикологія; 5. збереження біорізноманіття. Нагородження призерів даного конкурсу відбувалося вже після завершення карантину.

Варто зазначити, що переможцями цього конкурсу були учні з всієї України, а також з-за кордону. Їхніми науковими керівниками є як звичайні вчителі в школі так і кандидати наук, доценти, керівники громадських організацій, керівники гуртків, навіть заступники директорів закладів позашкільної освіти.

Характеризуючи роботу, яка зайняла перше місце в секції «Урбоекологія та промислова екологія» Лещенко Софії, можна сказати про те, що перед ученицею стояла мета у визначенні кореляції між хімічним складом геологічних порід та різних пластів з мінеральним складом води. Вона сама з Донецької області, тому питання якісної води є важливим для дівчинки. Софія впевнено каже, що зараз в Україні є дуже велика проблема питної води, якість якої залежить від багатьох чинників, головними з яких є наявність різних органічних, мінеральних речовин, бактерій та водоростей.

II Міжнародний конкурс «Врятуймо планету разом!» проходив в квітні 2021 року. На цей конкурс було представлено 47 робіт. В результаті кваліфікаційного відбору залишився 31 учасник. Юні винахідники дуже професійно підійшли до представлення своїх творчих робіт у трьох номінаціях: науково-дослідному, еколого-натуралістичному та художньо-естетичному. Серед конкурсантів ми можемо побачити учасників з багатьох країн світу – Латвії, Канади, України, Чехії.

Кожен здобувач освіти намагався якнайкраще представити свою роботу. На захисті йшлося про способи ручного підрахування лейкоцитарної формули; розумне домогосподарство; технологію виробництва екологічного паперу; руйнівні наслідки забруднення відходами від пластику; технології порятунку

безпритульних тварин; говорили про smart bus; екоматеріали; медичний автономний сканер тощо.

За одноголосним рішенням журі, найкращою роботою було визнано Мирослава Возняка, вихованця ліцею імені Івана Пулюя, а також активного гуртківця Центру освітніх інновацій, який навчався в 10 класі. Мирославу було присвоєно звання «Кращий винахідник – 2021» його робота стосувалася моніторингу та оперативного реагування на спалювання листя і сміття, яке можна буде контролювати за допомогою соціальних мереж.

IV Міжнародний конкурс «Врятуймо планету разом». Захід, який об'єднав чи не найбільшу кількість учасників за історією його проведення. Цього року в першому етапі конкурсу взяли участь понад 147 здобувачів освіти, що навчаються як в закладах загальної середньої освіти в позашкільних закладах, творчих об'єднаннях, громадських екологічних організаціях. Серед конкурсантів можемо побачити представників з 11 країн світу: Україна, США, Канада, Болгарія, Грузія, Польща, Румунія, Латвія, Литва та Франція.

Відповідно до рішення журі в другий етап конкурсу пройшло 79 здобувачів освіти з них 43 учасники з України, а інші 36 представляли європейські країни та Америку. Юні дослідники презентували свої роботи у трьох категоріях: науково-технічний; it-інженерія; науково-дослідний; еколонатуралістичний біотехнологічний; художньо-естетичний; соціальний; дизайн і архітектура. Було продемонстровано найцікавіші і найактуальніші винаходи в яких учні втілили свій творчий потенціал, а також висловили ідеї щодо захисту навколишнього середовища, подальшого розвитку країни, захисту населення від надзвичайних ситуацій. В кінцевому результаті переможцями стало 18 учасників у різних номінаціях, а найкращою роботою було визнано Юрія Тумира учня ліцею імені Івана Пулюя і нагороджено відповідною грамотою «Винахідник року».

Отже, можна сказати, що конкурс «Врятуймо планету разом» відіграє дуже важливу роль в формуванні життєвих цінностей у молодого підростаючого покоління. За допомогою таких заходів учні мають змогу реалізувати всі свої

творчі ідеї та втілити їх в життя під пильним наглядом керуючих інстанцій. Про їхні роботи може дізнатися цілий світ, адже винаходи можуть приносити користь населенню в майбутньому.

2.3. STEM FEST у Центрі освітніх інновацій

STEM-освіта – один з найактуальніших напрямів виховання та навчання, спрямований на розвиток інтелектуальних, творчих якостей учнів. Педагогічний підхід акцентує увагу на розвитку критичного мислення, гнучкості у сприйнятті інформації, співпраці та управлінні. Основна мета STEM-освіти – підготовка молоді до успішної конкуренції на ринку праці через розвиток їхніх аналітичних та інноваційних здібностей.

Основна мета STEM-освіти - реалізація державної політики відповідно до нових вимог законодавства про освіту. Це забезпечує зміцнення науково-технічного аспекту навчально-методичної діяльності на всіх рівнях освіти та створення науково-методичної бази для підвищення творчого потенціалу та професійної компетентності учнів педагогів.

Впровадження STEM-освіти в Україні регулюється відповідно на законодавчому рівні, а саме: законом «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про позашкільну освіту» та «Про інноваційну діяльність», а також відповідними указаними президента України «Про Національну стратегію розвитку освіти». STEM навчання на компетентнісному та зорієнтованому підходах повинно відбуватися та регулюватися в межах чинного законодавства без якихось радикальних дій, тобто доцільно робити все в межах освітніх реформ, а також для того щоб навчання для учнів ставало якісним і сучасним. Варто зазначити, що всі ці підходи потрібно використовувати поступово як в основній так і в профільній школі, а також в закладах позашкільної освіти для того щоб не було сильного навантаження на учня. Педагоги позашкільних закладів, які мають можливість здійснювати освітню діяльність протягом навчального року, повинні керуватися відповідно до чинних навчальних програм своїх гуртків з якими можна ознайомитися на сайті закладу або

Міністерства освіти і науки. Програма не обмежує творчу ініціативу кожного керівника гуртка, тому дає йому можливість її редагувати, а також передбачає гнучкість у відборі та використанні навчального матеріалу відповідно до індивідуальних особливостей кожного вихованця. Керівник має право застосовувати такі методи і засоби навчання, які будуть цікавими учням і не будуть для них втомлюючими.

Застосування STEM-освіти в Україні передбачає створення відповідних матеріальних баз для їхнього забезпечення, тобто центрів та лабораторій, які мають відповідну матеріально-технічну основу де будуть фахівці своєї справи, які допоможуть організувати ефективну навчальну діяльність для здобувачів освіти. Робота таких центрів має регулюватися чинними положеннями та бути спрямована на розвиток STEM-освіти. Освітня діяльність таких закладів визначається як зовнішніми так і внутрішніми чинниками, серед яких головним є матеріально-технічне забезпечення, підготовлені педагоги, а також підтримка з боку керівництва закладу освіти. Найактуальнішими напрямками такої STEM діяльності виступають: — робототехніка та інженерія; — авіамоделювання; — 3D моделювання; — хіміко-біологічні технології; — основи веб-дизайну; — використання 3D принтера; — відеотехнології; — PYTHON та основи інформатики. Ефективність того наскільки буде якісно проходити навчання в таких закладах з використанням STEM-освіти залежить від того наскільки є оновленою матеріальна база центру.

Щоб забезпечити єдині підходи та вимоги до конкретного рівня надання освітніх послуг наприклад в природничо-математичному напрямку педагогам потрібно розробити конкретний план своїх дій щодо оновлення кабінетів природничо-математичних наук. У цих центрах або лабораторіях повинні використовуватися найактуальніші високотехнологічні засоби для навчання за допомогою яких можна буде змоделювати щось креативне, цікаве і корисне для суспільства.

Починаючи з 2019 року, моменту, коли було засновано Центр освітніх інновацій в місті Івано-Франківську активно розпочалася діяльність направлена

на розвиток STEM-освіти. За допомогою школярів загальноосвітніх та позашкільних закладів відбувалося ознайомлення і популяризація освітніх технологій та STEM-проектів, а також пошук і підтримка творчих та перспективних людей і їхніх винаходів. Відбувається процес створення спеціальних умов для формування і розвитку учнівського інтелектуального потенціалу. На таких фестивалях зазвичай представлені творчі тандеми усіх закладів освіти, адже спільні здобутки - це запорука успіху! Тут проводяться майстер-класи, експерименти, дослідження. Керівники гуртків та педагоги презентують свої проекти, демонструють свій професіоналізм, використовують сучасне STEM-обладнання, а також організують різноманітні виставки.

IV Всеукраїнський STEM-фестиваль проходив з 24 по 28 жовтня 2022 року в форматі онлайн. Поділений він був на три блоки: теоретичний блок (відбувалися прямі включення із STEM лабораторій центру освітніх інновацій); другий - це практичний блок (розглядали в ньому калейдоскоп STEM ідей) і третій блок - це майстер-класи тренінги воркшопи, які відбувалися 25-28 жовтня відповідно до реєстрації кожного учасника. Серед даного конкурсу ми можемо зустріти наступну тематику: — STEM лабораторія; — сучасна біологія; — робототехніка та 3D моделювання; — соціальне підприємництво та фінансова грамотність; — STEM освіта невід'ємна складова глобальних цілей сталого розвитку; — генератори добра; рецепт здоров'я; — арт мистецтво; — розмінування звільнених територій; крізь вогонь до перемоги; — альтернативна енергетика; — створення анімаційних аплікацій; — флексіклуб; — школа лідерів думок; — мистецькі STEM техніки; — капсула часу; — симетрія та досконалість.

В жовтні 2023 року в Івано-Франківську відкрився V STEM-фестиваль освітніх інновацій під назвою «СИЛА РОЗУМУ І ДОБРА ЗАРАДИ ЛЮДСТВА».

Велика місія цього фестивалю нагадати цілому світу, що мир дуже важливо берегти задля таких креативних здобувачів освіти, які творять STEM проекти. Цей фестиваль завжди надихає всю освітянську спільноту новими

інноваціями, техніками, презентаціями різних платформ, які вже сьогодні функціонують в світі – каже директорка закладу позашкільної освіти Центр освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради пані Марія Починок.

Здобувачі освіти з усієї України зібралися в Івано-Франківському національному драматичному театрі імені Івана Франка щоб презентувати свої вироби.

На п'ятому фестивалі Центру освітніх інновацій було презентовано 107 проєктів та проведено близько 60 майстер-класів в результаті чого було нагороджена 81 команда. Загалом в конкурсі взяло участь понад дві з половиною тисячі здобувачів освіти, більше 400 педагогів з України, а також з 14 країн світу.

На даному заході обговорювалися наступні теми: — оглядовий перископ; — цікава біологія; — як побачити невидиме; — дослідження якості води; — батарейки здаваймо – природу зберігаймо; — зміна клімату; — таємниці електрики; — світ доповненої та віртуальної реальності; — кодовий замок; — патріотичні гільзи; — створення автономного учнівського простору; — робот кур'єр для гарячих точок; — підсилювач звуку; — маніпулятор для будівництва веж; — радіокерована модель літака; — ІТ технології в освіті; — арт-лабораторія; — дизайн одягу засобами STEM; — листівки у техніці мототипії; — нове життя старим речам; — 3D моделювання; — подорож до країн STEM інформатики; — 3D технології в освіті; — математичне моделювання; — SMART BUS; — математична абетка; — модель тепловізора за допомогою математики; — 3D візуалізація; — геометрія архітектури.

Отже, STEM-освіта відіграє важливу роль у формуванні молодого прогресивного покоління. Дає їм підґрунтя для розвитку своїх ідей, винаходів та за підтримки відповідних керуючих органів влади допомагає втілити задумане в реальність, як наприклад було з дроном-міношукачем. Учень за допомогою керівника гуртка реалізували його, а місцева влада за допомогою відповідних грантів і фінансування допомогла цьому пристрою удосконалити свої можливості, які допомагають нашим воїнам на полі бою вже сьогодні.

2.4. Участь у літніх школах і стартапах. Квестодні у Франківську та Родинна коляда Перемоги

Школа – слово, яке знайоме кожному з дитинства. Всі ми знаємо, що потрібно вчитися, здобувати знання, відвідувати уроки, але школа може бути також цікавою. Наприклад це може бути літня школа інновацій. Таку школу вирішив започаткувати Центр і освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради. Термін навчання цієї школи тривав з червня до кінця серпня 2023 року. В період її діяльності учням пропонувалися змістовні та цікаві заняття, різні майстер-класи, виготовлення прикрас, сувенірів, оберегів, підготовка за програмою НМТ, різні гуртки, 3D моделювання, arduino, python, штучний інтелект, android studio, відбувалися зустрічі з відомими людьми нашого регіону, створювалися STEM-проекти, винаходи, вивчалася іноземна мова. Гуртківці мали змогу подорожувати, відвідати для них нові цікаві захоплюючі місця, побувати там де ніколи не були. Варто зазначити, що в Центрі освітніх інновацій діє також STEM-школа-лідера або міжнародна STEM-школа де гуртківці мають змогу за кордоном дізнатися щось нове, відвідати там різні майстер-класи, познайомитись з новими людьми, відвідати музеї, виставки.

Центру освітніх інновацій притаманний такий вид роботи як STEM-мандрівки. Влітку цього року на відбулись поїздки у Кам'янець-Подільський, Хотин на Закарпаття. Під час подорожей для учнів була проведена екскурсійна програма, STEM заняття, цікаві наукові шоу, гуртківці мали змогу познайомитися з історичними фактами, культурою, традиціями, побачити багато несподіваних речей. Мали змогу обговорити важливі екологічні питання, побувати в карпатських заповідниках, на озері Синевир де дізналися про його походження та особливості, відвідали реабілітаційний центр бурого ведмеда, а згодом разом з керівниками своїх гуртків почали творити нові STEM проекти щодо збереження рослинного та тваринного світу.

Доволі цікавою є робота закладу із квестами. Квест мандрівки – це те, що завжди користується попитом серед населення. Пізнавати історію рідного краю

або міста, яке тобі імпонує завжди приносить дуже багато емоцій, які запам'ятаються на довго. Блукаючи та відшукуючи таємниці історії вулиць, будівель, що розташовані на них, дарує відчуття невідомості і захоплює подих.

Багато міст України вже долучилися до створення квестів, які стосуються історії їхньої малої Батьківщини. Мандрі в часі дарують незабутні емоції, тому навесні 2023 року Центр освітніх інновацій вирішив також не залишитись осторонь і долучитися до створення квестів по історії мальовничого міста Прикарпаття – Івано-Франківська. За допомогою фахівців своєї справи і підтримки польських колег було організовано два квести: ФРАНКО-квест, який стосувався життя та діяльності Івана Франка у місті Івано-Франківську, а також МАНДРИ в часі: Станиславів – Івано-Франківськ. Обидва квести відображають таємниці минулого. З мандрівником у часі можна поринути у незабутню подорож минулим та сьогоднішнім, пройшовши всі визначні місця міста, познайомитись з його неймовірною архітектурою, атмосферою, колоритом, місцевими жителями - це те заради чого варто відвідати Івано-Франківськ. Мандрівник покаже маленькі вулиці, кав'ярні на яких видно життя, покаже те, що не можна охопити оком через інтернет. Розповість історію міста до маленьких дрібниць, згадає також населені пункти з яких і утворилося місто Франка, а також залишить відлуння у серці про Франківськ.

Описуючи діяльність Центру освітніх інновацій, необхідно приділити увагу конкурсу Родинна коляда Перемоги. Всі ми знаємо, що колядки це завжди весело і автентично, але чи задумувалися ми, що це може бути нашою ДНК нації? За допомогою різдвяних пісень, прославляючи народження Христа, згадуючи наших воїнів ми можемо проживати ці всі миті разом - великою сім'єю.

Відповідно до розпорядження Департаменту освіти та науки Івано-Франківської міської ради, з метою зберегти звичаї, обряди, залучити родини здобувачів освіти до участі в національно-релігійних святах, забезпечити змістовне дозвілля, а також популяризувати українські колядки і показати їх на весь світ, було організовано регіональний конкурс Родинна коляда Перемоги.

Основні вимоги цього конкурсу були дуже прості, потрібно записати відео родинної колядки та надіслати його на електронну пошту Центру освітніх інновацій. Прийом заявок тривав до 21 січня, всі надіслані відео, до закладу позашкільної освіти були виставлені на YouTube каналі Центру, там і проходило голосування, а переможців конкурсу вже визначили на початку лютого за підрахунками голосів. Оцінювання конкурсних робіт здійснювалося за стобальною шкалою, такі повноваження мали члени журі, а також за кожне уподобання на каналі YouTube можна було отримати додатково один бал. Таким чином визначався середній арифметичний бал і можна було зрозуміти хто переміг в конкурсі. Всі змагалися в одній номінації Фольклорно-етнографічне дійство.

В конкурсі взяли участь понад 64 виконавці, це були записи родинних колядок, щедрівок, які оцінювали професійні музичні керівники відомих гуртів, а усі бажаючі могли допомогти родинам здобути перемогу вподобавши їхнє виконання колядок на YouTube каналі Центру освітніх інновацій. Підводячи підсумки, журі конкурсу відзначило різноманітність жанрів, авторський стиль виконавців та оригінальне подання матеріалу. За результатами оцінювання кваліфікованого журі, призові місця дісталися 34 учасникам конкурсу. Найкращі родинні колективи Івано-Франківщини були нагороджені подяками міського голови, грамотами від Департаменту освіти та науки Івано-Франківської міської ради, а також подарунками від наших колег з-за кордону.

Підбиваючи підсумки можна сказати, що Центр освітніх інновацій активно проводить свою діяльність задля того аби збагатити молодь новими знаннями, а згодом втілити їх у життя. Організація різноманітних літніх шкіл, STEM-проектів, STEM-шкіл, родинних конкурсів та квестів робить навчання цікавим. За допомогою таких заходів Центр популяризує українську культуру, збагачує знання з історії в гуртківців, а також показує те, що навчальний процес в цьому закладі проходить з користю для суспільства.

РОЗДІЛ 3.

Робота гуртків Центру освітніх інновацій

3.1. Гуртки наукового-технічного і науково-дослідного спрямування

Наукові гуртки завжди відіграють дуже важливу роль у формуванні особистості, покращенні знань, умінь і навичок здобувачів освіти завдяки чому у вихованців поступово формується творча цілеспрямована особистість з власним аналітичним світоглядом та мисленням. До даного напрямку гуртків потрібно віднести наступні: «Робототехніка. 3D моделювання»; «Прикладна математика»; «Математичний гурток Олімп»; «Фольклористика»; «Цікавий світ психології»; «Математика засобами STEM-освіти»; «Основи програмування»; «Юні дослідники»; «PYTHON та штучний інтелект»; «Робототехніка».

Керівником методистом науково-технічного напрямку в Центрі є методист Олеся Власій. Вона здійснює ефективну навчально-виховну роботу, результатом якої є вагомі досягнення керівників гуртків та їхніх вихованців. Готує грантові заявки в рамках Європейської ініціативи Meat and Code – онлайн квест «We are Ukrainians»; розробляє мобільні онлайн міні-курси додатків – «Твори добро з Android» і «Змоделюй добро в Tinkercad».

Пані Олеся є співорганізатором Всеукраїнського STEM-фестивалю «STEM HUMAN FOR PEACE сила розуму і добра заради людства». У рамках якого вона розробила віртуальну виставкову залу, провела майстер-класи «Scratch – генератор добра», а також залучала іноземних колег з Великобританії до спільного виступу під час заходу; запровадила електронну реєстрацію гуртківців; у рамках співпраці з Code Club провела хакатон, організувала Годину коду у рамках всесвітньої ініціативи, її гуртківці стали учасниками освітнього хабу «Година цифровізації» де можна було ознайомити всіх бажаючих з цифровими інструментами такими як: Мій клас, Google диск, Classroom, Google, Padlet, Classtols, QUIZZES, Kahoot тощо.

Гурток «Робототехніка. 3D моделювання» його авторами і натхненниками є Олександр Аронець, Юрій Іщук та Гладун Валерій. Всі вони були

керівниками гуртка тільки в різних вікових категоріях. Керівники кажуть, що в теперішньому суспільстві потрібні усі види діяльності і всі вони навіть найменшим чином пов'язані з програмуванням в результаті чого з кожним днем стають все популярнішими. 3D моделювання є одним з найголовніших напрямів, який допомагає вивести суспільство на новий рівень життя, воно стало основою формування новітніх технічних засобів як в професійній сфері так і в побуті. Актуальність даного гуртка полягає в тому, що куди не глянь, все якимось чином пов'язане з інформаційними технологіями та великим попитом на ІТ-сферу. За допомогою цього гуртка в учнів є можливість розвивати своє мислення, отримувати нові знання, які згодом можна реалізувати в нових проєктах. Вікова категорія гуртківців становить вік від 12 до 16 років і розрахована на один рік навчання. Для того щоб стати учасником навчального предмету потрібно мати хоча б маленьке розуміння, що таке ІТ-сфера, які послуги вона надає, з чим вона пов'язана, необхідно вміти працювати з комп'ютером, базовими офісними програмами такими як Microsoft Office. Навчання в даному гуртку здійснюється поступово, спочатку йде пояснення теоретичного матеріалу, а пізніше закріплюються набуті знання на практиці. Можна сказати, що вихованці даного гуртка не змусили довго чекати своїх винаходів і нагород. В свої 15 років Дмитро Обухов створив систему, яка повинна зчитувати дані з різноманітних носіїв щодо якості повітря в навколишньому середовищі. Цей винахід подавався на міський конкурс Бюджет участі і його повинні були б застосовувати в кожній школі. Тоді б кожен з батьків здобувачів освіти мав змогу за допомогою спеціальних датчиків перевірити інформацію про те, який стан повітря, рівень його забрудненості в школі чи в класі на даний момент.

«Прикладна математика». Гурток проводить свою діяльність по авторській програмі Починок Марії Дмитрівни та Анатолія Івановича Казмерчука, яка є розробленою для закладів позашкільної та загальної середньої освіти. Саме ці два педагоги є керівниками гуртка з цікавої науки – математики. Вродовж навчання, вчителі стверджують, що в умовах того науково-технічного прогресу,

який розвивається і стрімко набуває попиту, потрібно ще з шкільних років допомогти гуртківцям розвивати свої математичні здібності, які дозволять в майбутньому їм успішно проводити різні дослідження в галузі прикладної математики. Під час занять гуртківцям надається можливість не тільки розв'язувати різні математичні формули, але і час попрацювати з основами комп'ютерної математики. Чинна програма гуртка розрахована на школярів 10-11 класів, саме тут відбувається підготовка до успішної здачі НМТ. Вихованці вивчають, що таке арифметика, основи теорії, вищі степені нерівностей, різноманітні задачі, вектори тощо. Марія Дмитрівна намагається подати здобувачам освіти матеріал таким чином, щоб він був не тільки корисним, але й цікавим при вивченні. За допомогою використання онлайн ресурсів та інтерактивної дошки вона показує як наочно вирішити ту чи іншу задачу.

«Математика засобами STEM-освіти». Гурток керівником якого є Кульчицька Наталія Володимирівна, розпочав свою роботу в 2022 році на базі Центру освітніх інновацій. Вікова категорія учнів 10-15 років. Метою даного гуртка є навчити здобувачів освіти вміло застосовувати математичні ідеї, а також втілювати їх у життя, підтримати юні таланти та обдарування, сприяти їх додатковій освіті та залученню до математичної діяльності. Всі учні під час навчання були залучені до освітнього ресурсу «Мій клас» де показали гарні результати, а згодом отримали грамоти за успішне проходження тестувань. Здобувачі освіти і є учасниками четвертого Всеукраїнського STEM-фестивалю та Всеукраїнської олімпіади з математики за що отримали переможні місця і грамоти, а головне практичний досвід.

Математичний гурток «ОЛІМП», функціонує під керівництвом Казмерчука Анатолія Івановича з 2020 року, який розробив програму цього гуртка. Її суть полягає в нестандартних методах розв'язання задач з математики підвищеної складності. Як і в будь-якому іншому гуртку з математики тут робиться все щоб покращити рівень знань школярів середнього віку тобто 8-9 класів. Гуртківці можуть показати свої математичні моделі технічної естетики, які вже презентували в 2020 році. Найкраща робота була представлена на першому

міжнародному конкурсі робіт «Врятуймо планету разом!». Також в закладі функціонує ще один математичний гурток це – «Розвиток математичних здібностей» керівником якого є Лугова Світлана Іванівна, колишня заступниця директора цього закладу позашкільної освіти. Вона навчає школярів 5-6 класів, дає їм зрозуміти як можна використати математику в житті. Практикує як традиційні так і інноваційні форми навчання, гуртківці вирішують не тільки звичайні задачі, але і створюють різноманітні конкурсні проекти, які об'єднують не тільки математичні зв'язки, але і міжпредметні особливості. На кожному занятті юний здобувач освіти може пізнати інформацію, яка стосується математичних професій таких як бухгалтер, продавець навчиться обчислювати вартість товарів, розраховувати відстань та вимірювати швидкості.

«Фольклористика». Свою активну діяльність цей гурток проводить під опікою талановитого керівника, вчителя, діяча культури Струка Віктора Васильовича. Здобувачі освіти, які відвідують його заняття є активними учасниками у благодійних ярмарках, концертах, учасниками фестивалю освітніх інновацій, виставках, конкурсах таких як Відлуння осені, іграшок-сувенірів, коло безпеки. Залучені до культурної діяльності закладу, тому при потребі організувати якийсь виступ загальноміського масштабу їм завжди є що показати. Учні співають, декламують вірші, проводять розважальну програму заходу на найвищому рівні під наглядом свого керівника.

«Цікавий світ психології». Особливістю цього гуртка є те, що його керівницею є практичний психолог Копаєва Олександра Олександрівна. Вона знає як допомогти учням вирішити надскладні ситуації, може порекомендувати як вчинити, коли сумніваєшся в якомусь виборі, проводить онлайн майстер-класи такі як: «Мандала як ресурс відновлення», майстер-класи з виготовлення патріотичної символіки до благодійного ярмарку на підтримку ЗСУ. Проводить психологічні практикуми для практичних психологів закладів позашкільної освіти «Робота з дітьми ВПО: техніка зцілення». Долучає своїх гуртківців до акції «16 днів проти насильства», проводить численні заняття з арт-терапії для

викладачів Центру освітніх інновацій, є співорганізатором STEM-школи лідера у Болгарії, бере активну участь у фестивалях.

«Основи програмування» гурток, який завжди буде цікавим для здобувачів освіти. Керівницею є Кульчицька Наталія Володимирівна. Під час навчання вона проводила «Scratch турнір», гуртківці брали участь у акції «Хвилі добра». Вікова категорія гуртка 9-13 років, що є затверджено в навчальній програмі «Основи програмування Cod Club». Метою діяльності даного гуртка є не тільки навчити і розвинути вміння в здобувачів освіти складати різноманітні програми, але й відповідально, наполегливо та креативно співпрацювати зі своїми колегами. Всі ми знаємо, що діти люблять грати в комп'ютерні ігри, тому якщо правильно застосувати технології можна зробити засвоєння матеріалу не тільки цікавим для здобувача освіти, але й корисним. Юні програмісти взяли участь та отримали перемогу в хакатоні «Scratch – генератори добра» на якому презентували свій переможний проект «Україна понад усе».

«Юні дослідники». Проводять свою діяльність під керівництвом практикуючого вчителя хімії, члена громадського об'єднання «Майстерня освітніх інновацій LiCo», працівника академічного ліцею-інтернату – Пахомова Юрія Дмитровича.

Молодий талановитий креативний вчитель за допомогою хімічних дослідів на заняттях пояснює учням принципи горіння різноманітних речовин, які відбуваються реакції в результаті з'єднання однією речовини з іншою, розповідає про техніку безпеки як не наражати себе на небезпечні ситуації, говорить про шкідливі речовини для здоров'я людини та що потрібно робити щоб уникнути небажаних наслідків і як їх ліквідувати. Проводять досліди, лабораторні роботи, спостерігають, які реакції відбуваються, як змінюється колір реактивних речовин та за допомогою яких індикаторів. Є учасниками другого Всеукраїнського хакатону для вчителів з темою: «STEM: гендерно-чутливий підхід до навчання у школі» на якому зайняли перше місце з авторськими STEM-картками, елементами доповненої реальності, що

допомагають зруйнувати гендерні стереотипи при виборі учнями майбутньої професії. Під час навчання керівник гуртка використовує інноваційні технології, мобільні додатки за допомогою яких учням набагато зручніше і в будь-якій місцевості вивчати новий пізнавальний матеріал для себе за допомогою віртуальної реальності. Це допомагає учням в зручній формі отримати та сприйняти потрібний для них матеріал. За допомогою згаданого мобільного додатку, який був розроблений з ініціативи керівника гуртка, учні мають можливість спостерігати як побудована молекула, як зв'язані між собою атоми і саме доповнена віртуальна реальність може допомогти учню зрозуміти і пізнати цей процес. В цьому додатку перед проведенням практичних робіт у здобувачів освіти є можливість переглянути відео в яких буде показано як потрібно правильно робити щоб в кінцевому результаті у них утворилась потрібна їм хімічна реакція. Варто зазначити, що творчий підхід керівника до подачі нового матеріалу, а також його активна діяльність серед Всеукраїнських конкурсів, конференцій, фестивалів надихає учнів вчитися та пізнавати більше інформації про хімічні властивості. Власним прикладом керівник гуртка показує, що завдяки наполегливій праці та клопіткій роботі можна досягти нових вершин у професійному зростанні, стати відомим не тільки на всю Україну, але і за її межами.

«Python та штучний інтелект» розпочав свою роботу на початку 2022 року в Центрі освітніх інновацій під керівництвом Малого Петра Михайловича. Гурток відвідують учні віком 10-16 років. Навчальний процес проводиться за допомогою модульних частин занять, тобто спочатку вчитель пояснює новий матеріал, а на наступних заняттях учні намагаються практично застосувати ці знання за допомогою штучного інтелекту.

«Робототехніка». Розпочав свою роботу в 2022 році під керівництвом Тимчишина Максима Арсеновича. Гурток користується популярністю серед молодого покоління, а тому було створено чотири групи щоб кожному здобувачу освіти було комфортно навчатися. Функціонує на основі навчальної

програми «Радіоелектронне конструювання програмових пристроїв автоматики та робототехніки на основі платформи arduino».

Під час навчання перед школярами визначається мета, навчитись змінюватися та пристосовуватися до нових потреб в суспільстві на ринку праці, які пов'язані з науково-технічним процесом.

Гурток «Фінансова грамотність». Розпочав свою діяльність в 2022 році під керівництвом заступниці директора, вчительки математики та інформатики Кречко Зорини Іванівни. Пані Зорина впевнена, що навчання в такому гуртку сприяє розвитку у здобувачів освіти підприємницьких компетентностей, які формують у них уявлення про різні сфери бізнесу, навчають як правильно критично мислити і приймати важливі рішення, мотивує здобувачів освіти до свідомого вибору професії та пояснює, що потрібен зважений і розумний підхід до грошей. На заняттях можна дізнатися про історію походження грошей, як вони змінювалися під час історичних процесів тощо.

Отже, можна сказати, що гуртки науково-технічного та науково-дослідницького напрямку в закладі позашкільної освіти допомагають гуртківцям розвивати свій творчий потенціал, креативне мислення, бажання вчитися без обмежень і володіти новими знаннями ще з молодих років.

Показувати, що плідна праця завжди приносить великі результати в науковій діяльності, а для цього потрібно просто докласти трішечки бажання, зусиль, часу і все неодмінно вийде.

3.2. Гуртки гуманітарного напрямку

Гурткова робота - це завжди цікавий та пізнавальний процес. Відповідно до того як проходить освітня діяльність в Центрі освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради, а вона поділена на напрями підготовки відбуваються події, які обов'язково потрібно проаналізувати і залишити в пам'яті.

Варто зазначити, що до гуманітарного напрямку входять гуртки: «Пізнаємо рідний край»; «Дебати»; «Знавці історії», «Англійська мова» (10-11 клас); «цікава англійська» (2-9 клас); «Французька мова» (7-9 клас); «Німецька мова»

(5-9 клас); «Польська мова» (5-9 клас), а також наша солов'їна «Українська мова» (10-11 клас), яка спрямована на підготовку випускників до успішної здачі НМТ. Варто зазначити, що в діяльності вищеперелічених гуртків активну участь відіграють не тільки керівники гуртків, але і їхні методисти. Протягом року вони проводять аналіз особливостей занять гуртків гуманітарного напрямку з метою покращення якості викладання, перевірки календарних планів гуртків, відвідують заняття, проводять консультативну роботу та надають методичну допомогу педагогічним працівникам, перевіряють ведення журналів обліку роботи, беруть активну участь у всіх заходах Центру освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради, а також у складанні та виконанні планів роботи на навчальний семестр, створюють публікації на сторінках соціальних мереж закладу. Проводять методоб'єднання, яке здійснює ефективну навчально-виховну роботу результатом чого є досягнення вихованців і керівників гуртків закладу позашкільної освіти Центру освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради.

Пізнаємо рідний край. Методичне завдання цього гуртка - це апсайклінг через призму історії, дослідження історії рідного краю та шляхи покращення екологічної ситуації. Гуртківці знайомляться з пам'ятками історії і культури, формують особистісне сприйняття дослідженого матеріалу, розвивають творчі здібності, вміння логічно викладати свої думки, творчу уяву, а отримані знання та навички вони використовують при підготовці різноманітних конкурсів, експедицій, майстер-класів, підготовки презентацій. На виїзних заняттях створюють креативні вироби на краєзнавчу тематику, беруть участь у благодійних ярмарках на підтримку ЗСУ, майстер-класах, які стосуються тем фестивалю, займають призові місця в конкурсах краєзнавчо-пошукових робіт. До гуманітарного напрямку належить і гурток Юрія Івановича Дем'яніва «Пізнаємо рідний край». Варто зазначити, що його гурток зацікавлює дітей проводити пізнавально час. Гуртківці здобувають нові знання, вивчають давнє слов'янське письмо – глаголицю, беруть участь у пізнавальних екскурсіях з своїм керівником гуртка. Використовують різноманітні форми роботи: лекції,

заняття-гру, діалог. Беруть участь у різних конкурсах і здобувають перемоги. Наприклад: Семченко Андрій зайняв друге призове місце в міському етапі Всеукраїнської експедиції «Моя Батьківщина Україна» в напрямку «Козацькому роду, нема переводу».

«Знавці історії». Гурток, який дає розуміння того як творилася наша історія. Він не зможе залишити байдужим жодного українця! Від початку діяльності закладу позашкільної освіти він діяв під керівництвом вчительки суспільствознавчих предметів, яка працює в ліцеї №3 Середюк Тетяни. Керівниця в період своєї діяльності намагалася охопити всю історичну ретроспективу, а також залучити гуртківців до пошуків інформації про визначних українських діячів започаткувавши курс «Історичні постаті нашої держави» в рамках якого розглядалися науково-політичні, а також культурні здобутки В'ячеслава Чорновола, Тараса Шевченка, Івана Франка, Романа Шухевича, Степана Бандери, Симона Петлюри, Володимира Вернадського та багатьох інших, які залишили за собою слід в історичному минулому. Сьогодні керівником гуртка є наймолодша, але дуже талановита керівниця Печенюк Катерина, яка за допомогою квестів, настільних ігор, використання онлайн платформ для вивчення нового матеріалу та його засвоєння допомагає здобувачам освіти пізнати таємниці нашої історії, а також підготуватися до успішної здачі НМТ. Методичні завдання гуртка полягають у формуванні історичної компетентності.

На заняттях використовуються карти, презентації, схеми відеоресурси, проводяться семінари, тестування, підготовка індивідуальних завдань. Здобувачі освіти проводять пам'ятні вечори, наприклад вечір пам'яті присвячений героям УПА, були залучені в загальноміському історико-літературному заході «Вервичка думок», патріотичному заході «Світ ловив мене, але не спіймав» який був організований 1 грудня 2022 року до 300-річчя із дня народження Григорія Сковороди. Долучаються до благодійної акції на підтримку воїнів, беруть участь у краєзнавчо-пошукових роботах, таких як «Кращий краєзнавець позашкілля» в якому Янко Олексій отримав II місце.

Також до гуманітарного напрямку відноситься гурток «Дебати» керівником якого є Половський Володимир Семенович. На заняттях здобувачі освіти удосконалюють свою здатність думати, критично оцінювати джерела та інформацію, а також працювати. З ним гуртківці вчаться швидко думати та шукати необхідну інформацію, чітко формулювати власну думку, що є ключовими компетентностями сучасного школяра. З нагоди 300-річчя від дня народження Григорія Сковороди в Центрі освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради вони брали участь у патріотичному заході «Світ ловив мене, але не спіймав» у рамках якого учасники гуртка мали змогу обговорити думки та ідеї українського філософа, також їх актуальність щодо реалій нашого життя. Здобувачі освіти проводили аналогію з сучасністю, познайомили присутніх людей із цікавим світом проведення дебатів. Беруть активну участь у дебатах присвячених на такі теми як Голодомор; Битва під Крутами; Акт Злуки тощо. Керівник гуртка залучає дітей до участі в заходах, конкурсах, майстер-класах, квестах. Намагається урізноманітнити та осучаснити форми роботи із здобувачами освіти під час проведення своїх занять, здійснює науково-методичний супровід, а також впроваджує інформаційні моделі організації навчально-виховного процесу, які спрямовані на підвищення ефективності навчання. В майбутньому має наміри провести міський турнір з дебатів для представників інших шкіл нашого міста.

Не варто забувати про те, що до гуманітарного напрямку діяльності гуртків закладу відносять також вивчення різних іноземних мов та української мови. Методист даного напрямку Бондарук Ірина Михайлівна активно залучає керівників гуртків англійської, французької, німецької, польської та української мови до роботи в STEM-школі, яка проходила в смт Верховина, та в Італії. Вона є координатором проекту Tell about in Ukraine, автором створення візитівки Центру освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради, відеопрезентації цього закладу на англійській мові. Постійно веде контроль і рубрику з публікаціями англійською мовою в соціальних сторінках закладу, а також надає підтримку керівникам гуртків, веде контроль занять тощо.

Гурток «Цікава англійська», який розрахований на здобувачів освіти 2-9 класів. Керівницею гуртка є Романишин Юлія, яка поєднує роботу в позашкільному закладі, а також навчання в магістратурі. Юлія каже, що її метою є зацікавити гуртківців до вивчення англійської мови, поглибити їхні знання з шкільних курсів. В гуртку займається близько 45 учнів, які складають три групи. На творчих та креативних заняттях здобувачі освіти вивчають граматику, нову лексику та використовують їх на практиці. Розвивають свої вміння читати, слухати, говорити, писати. Беруть участь у парній та індивідуальній роботах, є активними учасниками в діалогах та групових дискусіях де формується їхня думка. Молодші школярі знайомляться з темами (одягу, їжі, сім'ї) в той момент як гуртківці середньої школи вивчають культуру Великобританії, які звичаї і традиції там поширені. Серед найулюбленіших видів роботи здобувачі освіти виділяють ігри, перегляд фільмів, вікторини, обговорення різних інтернет-мемів на ту чи іншу тематику.

«Англійська мова» (10-11 клас). Керівник гуртка Олена Горбата, вчитель вищої категорії, методист, автор методичної розробки – «Методи і прийоми вивчення лексичних одиниць при формуванні комунікативної компетентності учнів 5-9 класів». Стаж роботи понад 26 років на посаді керівника гуртка англійська мова, який займається підготовкою до НМТ працює понад три роки. Пані Олена вважає метою роботи свого гуртка формування англійської комунікативної компетентності серед здобувачів освіти 10-11 класу завдяки сприятливим умовам для їх творчого самовдосконалення, а також виявлення розумових здібностей, підтримки юних талантів та обдарувань. Керівниця сприяє додатковій освіті здобувачів освіти, залучає їх до творчої діяльності. В гуртку навчаються більше 30 учнів, вони беруть участь у різноманітних заходах благодійних ярмарках, майстер-класах з іноземної мови, а також є активними учасниками третього Всеукраїнського STEM-фестивалю, залучені до Всеукраїнського змагання шкіл і закладів вищої освіти. У першому семестрі 2023 року було проведено ряд тематичних годин спілкування приурочених Дню Гідності та Свободи; Правам людини; вибору майбутньої професії, протидії та

попередженню булінгу; волонтерство; активно плетуть маскувальні сітки. Неодноразово приймають участь у олімпіадах зокрема Ващук Анастасія, Тріщук Софія, Федорчук Юлія, Томашівська Світлана, Бода Катерина, Горбатий Олег, Загоровський Віталій стали призерами Міжнародного конкурсу з англійської мови «Грінвіч». Ковальчук Ярина, Саврей Юліана, Ващук Анастасія – призерами Всеукраїнської олімпіади «Всеосвіта Весна 2022»; Тріщук Софія, Добровольський Олег – переможцями третього етапу Всеукраїнської олімпіади з англійської мови, а Дарвай Діана є призеркою першого регіонального конкурсу відеосюжетів «Tell about Ukraine».

«Французька мова» (7-9 клас). Керівницею гуртка є молода та креативна Дідух Тетяна, спеціаліст-початківець, яка також має викладацьку практику у громадському об'єднанні «Парі-ІФ». Вона впевнена, що за допомогою вивчення французької мови можна спрямовувати розвиток і формування комунікативної компетентності у здобувачів освіти, а також зміцнювати їхнє соціокультурне зростання, мотивувати до вивчення нових для них речей. Навчання в гуртку відбувається за допомогою автентичних підручників, а також використання навчально-методичних сайтів, відео та аудіоматеріалів. Серед учасників гуртка є ті, які мають базовий рівень французької мови. Важливим є те, що навіть незважаючи на різний рівень володіння французькою мовою гурківці готові допомагати один одному якщо виникають труднощі, а після закінчення навчання у гуртку вони можуть пройти спеціальний тест і отримати диплом про рівень володіння французької мови. Так учениця Наталя Олесків отримала диплом «DELF A2 Junior».

«Німецька мова» (3-9 клас). Керівник гуртка Войтичук Ольга Андріївна, працює на посаді з початку відкриття Центру освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради в 2019 році. Своїм методичним завданням вона бачить комунікативний підхід з використанням автентичних джерел, які викликають захоплення учнів до вивчення німецької мови. Основними акцентами є те, що на уроках можна побачити усне мовлення, граматичні тренінги, вміння висловлювати свої думки. Гуртківці знайомляться з культурою

і традицією німецькомовних країн, а це займає величезну роль у вивченні мови. Разом із здобувачами освіти керівниця гуртка бере активну участь у різноманітних заходах і благодійних ярмарках.

«Польська мова». Від початку відкриття закладу позашкільної освіти на посаді керівника гуртка працювала Дем'ян Вероніка Федорівна, яка є вчителем другої категорії. Вона намагалася викликати заохочення та інтерес здобувачів освіти до вивчення польської мови. В своїй роботі вчителька застосовує сучасні технології навчання, використовує роботу в парах, групах, рольові ігри, що допомагають формуванню мовленнєвої компетентності в здобувачів освіти. Вчителька створювала належні умови для прояву пізнавальної активності учнів під час навчання, а також підвищувала їх зацікавленість польською мовою. З початку 2023 року на посаді керівника гуртка польська мова працювала Стефанів Марина, яка своїми креативними ідеями підвищувала інтерес здобувачів освіти до володіння польською мовою. На заняттях молода керівниця впроваджувала нові методи навчання організовувала виховні заходи польською мовою, вивчали польські традиції звичаї тощо.

«Українська мова» (10-11 клас). Керівником гуртка є досвідчений вчитель вищої категорії, стаж якої понад 22 роки. Керівниця каже, що методичне завдання її гуртка полягало в якісній підготовці до Зовнішнього Незалежного Оцінювання, а тепер НМТ. Намагається розширити і поглибити знання учнів з української мови, розвивати їхню культуру, стимулювати до самовдосконалення, виявляти та підтримувати юні таланти.

Вчителька приділяє активну увагу вихованню висококультурних і освічених патріотів України і любов до рідної мови. Здобувачі освіти, які навчаються в гуртку постійно беруть участь у заходах до Дня писемності, Дня української мови, до 300-річчя Григорія Сковороди, записують відеопривітання, а також виготовляють вироби для благодійних ярмарків.

3.3. Гуртки еколого-натуралістичного і художньо-естетичного спрямування

До еколого-натуралістичного напрямку роботи позашкільного закладу освіти відносять гуртки «Біологія людини засобами STEM-освіти», «Юні дослідники біорізноманіття», «Екостиль – поводження з відходами»,

«Біологія людини засобами STEM-освіти». Керівником гуртка є Лицур Юрій Миколайович, який свою роботу у гуртку спрямовує на поглиблене вивчення школярами людського організму за допомогою використання сучасних методів в освіті. Програма гуртка розрахована на учнів 14-15 років, це саме той період, який є досить важливим у розвитку молоді особистості. На заняттях гуртка використовуються наступні методи роботи: створення моделей; проєктів; інфографіки; лепбуків; рекламних буклетів; проводяться диспути; інтерактивні практичні роботи; лабораторні дослідження; вікторини; тестування та багато іншого. Здобувачі освіти гуртка під керівництвом Юрія Миколайовича на базі кафедри біології та екології Прикарпатського національного університету стали учасниками біологоекологічного хакатону за що були нагороджені відповідними сертифікатами. Створили проєкт отримання біогазу з опалого листя, який був представлений на четвертому Всеукраїнському фестивалі, котрий організував Центр освітніх інновацій. Гуртківці є активними учасниками другого біоекологічного хакатону Блага Аліна, Савчук Надія, Козак Маргарита, Джумага Софія, Горбкова Діана, Стефурак Анастасія, Попит Ліана – нагороджені сертифікатами за участь в цьому заході.

Юні дослідники змагалися у зимовому екологічному хакатоні «PNU есо НАСК» «Зміни клімату: Причини і наслідки для людства». Є переможцями Всеукраїнської олімпіади з біології де Стефурак Анастасія зайняла третє місце. Юрій Миколайович проводить години спілкування з гуртківцями щодо правил поведінки під час повітряної тривоги; енергозбереження; насильства.

«Юні дослідники біорізноманіття». Керівником гуртка є Ганчак Мар'яна Миколаївна, яка впроваджує сучасні інноваційні технології в процес навчання. Вихованці гуртка беруть активну участь у різноманітних хакатонах, за що нагороджені сертифікатами; готуються до екологічних заходів організованих за підтримки місцевої влади; беруть участь у STEM-фестивалях де представляють результати

своєї плідної роботи для демонстрації якої гуртківці самі збирають лікарські рослини, готують спеціальні препарати, настоянки, пригощають смачним чаєм, який має значні лікувальні властивості. Гуртківці брали участь Всеукраїнському онлайн-проекті «Птахи України», який був присвячений весвітньому дню мігруючих птахів, були учасниками обласного літнього біоекологічного хакатону; провели спільне заняття з викладачами кафедри біохімії та біотехнології на всеукраїнському рівні в прямому ефірі; взяли участь у патріотичному заході «Наука та волонтерство заради миру», «Бандерівська ялинка перемоги», конференції «STEM-світ інноваційних можливостей».

«Екостиль – поводження з відходами». Керівник Ковтун Ольга Сергіївна. Програма розрахована на один рік навчання. Впродовж навчального процесу було підготовлено та проведено онлайн майстер-класи під назвою «Незламне серце України»; «Танцюючі ялинки», «Ялинки з намистин». Учасники гуртка є призерами третього Всеукраїнського фестивалю Центру освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради. Беруть участь у благодійних ярмарках, виставках, конкурсі «Відлуння осені» на який було подано шість робіт і Чудак Яна зайняла друге місце. Задля засвоєння знань гуртківцями, керівниця розробила та сформуvalа каталог ілюстрацій, підбрала онлайн ресурси, які здобувачі освіти можуть опрацювати самостійно та відповідне методичне забезпечення до кожної з тем.

«Студія дизайну. декоративно-ужиткове мистецтво». Гурток, який функціонує під керівництвом Ковтун Ольги Сергіївни. Він є своєрідною невід'ємною частинкою художнього світу в якому керівниці гуртка вдається вміло поєднати різні епохи часу, але не забуваючи при цьому зберігати традиції та звичаї національної культури. Актуальність діяльності пов'язується із посиленням ролі різних видів мистецтва в сучасному світі, а також збережені тенденції відродження і своєрідного поєднання їх сучасністю. В своїй роботі керівниця гуртка намагається поєднати різноманітні види мистецтва з чимось новим та цікавим, а найголовніше все це здійснюється відповідно до індивідуальних потреб здобувачів освіти. Учасники гуртка є активними в

благодійних ярмарках, STEM-фестивалях, виставках, конкурсах іграшок-сувенірів, онлайн олімпіадах Всеосвіта 2022 у номінації «Дизайн та технології» у грі коло безпеки.

Варто зазначити, що учні разом з Ольгою Сергіївною виокремлюють свої знання оригінальними роботами. Можна згадати про панно з різноманітними квітками, які доволі часто можна зустріти в різних регіонах нашої країни. Вони були виготовлені за допомогою ткацького верстату спеціально для участі в конкурсі «Врятуємо планету разом», але в умовах карантину учням довелося частину своїх виробів виробляти вдома, які по його закінченню розмістили в закладі де проходить навчання.

«Образотворче мистецтво». Гурток, який проводить свою діяльність під керівництвом досвідченої майстрині Галини Олегівни Совтисік, яка водночас і є автором навчальної програми. Галина Олегівна каже, що образотворче мистецтво є тим спеціальним видом діяльності за допомогою якого можна передати різні графічні образи, передати все, що в людини відбувається всередині - в її душі. На початковому етапі гурткової роботи учні знайомляться із знаннями про образотворче мистецтво, його сутність, уявлення. Згодом у них формується художньо-естетичне ставлення до реальності. Впродовж роботи вихованці дізнаються, що таке малюнок, живопис, графіка, скульптура, яку техніку і в якій формі найкраще застосувати в тому чи іншому виді роботи. За допомогою практичних занять учні вчать правильному користуванню матеріалами: акварельні та гуашеві фарби, олівці, фломастери, ручки, пензлики тощо. В результаті таких занять відбувається обговорення і педагог визначає, яка робота є найкраще виконаною в даному виді. Рекомендує кому над чим потрібно попрацювати щоб в майбутньому в цього учня малюнки були найкращими. Керівниця гуртка є автором ідеї де здобувачі освіти повинні були здійснити оригінальну мандрівку в реальному часі до космічних планет Всесвіту. Вони повинні були намалювати малюнки, проявити свою креативність, професійні здібності під час виконання даного завдання і показати чого навчилися впродовж занять.

«Художня кераміка» гурток, який з'явився в закладі позашкільної освіти зовсім недавно під керівництвом Поліщук Людмили. Тут проводяться різні онлайн майстер-класи, учні активно беруть участь у Всеукраїнському фестивалі освітніх інновацій, конкурсах іграшок-сувенірів тощо. Розрахований цей гурток орієнтовно на три роки навчання.

Головною особливістю є те, що навчальний процес побудований таким чином щоб перехід від одного виду діяльності до іншого був послідовним та логічним. Учні знайомляться з особливостями гуцульської кераміки, виробами, які поширені в Галичині, Опіллі, Бойківщині. Тут проводяться майстер-класи з виготовлення листівок, Еко-ялинка, Еко-магнітик, Різдвяний ангелик.

За допомогою гуртка художня кераміка здобувачів освіти є можливість реалізувати свої творчі вміння та навички, а також розвивати моторику рук.

«Театральне мистецтво», один із найновіших творчих гуртків закладу. Проводить свою діяльність під керівництвом Боднар Світлани. В театральній студії-гуртку монтуються відеосюжети на тему «Зродились ми великої години» (до Дня захисників та захисниць) «Українською говори» (до Дня писемності та мови), відеосюжет з «Різдвом Христовим Україно!». Учасники є переможцями в першому регіональному конкурсі відеосюжетів «Tell about Ukraine».

За допомогою цього гуртка учнів розвивається дикція, вони вчаться без проблем спілкуватися з новими людьми, отримують новий досвід, долають всі страхи у спілкуванні.

Можна сказати, що гуртки еколого-натуралістичного і художньо-естетичного спрямування позашкільного закладу освіти Центру освітніх інновацій, проводять активну діяльність, яку можна простежити у різноманітних конкурсах, перемогах на олімпіадах, участі у Всеукраїнських акціях, волонтерській та благодійній роботі, творчих конкурсах де за допомогою ручної роботи показують чим займається їх гурток.

ВИСНОВКИ

З кожним днем суспільство все більше змінюється. Збільшується кількість населення, а отже зростає попит на освітні послуги. Традиційні методи навчання в школі не дають здобувачам освіти отримати всі ті знання, які може дати навчання в позашкільному закладі освіти. На факультативних заняттях можна розвинути свою творчу компетентність, критичне мислення, пізнати те, що найбільше лежить до душі. Аналізуючи всі ці аспекти, можна зробити висновок, що збільшується попит на позашкільні заклади освіти. З кожним роком їх відкривається все більше і більше, щоб забезпечити якісними освітніми послугами всіх освітян. Учні отримують навчальний простір, а педагоги місце роботи. Кожен обласний центр намагається все більше удосконалити та урізноманітнити навчальний процес для школярів, тому відкриває нові позашкільні заклади, в яких функціонують гуртки різних напрямків, а освітні послуги надаються кваліфікованими вчителями, які на власному досвіді можуть показати, що варто тільки захотіти щось втілити в життя, прикласти зусилля, витратити час і неодмінно все завершиться успішною роботою.

Центр освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради, заклад позашкільної освіти, який за свою активну роботу став відомим на всю Україну та входить в перелік найкращих позашкільних навчальних установ. Своєю діяльністю Центр об'єднує всіх молодих українців задля спільної мети: надання якісних освітніх послуг, а також боротьби в тилу за культурні надбання нашої держави. Організуючи різноманітні заходи присвячені певним історичним діячам, вечори пам'яті, присвячені до дня народження академіка В. Вернадського та Г. Сковороди під назвою «Світ ловив мене, але не спіймав», патріотичні заходи приурочені пам'ятним подіям, наприклад вечір пам'яті Героїв Небесної Сотні, Героям Крут і всім іншим, які боронили нашу свободу ціною власного молодого життя, у здобувачів освіти формується свідома

громадянська позиція, яку вони можуть відстоювати за допомогою конкретних історичних фактів про, які дізнались під час проведення і відвідин таких зібрань.

За свою доволі коротку діяльність Центру вдалося стати прикладом, як потрібно впевнено крокувати у майбутнє, не зупинятися, коли з'являються якісь перешкоди на шляху.

Кожен керівник гуртка Центру намагається знайти індивідуальний оптимальний варіант, який в кінцевому результаті забезпечить активну співпрацю зі здобувачем освіти. Вихованці гуртків займають призові місця на Всеукраїнських, обласних і міських конкурсах, олімпіадах, конференціях, що забезпечує їм стимул йти вперед, підкорювати нові вершини, а, головне, не зупинятися і вдосконалювати свої знання. Всі ці види роботи допомагають учням відкрити себе з кращої сторони, реалізувати свої дослідницько-пошукові вміння, які в майбутньому можуть бути використані для професійного кар'єрного росту.

Варто зазначити, що гуртківці на початку навчального року мають можливість самостійно вибрати напрям гурток, в якому вони хочуть навчатися, а також, якщо є різноманіття керівників гуртків, піти до того, який, на їхню думку, може поділитися своїми знаннями найкраще. Дуже добре, що учні можуть самостійно обирати ці гуртки, а батькам залишається тільки їх підтримати. У такому випадку здобувач освіти може вибрати декілька напрямів відвідати перше заняття, познайомитися з тим, що його чекає впродовж навчального року, а потім зробити висновок, чи хоче він залишитися там, чи ні, і обирає той гурток, який найбільше припав йому до душі. Гуртківці всього закладу позашкільної освіти Центр освітніх інновацій за останні два роки активно залучаються до різноманітних екскурсій, акцій, походів, благодійних ярмарків, виготовлення сувенірів, проведення освітніх фестивалів. Все це забезпечує молодь знаннями про традиції пам'ятки історію рідного краю про те, як творилася історія, а після закінчення навчального року вони самостійно можуть розробляти маршрути яких їх навчають на заняттях.

Підсумовуючи, хочу сказати, що створення закладів позашкільної освіти при міських адміністраціях є доволі обдуманим та корисним рішенням, адже тут учні можуть реалізувати себе, використати свій творчий потенціал для чогось грандіозного та корисного для суспільства.

Сподіваюся, що з кожним днем, з кожним роком цей заклад буде досягати нових вершин. Учні будуть здобувати перемоги у всіх освітніх конкурсах, бо якісна освіта – це хороша інвестиція у майбутнє!

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

I. Поточний архів Центру освітніх інновацій

Івано-Франківської міської ради

Ф. 1. Кадрове забезпечення ЦОІ

1. Оп. 1.
Спр. 1. Педагогічний моніторинг за 2019–2020 р., 3 арк.
2. Спр. 2. Вікова градація вихованців Центру станом на травень 2020–2021 р., 2 арк.

Ф. 2. Результати діяльності педагогічного колективу

Центру освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради

3. Оп. 1.
Спр. 1. Освітня діяльність педагогічного колективу, 6 арк.
4. Спр. 2. Результати управлінської діяльності закладом, 2 арк.
5. Спр. 3. Рівень організації та результативність освітньої діяльності КПЗО «Центр освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради», 2 арк.
6. Спр. 4. Рівень збереження контингенту дітей у 2020–2021 н. р. за напрямками гуртків, 2 арк.
7. Спр. 5. Організація науково-методичної роботи педагогічного колективу ЦОІ-ІФ у 2020–2021 н. р., 2 арк.
8. Спр. 6. Зміст та результати роботи науково-методичної ради у 2020–2021 н. р., 2 арк.
9. Спр. 7. Науково-методична діяльність: робота над методичною темою у 2020–2021 н. р., 1 арк.
10. Спр. 8. Проблемні теми методичних об'єднань у 2020–2021 н. р., 3 арк.
11. Спр. 9. Змістовий компонент засідань методичного об'єднання педагогів іноземних мов у 2020–2021 н. р., 3 арк.
12. Спр. 10. Змістовий компонент засідань методичного об'єднання педагогів гуманітарного та туристсько-краєзнавчого напрямів у 2020–2021 н. р., 3 арк.

13. Спр. 11. Змістовий компонент засідань методичного об'єднання педагогів науково-дослідного та еколого-натуралістичного напрямків у 2020–2021 н. р., 2 арк.
14. Спр. 12. Змістовий компонент засідань методичного об'єднання педагогів науково-технічного напрямку у 2020–2021 н. р., 2 арк.
15. Спр. 13. Змістовий компонент засідань методичного об'єднання педагогів художньо-естетичного та соціально-реабілітаційного напрямків у 2020–2021 н. р., 1 арк.
16. Спр. 14. Навчально-методична діяльність: розроблення навчально-методичного забезпечення, 1 арк.
17. Спр. 15. Програмне забезпечення ЦОІ-ІФ в 2020–2021 н. р., 5 арк.
18. Спр. 16. Організація та проведення методичних тижнів, 1 арк.
19. Спр. 17. Партнерська діяльність ЦОІ за 2020–2021 н. р., 1 арк.
20. Спр. 18. Результативність організаційно-масової роботи. Робота з батьками, 3 арк.
21. Спр. 19. Список підвищення кваліфікації педагогічних працівників ЦОІ-ІФ в ІФОППО в 2021 р., 4 арк.
22. Спр. 20. Список переможців та учасників конкурсів та олімпіад за 2020–2021 н. р., 11 арк.
23. Спр. 21. Заходи проведені у КПЗО ЦОІ-ІФ у 2020–2021 н. р., 4 арк.
24. Спр. 22. Досягнення педагогів (переможців та учасників конкурсів) за 2020–2021 н. р., 5 арк.
25. Спр. 23. Розвиток виховної системи позашкільного закладу, 1 арк.
26. Спр. 24. Соціальне партнерство КПЗО ЦОІ-ІФ, 2 арк.
27. Спр. 25. Психологічний супровід освітнього процесу, методичної та організаційно-масової роботи закладу, 4 арк.
28. Спр. 26. Контроль та керівництво ЗПО. Вивчення питань ефективності організації освітнього процесу, 4 арк.
29. Спр. 27. План роботи практичного психолога КПЗО ЦОІ-ІФ Копаєвої О. О. на 2021–2022 н. р., 8 арк.

II. Нормативні документи

30. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про туризм» від 29.11.2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1282-15#Text>
31. Закон України «Про освіту» 2005 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
32. Закон України «Про позашкільну освіту» (із змінами, внесеними згідно із Законами). Відомості Верховної Ради (ВВР). 2000. № 46. С. 393. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1841-14>
33. Інститут модернізації змісту освіти МОН України. URL: <https://imzo.gov.ua/osvita/pozashkilna-osvita-ta-vihovna-robota/navchalni-programi/turistsko-kraeznavchiy-napryam/>
34. Інструкція щодо організації та проведення екскурсій і подорожей з учнівською та студентською молоддю, затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 02.10.2014 № 1124 «Про затвердження нормативно-правових актів, які регламентують порядок організації туристсько-краєзнавчої роботи», зареєстрований в Міністерстві юстиції України від 27.10.2014 р. за № 1340/26117. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1341-14#Text>
35. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження нормативно-правових актів, які регламентують порядок організації туристсько-краєзнавчої роботи» від 02.10.2014 р. № 1124, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 27 жовтня 2014 року за № 1341/261178. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1340-14#Text>
36. Нормативні акти Івано-Франківської міської ради. Про створення комунального закладу позашкільної освіти «Центр освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради», від 16.08.2019 р. № 170-28. URL: <http://www.namvk.if.ua/dt/379399>
37. Положення «Про музеї при дошкільних, загальноосвітніх, позашкільних та професійно-технічних навчальних закладах, які перебувають у сфері управління Міністерства освіти і науки України», затверджене наказом

- Міністерства освіти і науки України від 22.10.2017 р. № 1195 «Про затвердження положень про музеї при дошкільних, загальноосвітніх, позашкільних та професійно-технічних навчальних закладах, які перебувають у сфері управління Міністерства освіти і науки України», зареєстрованим у Міністерстві юстиції України від 10 листопада 2017 року за № 1415/26192. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1415-14#Text>
38. Програма для туристсько-краєзнавчих гуртків позашкільних закладів «Юні екскурсоводи» / за ред. Д. Г. Омельченко. К.: ІЗМН, 1996. 10 с.
39. Програма для туристсько-краєзнавчих гуртків позашкільних закладів «Юні туристи-краєзнавці» / за ред. Д. Г. Омельченко. «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (лист Міністерства освіти і науки України № 1/11-7081 від 14.07.2017). 2017. 12 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/0B0kHwvQLtSb5TWZtTEY3WDlwc1E/view>
40. Програма з позашкільної освіти для гуртків гуманітарного напрямку «Цікава англійська». Шатурма В. П. URL: <https://cei.if.ua/czikava-anglijska-5-9-klas/>
41. Програма з позашкільної освіти для гуртків гуманітарного напрямку «Французька мова». Семенченко О. В. URL: <https://cei.if.ua/franczuzka-mova/>
42. Програма з позашкільної освіти для гуртків гуманітарного напрямку «Польська мова». Кандюк У. Р. URL: <https://cei.if.ua/polska-mova/>
43. Програма з позашкільної освіти для гуртків гуманітарного напрямку «Німецька мова». Войтичук О. А. URL: <https://cei.if.ua/nimeczka-mova/>
44. Програма з позашкільної освіти для гуртків гуманітарного напрямку «Дебати». Половський В. С. URL: <https://cei.if.ua/debaty/>
45. Програма з позашкільної освіти для гуртків гуманітарного напрямку «Знавці історії». Середюк Т. В. URL: <https://cei.if.ua/znavcz-i-istoriyi/>
46. Програма з позашкільної освіти для гуртків гуманітарного напрямку «Українська мова». Перцович Г. І. URL: <https://cei.if.ua/ukrayinska-mova/>

47. Програма з позашкільної освіти для гуртків еколого-натуралістичного напрямку «Природа рідного краю». Васютіна Т. М., Драган О. А., Трегубова Л. А. URL: https://drive.google.com/file/d/0B3m2TqBM0APKZIR0aGx5MGRoVGM/view?resourcekey=0-обxhzd483wB1_ерlVcYs-A
48. Програма з позашкільної освіти для гуртків еколого-натуралістичного напрямку «Біологія людини засобами STEM-освіти». Вержбицька І. В.; Манжос О. Ю.; Петрова О. Ю., Ярова Є. В. «Схвалено для використання в позашкільних навчальних закладах» (лист ІМЗО від 27.03.2019 № 22.1/12-Г-144; протокол засідання науково-методичної комісії з позашкільної освіти Науково-методичної ради з питань освіти МОН від 15.03.2019 №1). URL: https://drive.google.com/file/d/1JvgaKIQi-WiDWwscuvZEX_qrjpN2eq36/view
49. Програма з позашкільної освіти для гуртків науково-дослідного напрямку «Прикладна математика». Казмерчук А. І., Починок М. Д. URL: <https://cei.if.ua/prykladna-matematyka/>
50. Програма з позашкільної освіти для гуртків науково-дослідного напрямку Математичний гурток «ОЛІМП». Казмерчук А. І. URL: <https://cei.if.ua/nestandartni-metody-rozvyazuvannya-zadach-matematyky-pidvyshhenoyi-skladnosti/>
51. Програма з позашкільної освіти для гуртків науково-дослідного напрямку «МАТЕМАТИКА засобами STEM-освіти». Лугова С. І. URL: <https://cei.if.ua/matematyka-zasobamy-stem-osvity/>
52. Програма з позашкільної освіти для гуртків науково-технічного напрямку «Основи 3D-модельовання та 3D-друку». Аронець О. В., Іщук Ю. Ю., Гладун В. В. URL: <https://cei.if.ua/osnovy-3d-modelyuvannya-ta-3d-druku/>
53. Програма з позашкільної освіти для гуртків художньо-естетичного напрямку «Образотворче мистецтво». Совтисік Г. О. URL: <https://cei.if.ua/obrazotvorche-mystecztvo/>

54. Програма з позашкільної освіти для еколого-натуралістичного напрямку «Декоративно-ужиткове мистецтво». Вержбицька І. В., Лебідь Л. Ю. «Схвалено науково-методичною комісією з позашкільної освіти науково-методичної ради з питань освіти Міністерства освіти і науки України» (протокол №3 від 29.12.2015). URL: <https://drive.google.com/file/d/0B3m2TqBM0APKdGhRWXNQQzJQcWc/view?resourcekey=0-77e4aNrx6G0Z7FaaBoDNFw>
55. Програма з позашкільної освіти для гуртків гуманітарного напрямку «Пізнаємо рідний край». Пронтенко О.С. «Схвалено науково-методичною комісією з позашкільної освіти науково-методичної ради з питань освіти Міністерства освіти і науки України» (протокол №3 від 29.12.2015). 15 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/0B3m2TqBM0APKNENKbDBZckQyZzg/view>
56. Програма з позашкільної освіти для гуртків гуманітарного напрямку «Вивчаємо рідний край крізь призму математики». Романишин Р. Я. URL: <https://cei.if.ua/vyvchayemo-ridnyj-kraj-kriz-pryzmu-matematyky/>

III. Опубліковані матеріали Центру освітніх інновацій

Івано-Франківської міської ради

57. Звіт діяльності Центру освітніх інновацій за 2019–2020 навчальний рік. URL: <https://cei.if.ua/zvit-diyalnosti-czoi/>
58. Фактична мережа гуртків КПЗО Центру освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради. URL: <https://cei.if.ua/merezha-zakladu/>
59. Центр освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради. «Розвиток математичних здібностей» з керівником Світланою Луговою! URL: <https://cei.if.ua/rozvytok-matematychnyh-zdibnostej/>
60. Центр освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради. «Tradycyjny koszyk wielkanocny. Piszemy życzenia na Wielkanoc» / «Великодні звичаї та традиції поляків». URL: <https://cei.if.ua/polska-mova-2/>

61. Центр освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради. «Займенник як частина мови». URL: <https://cei.if.ua/ukrayinska-mova-2/>
62. Центр освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради. STEM-ПРОЄКТ ЦОІ-ІФ «Моделювання протиепідемічних заходів та засобів захисту громадян». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=SHpS6BF1-uE>
63. Центр освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради. URL: <https://cei.if.ua/home/>
64. Центр освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради. URL: <https://www.facebook.com/cei.if.ua/>
65. Центр освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради. URL: <https://www.youtube.com/channel/UCkZtxprm3rcy9IKD47blkYA>
66. Центр освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради. А Ви знаєте, як правильно і якісно консервувати овочі та фрукти? URL: <https://cei.if.ua/2020/03/page/8/>
67. Центр освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради. Англійська мова Про Україну. URL: <https://cei.if.ua/anglijska-mova-2/>
68. Центр освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради. Глиноарт. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=PmGReZceTXY>
69. Центр освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради. І Всеукраїнський фестиваль STEM-освіти. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=kTjBm0-Dwvc>
70. Центр освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради. І Міжнародний конкурс «Врятуймо планету разом». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=PyrUa8McvIA>
71. Центр освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради. Категорія: Дистанційне Навчання. URL: <https://cei.if.ua/category/dystanczijne-navchannya/>
72. Центр освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради. Конфлікт – джерело розвитку. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=WkDI9azBM-0>

73. Центр освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради. «МАЛЯРНЯ ОНЛАЙН» від практичного психолога Центру освітніх інновацій Лідії Андрійчук! URL: <https://cei.if.ua/psychologiya/>
74. Центр освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради. Математичні моделі технічної естетики. URL: <https://cei.if.ua/matematychnyj-gurtok-olimp/>
75. Центр освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради. Оригінальне панно із квітами усіх регіонів на ткацькому верстаті. URL: <https://cei.if.ua/studiya-dyzajnu-3/>
76. Центр освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради. Соціальне шкільне підприємництво набирає обертів! Виготовляємо морські сувеніри. URL: <https://cei.if.ua/vygotovlyayemo-morski-suveniry-na-majster-klasi/>
77. Центр освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради. У Центрі освітніх інновацій наші талановиті гуртківці «відкрили» кілька нових планет! URL: <https://cei.if.ua/gurtok-obrazotvorchogo-mystecztva/>
78. Центр освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради. Здоров'я та хвороби. URL: <https://cei.if.ua/franczuzka-mova-2/>

IV. Офіційні та соціальні сторінки закладів позашкільної освіти

79. Івано-Франківська Мала академія наук учнівської молоді Івано-Франківської міської ради. URL: <http://akademium.if.ua/>
80. Івано-Франківська Мала академія наук учнівської молоді Івано-Франківської міської ради. URL: <https://www.facebook.com/mala.akademija.Frankiwnsk/>
81. Івано-Франківський міський центр дитячої та юнацької творчості Івано-Франківської міської ради. URL: <https://mcdut-if.info/>
82. Івано-Франківський міський центр дитячої та юнацької творчості Івано-Франківської міської ради. URL: <https://www.facebook.com/mcdut/>
83. Івано-Франківський міський Центр патріотичного виховання учнівської молоді ім. С. Бандери. URL: <https://cpvbif.github.io/about.html>

84. Івано-Франківський міський Центр патріотичного виховання учнівської молоді ім. С.Бандери. URL: <https://www.facebook.com/112051763830604/>
85. Центр туризму і краєзнавства учнівської молоді Івано-Франківської міської ради. URL: http://tourismcenter.if.ua/content&content_id=7
86. Центр туризму і краєзнавства учнівської молоді Івано-Франківської міської ради. URL: <https://www.facebook.com/556933351416218/>

V. Монографії, статті, брошури

87. Дейдиш Л. Навчальна програма в позашкільній освіті. Київ. 2020. URL: <http://education-ua.org/ua/articles/1379-navchalna-programa-v-pozashkilnij-osviti>
88. Пархоменко І. Теоретичні засади історико-краєзнавчої роботи в системі позашкільної освіти. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2018. № 2. С. 35–44.
89. Печенюк К. Гуртки історико-краєзнавчого профілю Центру освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради: зміст та особливості роботи. Історико-краєзнавча діяльність у закладах освіти в умовах нової української школи. Збірник тез доповідей учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Івано-Франківськ, 18 травня 2023 р. За наук. ред. М. Ю. Косила і А. З. Королька. Івано-Франківськ: Симфонія Форте, 2023. С. 263–266.
90. Печенюк К. Діяльність гуртків історико-краєзнавчого спрямування Центру освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради. Історико-краєзнавча діяльність у закладах освіти: проблеми і перспективи. Збірник тез доповідей учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Івано-Франківськ, 22 квітня 2021 р. за наук. ред. М. Ю. Косила і А. З. Королька. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2022. С. 49–52.
91. Печенюк К. Позашкільна історико-краєзнавча робота (на прикладі діяльності Центру освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради). Еврика – XXII. Збірник студентських наукових праць. Електронне

видання. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2021. С. 55–57.

- 92.Починок М.Д. Центр розкрив такі таланти у дітей, про які їхні батьки навіть не здогадувались. *Франківська газета*. URL: https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=196823645194446&id=102484651295013
- 93.Пустовіт Г. Позашкільна освіта та виховання в Україні у векторах сучасного розвитку. *Освіта та педагогічна наука*. 2013. Вип. 3. С. 5–10.
- 94.Тронько П.Т. Краєзнавство та туризм: проблеми взаємодії та співробітництва. *Туристично-краєзнавчі дослідження*. К. : «КМ-Трейдинг». 1998. Вип. 1. С. 5–10.

VI. Підручники та посібники

- 95.Петранівський В.Л., Рутинський М.Й. Туристичне краєзнавство: Навч. посіб. К. : Знання, 2006. 575 с.
- 96.Покоłodна О.О. Опорний конспект лекцій з дисциплін «Екскурсознавство», «Організація екскурсійних послуг» (для студентів спеціальності Менеджмент готельного курортного і туристського сервісу) і «Туризм»). Харків : ХНАМГ, 2007. 65 с.
- 97.Салата О.О. Основи музеєзнавства:навчально-методичний посібник. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015 164 с.
- 98.Серкіз Я. Історичне краєзнавство. Львів: ЛОИМЮ, 1995. 76 с.

VII. Автореферати дисертацій

- 99.Косило М. Ю. Розвиток туристсько-краєзнавчої роботи у позашкільних навчальних закладах України (II половина XX – початок XXI століття). Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01. Хмельницький, 2017. 20 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Навчально-тематичний план гуртка Центру освітніх інновацій

«Юні туристи-краєзнавці»

	« _____ »; Назва розділу, теми	Кількість годин		
		Усього	У тому числі	
			теоретичних	практичних
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
	РОЗДІЛ І. Вступна частина	8	8	
1.1	Вступне заняття	2	2	-
1.2	Поняття про туризм і краєзнавство	2	2	-
1.3	Техніка безпеки при проведенні навчальних занять та туристсько-краєзнавчих подорожей	2	2	-
1.4	Організація туристських подорожей та екскурсій з учнівською та студентською молоддю	2	2	
	РОЗДІЛ ІІ. Туристсько-спортивна підготовка	56	16	40
2.1	Особливості видів спортивного туризму	10	4	6
2.2	Спортивне орієнтування. Топографічна підготовка	20	6	14
2.3	Туристське спорядження	10	2	8
2.4	Туристський побут. Організація харчування в туристській подорожі	14	2	12
2.5	Правила проведення змагань з видів спортивного туризму	2	2	
	РОЗДІЛ ІІІ. Краєзнавство	94	24	70
3.1	Мій край	16	4	12
3.2	Краєзнавчі дослідження. Обладнання для краєзнавчих досліджень	20	6	14
3.3	Організація та проведення туристських подорожей	38	10	28
3.4	Пам'ятки історії та культури. Вивчення та охорона пам'яток	12	2	10
3.5	Природоохоронна діяльність	8	2	6

	РОЗДІЛ IV. Фізична культура та безпека життєдіяльності	56	4	52
4.1	Фізична підготовка. Спортивні ігри	24	2	22
4.2	Правила санітарії та гігієни. Долікарська медична допомога	6	2	4
4.3	Масові заходи	26	-	26
	РОЗДІЛ V. Підсумкове заняття	2	-	2
5.1.	Багатоденна туристсько-краєзнавча подорож	Поза сіткою годин		
	РАЗОМ	216	52	164

Джерело:

<https://drive.google.com/file/d/0B0kHwvQLtSb5TWZtTEY3WDlwc1E/view>

**Навчально-тематичний план гуртка
«Юні екскурсоводи»**

Розділ, тема	Кількість годин		
	теоретичних	практичних	усього
Вступ	2	-	2
Розділ 1. Краєзнавство			76
1.1. Історія рідного краю	10	16	26
1.2. Туристсько-краєзнавчі можливості рідного краю	6	8	14
1.3. Краєзнавчі дослідження	10	26	36
Розділ 2. Основи музеєзнавства			66
2.1. Музеї та їх класифікація	2	4	6
2.2. Музей закладу освіти	2	6	8
2.3. Пошукова діяльність музею	10	12	22
2.4. Фонди музею, особливості їх збереження	2	8	10
2.5. Експозиційна робота музею	2	8	10
2.6. Просвітницька діяльність музею	2	8	10
Розділ 3. Майстерність екскурсовода			68
3.1. Класифікація екскурсій. Підготовка та основні етапи проведення екскурсій	6	6	12
3.2. «Портфель» екскурсовода	2	6	8
3.3. Схема маршруту та текст екскурсії	6	10	16
3.4. Основи етики та культури спілкування екскурсовода	4	4	8
3.5. Основи риторики	6	8	14
3.6. Техніка безпеки під час проведення екскурсій	4	6	10
Підсумок	-	4	4
Разом	76	140	216

Джерело: https://drive.google.com/file/d/1_hJQI_75b-vxp5yw9OrzhVL1u956GTuz/view

**Навчально-тематичний план гуртка
«Пізнаємо рідний край»**

№	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1	Вступ	2	-	2
2	Рід, родина, сім'я. Традиції	2	4	6
3	Батьківщина, рідний край	8	14	22
4	Мій народ. Я – українець. Великі українці	6	18	24
5	Культура українців. Мова	6	12	18
6	Історичні та культурні пам'ятники	6	10	16
7	Історія ремесел та обрядів	4	8	12
8	Народна символіка	4	8	12
9	Українське народне мистецтво	4	8	12
10	Українські обереги	2	8	10
11	Свята в Україні	2	8	8
12	Підсумок	1	1	2
Разом:		45	99	144

Джерело: <http://hohitva-school.at.ua/piznaemo-ridnij-kraj.pdf>

**Вихованці гуртка «Юні туристи-краєзнавці» у Музеї родинних професій в
м. Івано-Франківськ. 2019 р.**

Вихованці гуртка “Юні туристи- краєзнавці” вивчають історію рідного міста

Джерело:

<https://drive.google.com/file/d/1p7mUDkf9QnQtm0dsiXEgegNf6rsGXksv/view>

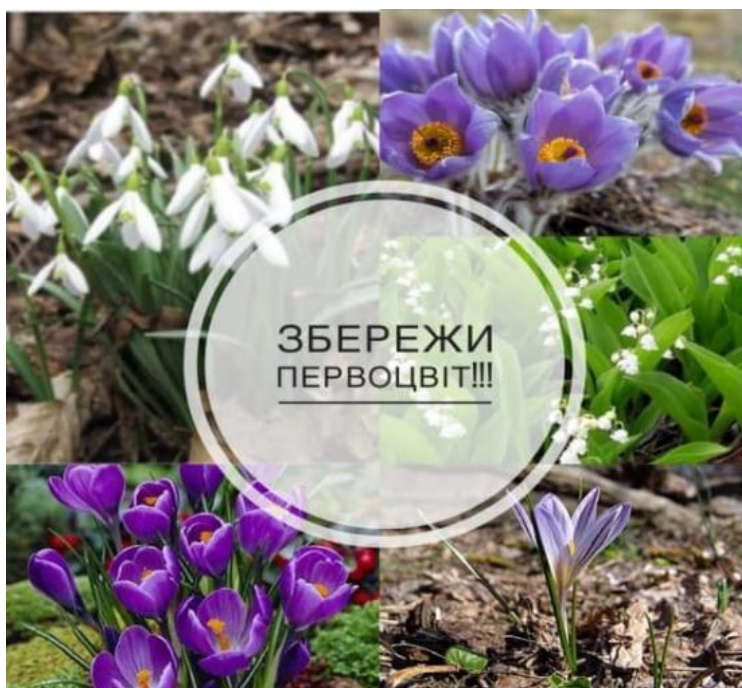
Учасники гуртка «Юні туристи-краєзнавці» підкорили вершину в Українських Карпатах на хребті Кукул (1 539 м). 9 листопада 2019 р.

Джерело: <https://cei.if.ua/yuni-turysty-krayeznavczi/>

Гуртківці Центру освітніх інновацій – учасники Всеукраїнської акції
«Збережемо первоцвіти!». 2020 р.

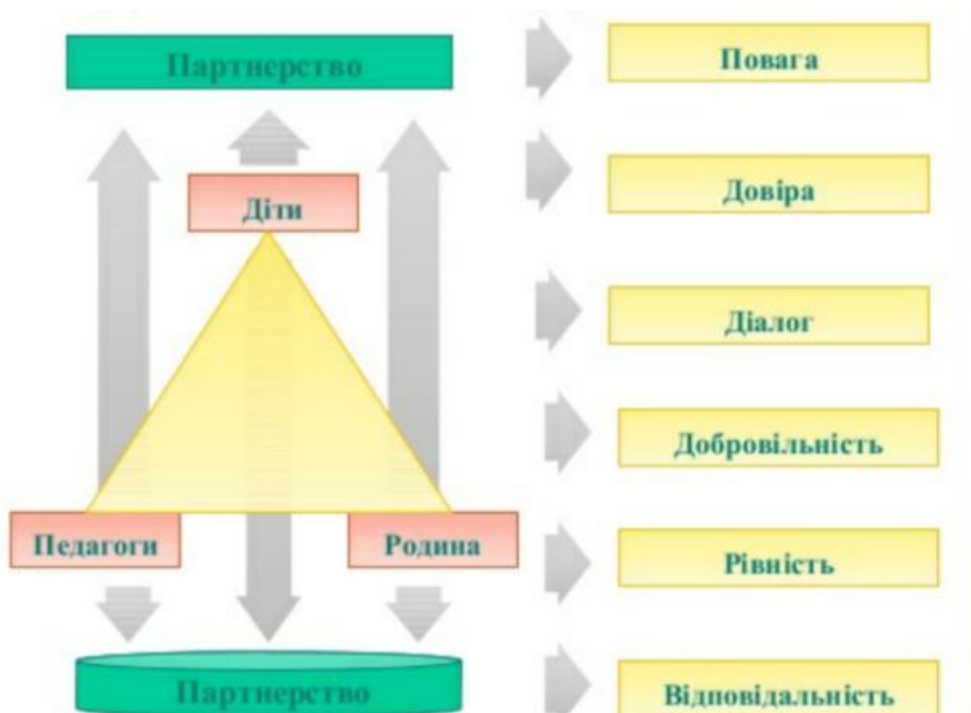

Джерело: <https://cei.if.ua/yuni-turysty-krayeznavczi-2/>

Юний дослідник гуртка Центру – учасник дослідницько-краєзнавчого проєкту «Стежками рідного краю». 2021 р.

Джерело: <https://www.facebook.com/cei.if.ua/photos/494042315319441>

Модель взаємодії в Центрі освітніх інновацій

Джерело:

<https://drive.google.com/file/d/1p7mUDkf9QnQtm0dsiXEgegNf6rsGXksv/view>

Гурток «Розвиток математичних здібностей» з керівником Світлоною Луговою! Діти, які навчаються у другу зміну, не тільки виконували вправи на логіку, а й розробили екологічний проект «Ціна крапельки води». 2020 р.

Джерело: <https://cei.if.ua/rozvytok-matematychnyh-zdibnostej/>

**Гурток «Англійська мова».
Про Україну, її цікаві історичні місця, про традиції та культуру говорили
із неабияким захопленням! 2020 р.**

Джерело: <https://cei.if.ua/anglijska-mova-2/>

Публікація в збірнику студентських наукових праць *ЕВРИКА – XXII*.

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ “Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника”

ЕВРИКА – XXII

ЗБІРНИК СТУДЕНТСЬКИХ НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Івано-Франківськ
ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”
2021

ПОЗАШКІЛЬНА ІСТОРИКО-КРАЄЗНАВЧА РОБОТА
(на прикладі діяльності центру освітніх інновацій
Івано-Франківської міської ради)

Печенюк Катерина,
III курс ОР бакалавр, факультет історії,
політології і міжнародних відносин.
Науковий керівник – Королько А.З.,
кандидат історичних наук, доцент.

Восени 2019 р. в м. Івано-Франківськ запрацював Центр освітніх інновацій (ЦОІ). Комунальний заклад позашкільної освіти створений за сприяння міської влади для креативного розвитку та навчання дітей і молоді [1].

Освіта сьогодні змінюється і стає сучасною, тому треба робити так, щоб дітям було цікаво. Зараз Центр освітніх інновацій став сучасним, креативним і модним, тому і надалі потрібно наповнювати його глибоким змістом. Тут вчителі діляться своїм досвідом, а учні втілюють свої ідеї в життя, презентують свої винаходи та розвивають таланти [3].

З початку відкриття ЦОІ очолює Марія Дмитрівна Починок, яка також має досвід роботи в освітній галузі, а саме вчителем математики з 27-річним стажем. Вона переконана, що учнів слід мотивувати, зацікавлювати, а головне – чути і тоді, навіть така складна наука, як математика, стане піснею.

ЦОІ навчає дітей в 7 основних напрямках, розподіливши їх на 27 гуртків, 3 з яких туристсько-краєзнавчого напрямку: “Юні туристи-краєзнавці”, “Юні екскурсоводи”, “Пізнаємо рідний край” [3].

Юні туристи-краєзнавці – перша сходинка до пізнання учнями рідного краю, реалізації інтересів у вивченні природного різноманіття та історико-культурного надбання України та світу, формування туристсько-спортивних та краєзнавчих знань, умінь і навичок засобами позашкільної освіти.

Програма гуртка спрямована на формування системного мислення, поглиблення знань, умінь і навичок з окремих навчальних дисциплін та туристсько-краєзнавчої роботи.

В основу програми “Юні туристи-краєзнавці” покладено базові блоки: спортивно-туристська підготовка, краєзнавство, фізична культура та безпека життєдіяльності [4].

Створення навчальної програми з позашкільної освіти туристсько-краєзнавчого напрямку “Юні екскурсоводи” обумовлено необхідністю підготовки екскурсоводів музеїв закладів освіти – розробників різних видів екскурсій та краєзнавчих маршрутів, знавців історії, культури, звичаїв, традицій та обрядів українського народу, дослідників природи рідного краю.

Програму “Юні екскурсоводи” розроблено із урахуванням положень Законів України “Про освіту”, “Про позашкільну освіту”, листа Інституту інноваційних технологій і змісту освіти від 05 червня 2013 року № 14.1/10-1685 “Про методичні рекомендації щодо змісту та оформлення навчальних програм з позашкільної освіти”.

Важлива роль відводиться вивченню історії рідного краю, опануванню методикою та технікою проведення екскурсій, формуванню у гуртківців мовної культури. Основною навчальною базою для проведення занять гуртка є музеї закладів освіти [4].

Програма “Пізнаємо рідний край”, спрямована на молодь, яка хоче добре знати рідний край. У цьому гуртку учні розвивають уміння описувати краєзнавчі об’єкти, оформлювати польовий зошит та щоденник досліджень з обраної теми, орієнтуватися в населених пунктах з допомогою карти, проходити маршрути за легендою та історичною довідкою, долати комунікативні перешкоди, дотримуватися правил техніки безпеки під час екскурсій; програма передбачає формування у гуртківців мовної культури, засвоєння історичної, культурної, краєзнавчої термінології та місцевих діалектів, практичних навичок роботи з краєзнавчим обладнанням [4].

Учасники даних гуртків ніколи не сидять на місці, активно і з користю для себе, пізнають невідомі їм до сьогодні цікаві факти з історії своєї Батьківщини, проходять туристичні маршрути Івано-Франківськом та його околицями, підкорюють нові гірські вершини Українських Карпат [2].

Центр освітніх інновацій прикладає багато зусиль для розгортання ділянок роботи історико-краєзнавчого напрямку. Керівники гуртків історико-краєзнавчого спрямування ЦОІ Наталія Гриців та Юрій Дем’янів роблять все можливе, щоб зацікавити дітей у даному напрямку.

Отож, ця робота не є марною і повинна поглибити знання учнів з вивчення рідного краю в гуртковій шкільній і позашкільній освіті. Така підготовка не просто бажана, вона необхідна і витікає з нормативних вимог до організації освітньо-виховного процесу, безперервної історичної освіти в Україні.

1. Центр освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради. URL: <https://cei.if.ua/home>.
2. Центр освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради. URL: <https://www.facebook.com/cei.if.ua>.
3. Франківська газета. Місто і його люди. ІНТЕЛЕКТ НАЦІЇ – ЦЕ НАШІ ПОРЯТУНОК. Марія ПОЧИНОК: Центр розкрив такі таланти у дітей, про які їхні батьки навіть не здогадувались. URL: https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=196823645194446&id=102484651295013.
4. Інститут модернізації змісту освіти МОН України. URL: <https://imzo.gov.ua/osvita/pozashkilna-osvita-ta-vihovna-robota/navchalni-programi/turistsko-kraeyeznavchiy-napryam>.

Додаток І

Участь К. Печенюк у Всеукраїнській науково-практичній конференції
«Історико-краєзнавча діяльність у закладах освіти: проблеми і перспективи», 22
квітня 2021 р.

Міністерство освіти і науки України
Національна спілка краєзнавців України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Івано-Франківська обласна організація
Національної спілки краєзнавців України
Департамент освіти, науки та молодіжної політики
Івано-Франківської обласної державної адміністрації
Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра історії України і методики викладання історії
Івано-Франківський обласний державний центр
туризму і краєзнавства учнівської молоді

**ВСЕУКРАЇНЬСКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
«ІСТОРИКО-КРАЄЗНАВЧА ДІЯЛЬНІСТЬ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ:
ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ»**

(онлайн)

м. Івано-Франківськ, 22 квітня 2021 року

ПРОГРАМА

ІВАНО-ФРАНКІВСЬК

2021

12. Павуляк Світлана Іванівна – студентка II курсу спеціальності 032 Історія та археологія ОР «Бакалавр» (денна форма навчання) Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (м. Івано-Франківськ).

Челендж «Люби і знай свій рідний край» у відеохостингу YouTube-каналі «ЛНУ краєзнавство ФІПМВ» – новітня форма популяризації історії рідного краю.

13. Паска Богдан Валерійович – кандидат історичних наук, асистент кафедри історії України і методики викладання історії Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (м. Івано-Франківськ).

Краєзнавчі екскурсії територією Прикарпаття як засіб формування і розширення знань про український дисидентський рух.

14. Печенюк Катерина Василівна – студентка III курсу спеціальності 014 Середня освіта (Історія) ОР «Бакалавр» (денна

форма навчання) Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (м. Івано-Франківськ).

Діяльність гуртків історико-краєзнавчого спрямування Центру освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради.

15. Сабадуха Володимир Олексійович – кандидат філософських наук, доцент Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу (м. Івано-Франківськ).

Формування особистості як мета історико-краєзнавчої роботи.

Додаток І

Публікація в збірнику тез доповідей учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Івано-Франківськ, 22 квітня 2021 р. за наук. ред. М. Ю. Косила і А. З. Королька. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2022. С. 49–52.

ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ, НАУКИ ТА МОЛОДЕЖНОЇ ПОЛІТИКИ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

КАФЕДРА ІСТОРІЇ УКРАЇНИ І МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ІСТОРІЇ
ПРИКАРПАТСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА

ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЦЕНТР
ТУРИЗМУ І КРАЄЗНАВСТВА УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ СПІЛКИ КРАЄЗНАВЦІВ УКРАЇНИ

**ІСТОРИКО-КРАЄЗНАВЧА ДІЯЛЬНІСТЬ
У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ:
ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ**

Збірник тез Всеукраїнської науково-практичної конференції

(м. Івано-Франківськ, 22 квітня 2021 року)

Івано-Франківськ
2022

ЗМІСТ

Доповіді на пленарному засіданні

<i>Треф'як Я.</i> Методика краєзнавчої роботи на уроках історії України.....	6
<i>Королько А.</i> Історико-краєзнавча робота у закладі вищої освіти як складова частина популяризації вивчення історії Прикарпаття.....	15
<i>Вороневич Д.</i> Організація пошуково-дослідницької краєзнавчої роботи в закладах освіти області Івано-Франківським обласним державним центром туризму і краєзнавства учнівської молоді.....	22
<i>Дзудзило О.</i> «Школа майбутнього – вже сьогодні» – проект з популяризації вивчення рідного краю у закладах освіти.....	30

Інноваційні підходи до історичного краєзнавства у різних ланках (складниках) освіти

<i>Бойда А.</i> Методика проведення соціологічних досліджень з вивчення сучасних освітніх реформ в Україні в рамках підготовки написання студентських кваліфікаційних робіт зі спеціальності 014 Середня освіта (Історія).....	34
<i>Красневич І.</i> Презентація челенджу «Люби і знай свій рідний край» у веб-просторі: практика застосування студентського проекту у відеохостингу YouTube-каналу «ПНУ краєзнавство ФПМВ».....	38
<i>Павуляк С.</i> Челендж «Люби і знай свій рідний край» у відеохостингу YouTube-каналу «ПНУ краєзнавство ФПМВ» – новітня форма популяризації історії рідного краю.....	42
<i>Паска Б.</i> Краєзнавчі екскурсії територією Івано-Франківщини як засіб формування і розширення знань про український дисидентський рух.....	45
<i>Печенюк К.</i> Діяльність гуртків історико-краєзнавчого спрямування Центру освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради.....	49
<i>Сабадуха В.</i> Формування особистості як мета історико-краєзнавчої роботи.....	52

Організація та проведення науково-дослідницької, пошуково-краєзнавчої діяльності у закладах освіти

<i>Вичівський П.</i> Новітні краєзнавчі дослідження в сучасній вітчизняній історіографії.....	56
<i>Гаврилюк Л.</i> Експедиція як одна з форм краєзнавчої роботи.....	59
<i>Дрогобицька О.</i> Усна історія в школі: основні напрямки та перспективи розвитку.....	64

Печенюк К. В.

ДІЯЛЬНІСТЬ ГУРТКІВ ІСТОРИКО-КРАЄЗНАВЧОГО СПРЯМУВАННЯ ЦЕНТРУ ОСВІТНІХ ІННОВАЦІЙ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

У статті охарактеризована діяльність гуртків історико-краєзнавчого спрямування одного з наймолодших закладів позашкільної освіти м. Івано-Франківська – Центру освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради. Звернуто увагу на роботу та програмне забезпечення гуртків «Юні туристи-краєзнавці», «Юні екскурсоводи», «Пізнаємо рідний край».

Ключові слова: комунальний заклад позашкільної освіти, Центр освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради, гурток, екскурсія.

Восени 2019 р. в м. Івано-Франківську запрацював Центр освітніх інновацій (ЦОІ). Комунальний заклад позашкільної освіти створений за сприяння міської влади для креативного розвитку та навчання дітей і молоді [1].

Освіта сьогодні змінюється і стає сучасною, тому треба робити так, щоб дітям було цікаво. Зараз Центр освітніх інновацій став сучасним, креативним і модним, тому і надалі потрібно наповнювати його глибоким змістом. Тут вчителі діляться своїм досвідом, а учні втілюють свої ідеї в життя, презентують свої винаходи та розвивають таланти [3].

З початку відкриття ЦОІ очолює Марія Дмитрівна Починок, яка також має досвід роботи в освітній галузі, а саме вчителем математики з 27-річним стажем. Вона переконана, що учнів слід мотивувати, зацікавлювати, а головне – чути і тоді, навіть така складна наука, як математика, стане піснею.

ЦОІ навчає дітей в 7 основних напрямках, розподіливши їх на 27 гуртків, 3 з яких туристсько-краєзнавчого напрямку: «Юні туристи-краєзнавці», «Юні екскурсоводи», «Пізнаємо рідний край» [3].

Юні туристи-краєзнавці – перша сходинка до пізнання учнями рідного краю, реалізації інтересів у вивченні природного різноманіття та історико-культурного надбання України та світу, формування туристсько-спортивних та краєзнавчих знань, умінь і навичок засобами позашкільної освіти.

Додаток І.3

Програма гуртка спрямована на формування системного мислення, поглиблення знань, умінь і навичок з окремих навчальних дисциплін та туристсько-краєзнавчої роботи.

В основу програми «Юні туристи-краєзнавці» покладено базові блоки: спортивно-туристська підготовка; краєзнавство; фізична культура та безпека життєдіяльності [4].

Створення навчальної програми з позашкільної освіти туристсько-краєзнавчого напрямку «Юні екскурсоводи» обумовлено необхідністю підготовки екскурсоводів музеїв закладів освіти – розробників різних видів екскурсій та краєзнавчих маршрутів, знавців історії, культури, звичаїв, традицій та обрядів українського народу, дослідників природи рідного краю.

Програму «Юні екскурсоводи» розроблено із урахуванням положень Законів України «Про освіту», «Про позашкільну освіту», листа Інституту інноваційних технологій і змісту освіти від 05 червня 2013 року № 14.1/10-1685 «Про методичні рекомендації щодо змісту та оформлення навчальних програм з позашкільної освіти».

Важлива роль відводиться вивченню історії рідного краю, опануванню методикою та технікою проведення екскурсій, формуванню у гуртківців мовної культури. Основною навчальною базою для проведення занять гуртка є музеї закладів освіти [4].

Програма «Пізнаємо рідний край», спрямована на молодь, яка хоче добре знати рідний край. В цьому гуртку учні розвивають уміння описувати краєзнавчі об'єкти, оформлювати польовий зошит та щоденник досліджень з обраної теми, орієнтуватися в населених пунктах з допомогою карти, проходити маршрути за легендою та історичною довідкою, долати комунікативні перешкоди, дотримуватися правил техніки безпеки під час екскурсій; програма передбачає формування у гуртківців мовної культури, засвоєння історичної, культурної, краєзнавчої термінології та місцевих діалектів, практичних навичок роботи з краєзнавчим обладнанням [4].

Учасники даних гуртків ніколи не сидять на місці, активно і з користю для себе, пізнають невідомі їм до сьогодні цікаві факти з історії своєї Батьківщини, проходять туристичні маршрути Івано-Франківськом та його околицями, підкорюють нові гірські вершини Українських Карпат [2].

Центр освітніх інновацій прикладає багато зусиль для розгортання ділянок роботи історико-краєзнавчого напрямку. Керівники гуртків історико-краєзнавчого спрямування ЦОІ Наталія

Гриців та Юрій Дем'янів роблять все можливе, щоб зацікавити дітей в даному напрямку.

Отож, ця робота не є марною і повинна поглибити знання учнів з вивчення рідного краю в гуртковій шкільній і позашкільній освіті. Така підготовка не просто бажана, вона необхідна і витікає з нормативних вимог до організації освітньо-виховного процесу, безперервної історичної освіти в Україні.

Список використаних джерел

1. Центр освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради. URL: <https://cei.if.ua/home/>
2. Центр освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради. URL: <https://www.facebook.com/cei.if.ua/>
3. Франківська газета. Місто і його люди. Інтелект нації – це наш порятунок. Марія Починок: Центр розкрив такі таланти у дітей, про які їхні батьки навіть не здогадувались. URL: https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=196823645194446&id=102484651295013
4. Інститут модернізації змісту освіти МОН України. URL: <https://imzo.gov.ua/osvita/pozashkilna-osvita-ta-vihovna-robota/navchalni-programi/turistsko-krajeznachiy-napryam/>

Сабадуха В. О.

ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ЯК МЕТА ІСТОРИКО-КРАЄЗНАВЧОЇ РОБОТИ

Досліджено зміст виховання в процесі історико-краєзнавчої діяльності. Доведено необхідність поєднання метафізичної теорії особистості з конкретно історико-краєзнавчою роботою в умовах розбудови громадянського суспільства в незалежній Україні.

Ключові слова: *метафізична теорія особистості, історико-краєзнавча робота, виховання, закони виховання, самовиховання.*

Філософські причини занепаду виховної роботи – відсутність теорії, яка б розкривала людську сутність і брак ідеалів у сучасному світі. Реальність доводить неефективність чинних концепцій особистості й побудованих на них системах виховання, бо мають спільний недолік, бо ґрунтуються на ціннісному судженні: «кожна людина – особистість», у якому ототожнюється людська сутність із ставленням до людини. Відтак, виховна робота потребує

Виступ К. Печенюк на звітній науковій конференції студентів підсекції історії України і методики викладання історії Факультету історії, політології і міжнародних відносин, 8 квітня 2021 р.

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”

ПРОГРАМА

звітної наукової конференції

студентів університету

за 2020 рік

Zoom Meeting

Андрій Коро... Катя Печенюк Валерія Кас... Svitlana Lybyn... Куріляк Іван... Оксана Дичк...

ЦЕНТР ОСВІТНІХ ІННОВАЦІЙ

ЦЕНТРЕ OF EDUCATIONAL INNOVATIONS

Починюк Марія Дмитрівна

Zoom Meeting

Андрій Бойдач Надія Ковцю... Viktoria Krec... Олег Єгрешій Ruslan Seniv

Список екскурсійних об'єктів

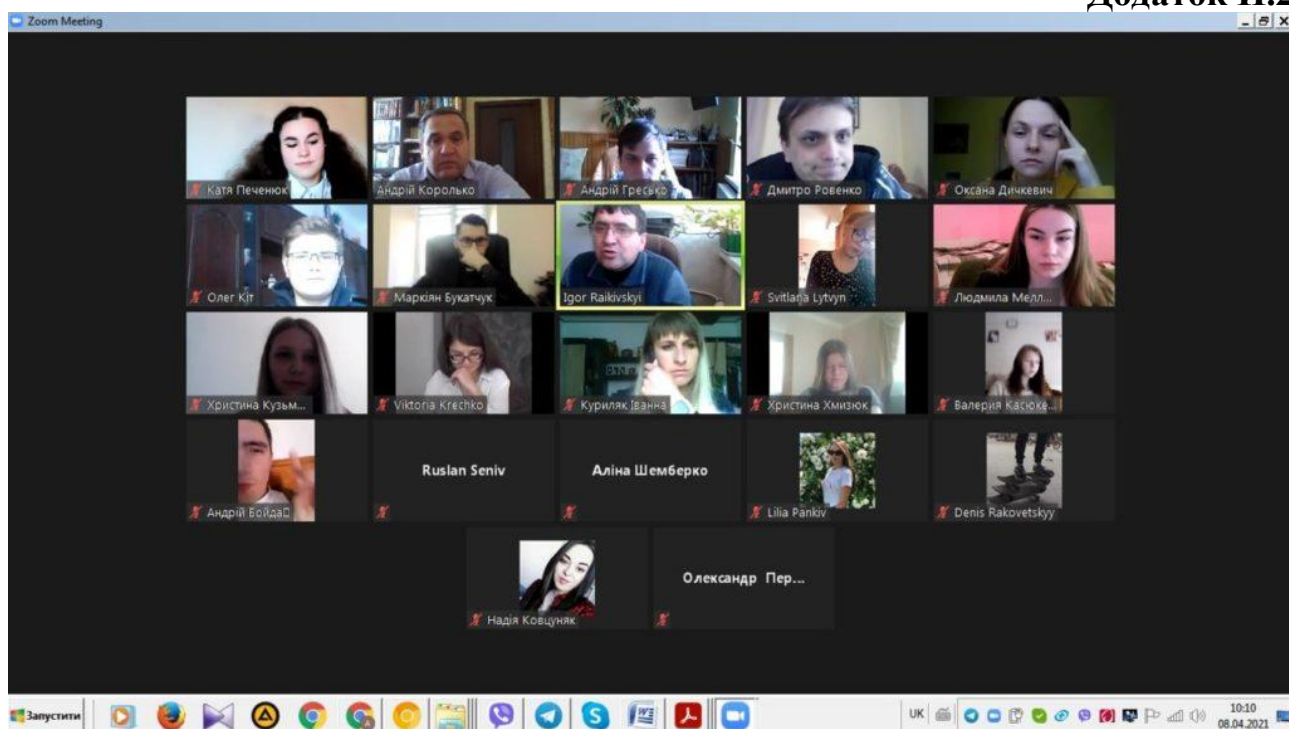
1. Залізничний вокзал (вул. Привокзальна, 1);
2. Палац Потоцьких (вул. Шпитальна, 5);
3. Фортечні стіни і вали (залишки старовинної міської фортеці) (Фортечний провулок);
4. Пасаж Гартенбергів (вул. Незалежності, 3);
5. Центральний корпус медичного університету (вул. Галицька, 2)

Zoom Meeting

14:39 08.04.2021

14:48 08.04.2021

Додаток Й.2

Додаток К

Виступ К. Печенюк на звітній науковій конференції студентів підсекції історії України і методики викладання історії Факультету історії, політології і міжнародних відносин (7 квітня 2022 р.)

№	Тема	Викладач
7	- ПІДСЕКЦІЯ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ І МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ІСТОРІЇ	КЕРІВНИК: кандидат політичних наук, доцент А.З. КОРОЛЬКО СЕКРЕТАР: студ. IV курсу ОР Бакалавр факультету історії, політології і міжнародних відносин К.В. ПЕЧЕНЮК
8	- Покутанин з унікальною долею: політичний злет та падіння Василя Порайка (1888–1937) Магістрант 1 курсу спеціальності «Середня освіта (Історія)» денної форми навчання А.В. БОЙДА	кандидат історичних наук, доцент А.З. КОРОЛЬКО
9	- Заклади позашкільної освіти і літні позашкільні табори на Калушчині у навчально-виховній роботі з учнівською молоддю Магістрантка курсу заочної форми навчання спеціальності «Середня освіта (Історія)», В.В. ПАРЦЕЙ	кандидат історичних наук, доцент А.З. КОРОЛЬКО
10	- Комунальний заклад позашкільної освіти «Центр освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради»: віхи становлення Студентка 4 курсу денної форми навчання спеціальності «Середня освіта (Історія)» К.В. ПЕЧЕНЮК	кандидат історичних наук, доцент А.З. КОРОЛЬКО
11	- Гейміфікація в шкільній та позашкільній історичній освіті: зміст та особливості Студентка 4 курсу денної форми навчання спеціальності «Середня освіта (Історія)» О.І. ПЕРЕГІНЕЦЬ	кандидат історичних наук, доцент А.З. КОРОЛЬКО
12	- Використання іноземних джерел з вивчення Гетьманщини другої половини XVII ст. на уроках історії України Студент 4 курсу денної форми навчання спеціальності «Середня освіта (Історія)» П.В. КІТ	кандидат історичних наук, доцент А.З. КОРОЛЬКО
13	- Постерний захист учнівського наукового дослідження з історичного краєзнавства: зміст та особливості Студент III курсу денної форми навчання спеціальності «Середня освіта (Історія)» Н.В. КУЗИШИН	кандидат історичних наук, доцент А.З. КОРОЛЬКО
14	- Ефективність і переваги дистанційної освіти на уроках історії і суспільствознавчих предметів Студентка 4 курсу заочної форми навчання спеціальності «Середня освіта (Історія)» Н.М. ПЕТЛІОВА	кандидат історичних наук, доцент А.З. КОРОЛЬКО
15	- Вивчення топонімів в урочній та позаурочній роботі з історії України та рідного краю Студент 4 курсу заочної форми навчання спеціальності «Середня освіта (Історія)» Ю.І. ОЛЕНЮК	кандидат історичних наук, доцент А.З. КОРОЛЬКО
16	- Список Української греко-католицької Церкви Михайл Сабрига: історичний портрет Магістрант 1 курсу заочної форми навчання спеціальності «Середня освіта (Історія)» А.В. ЖУК	кандидат історичних наук, доцент О.І. ЄГРЕШІЙ
17	- Історія села Петрилів: перспектива історичних досліджень Студент 1 курсу спеціальності «Середня освіта (Історія)» заочної форми навчання Р.П. МУЖИК	кандидат історичних наук, доцент О.І. ЄГРЕШІЙ
18	- Інклюзивні процеси в Україні сучасної доби: досвід, виклики, перспективи Студент 4 курсу денної форми навчання спеціальності «Середня освіта (Історія)» С.М. АТАМАНЮК	кандидат історичних наук, доцент О.І. ЄГРЕШІЙ
19	- Роль родини Озаркевичів у культурному розвитку Болехівщини Магістрантка 1 курсу заочної форми навчання спеціальності «Середня освіта (Історія)» Б.Б. КОБУТА	кандидат історичних наук, доцент С.Й. КОБУТА
20	- Вищий музичний інститут ім. М.Лисенка у Львові Студентка 4 курсу денної форми навчання спеціальності «Середня освіта (Історія)» М.О. КОСТЕЦЬКА	кандидат історичних наук, доцент С.Й. КОБУТА
21	- Дипломатичний корпус Української Держави у 1918 р. Студент 4 курсу денної форми навчання спеціальності «Середня освіта (Історія)» А.В. ГРИГОРЯК	кандидат історичних наук, доцент С.Й. КОБУТА

Додаток К.1

Додаток Л

Виступ К. Печенюк на звітній науковій конференції студентів підсекції історії України і методики викладання історії Факультету історії, політології і міжнародних відносин (6 квітня 2023 р.)

ТЕМАТИКА ВИСТУПІВ
НА ЗВІТНІЙ НАУКОВІЙ СТУДЕНТСЬКІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ
КАФЕДРИ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ І МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ІСТОРІЇ
ЗА 2022 РІК
СЕКЦІЯ ІСТОРИЧНИХ НАУК

Керівник секції – доктор історичних наук, професор М.В. КУГУТЯК

ПІДСЕКЦІЯ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ І МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ІСТОРІЇ

Керівник підсекції – кандидат історичних наук, доцент А.З. КОРОЛЬКО

Секретар підсекції – студентка III курсу, спеціальність “Середня освіта (історія)”, денна форма навчання Л. БАСІСТА

1. Уляна Кравченко – вчителька, письменниця, українська громадська діячка в Галичині (1860–1947 рр.)

Магістрантка 1 курсу, спеціальність “Середня освіта (історія)”, заочна форма навчання **У. КЛЮС**

Науковий керівник – доктор історичних наук, професор І.Я. РАЙКІВСЬКИЙ

2. Діяльність гуртків історико-краєзнавчого напрямку комунального закладу позашкільної освіти «Центр освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради».

Магістрантка 1 курсу, спеціальність “Середня освіта (історія)”, денна форма навчання **К. ПЕЧЕНЮК**.

Науковий керівник – кандидат історичних наук, доцент А.З. КОРОЛЬКО

3. Методика вивчення історичних постатей Прикарпаття у шкільній і позашкільній гуртковій роботі

Студентка IV курсу, спеціальність “Середня освіта (історія)”, денна форма навчання **Л. ПОПОВИЧ**.

Науковий керівник – кандидат історичних наук, доцент О.І. ЄГРЕШІЙ

4. Американська військова допомога для України 2014–2022 рр.

Студент IV курсу, спеціальність “Середня освіта (історія)”, денна форма навчання **Н. КУЗИШИН**

Науковий керівник – кандидат історичних наук, доцент А.І. МІЩУК

5. Микола Хвильовий: трагедія митця в тоталітарній державі

Додаток М

Участь К. Печенюк у Всеукраїнській науково-практичній конференції
«Історико-краєзнавча діяльність у закладах освіти в умовах Нової української
школи» (м. Івано-Франківськ, 18 травня 2023 р.)

Міністерство освіти і науки України
Національна спілка краєзнавців України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Івано-Франківська обласна організація
Національної спілки краєзнавців України
Департамент освіти і науки
Івано-Франківської обласної державної адміністрації
Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра історії України і методики викладання історії
Івано-Франківський обласний державний центр
туризму і краєзнавства учнівської молоді
Науково-дослідний інститут історії церкви Івано-Франківської академії
Івана Золотоустого

ПРОГРАМА

ІВАНО-ФРАНКІВСЬК
18 травня 2023 р.

**СЕКЦІЯ ІV. Позакласна і позашкільна краєзнавча гурткова робота
як засіб національно-патріотичного виховання
учнівської і студентської молоді.**

**Музей закладу освіти як платформа краєзнавчих досліджень
у контексті НУШ**

(Модератори: Б.В. Паска, Д.П. Вороневич)

<https://meet.google.com/vyv-azit-uor>

- 1. Вороневич Дмитро Петрович** – завідувач відділу Івано-Франківського обласного державного центру туризму і краєзнавства учнівської молоді (м. Івано-Франківськ).

Музеї закладів освіти як засіб формування національно-патріотичного виховання учнівської та студентської молоді (на прикладі роботи музеїв закладів освіти Івано-Франківської області).

- 2. Гаврилюк Леся Василівна** – керівник гуртка Косівської філії Івано-Франківського обласного державного центру туризму і краєзнавства учнівської молоді (м. Снятин Івано-Франківської обл.).

Шкільний музей як платформа краєзнавчих досліджень в освітньому процесі.

- 3. Головенко Світлана Володимирівна** – методист Івано-Франківського обласного державного центру туризму і краєзнавства учнівської молоді (м. Івано-Франківськ).

Екскурсійно-туристська діяльність дитячих турбаз ІФОДЦТКУМ у контексті локальної історії.

- 4. Дика Олена Іванівна** – заступник директора з науково-методичної роботи Буковинської Малої академії наук учнівської молоді (м. Чернівці).

Інтегративний підхід до організації позашкільної краєзнавчої роботи (з досвіду Буковинської Малої академії наук учнівської молоді»).

- 5. Доронюк Леся Богданівна** – вчитель Рогатинського ліцею № 1, керівник гуртка «Історичне краєзнавство» Рогатинської міської ради Івано-Франківського обласного державного центру туризму і краєзнавства учнівської молоді (м. Рогатин Івано-Франківської обл.).

Етнокультурна презентація Рогатинського Опілля в системі роботи історико-краєзнавчого музею.

- 6. Дрогомирецька Людмила Романівна** – кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України і методики викладання історії Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (м. Івано-Франківськ).

Музейні уроки як засіб розвитку пізнавального інтересу учнів (на прикладі використання фондів Національного заповідника «Давній Галич»).

- 7. Зварич Аліна Юріївна** – студентка III курсу спеціальності 014 Середня освіта (Історія) ОР «Бакалавр» (денна форма навчання) Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (м. Івано-Франківськ).

Активні та інтерактивні методи навчання у національно-патріотичному вихованні учнів 10–11 класів.

- 8. Гльницький Ігор Васильович** – кандидат історичних наук, викладач-методист Калуського політехнічного фахового коледжу (м. Калуш Івано-Франківської обл.).

Меморіалізація героїв УПА Калущини – складова національно-патріотичного виховання студентської молоді» (з досвіду історико-краєзнавчої роботи вчителів Калуського політехнічного фахового коледжу).

- 9. Кальмук Лілія Романівна** – вчитель історії, керівник гуртка «Історичне краєзнавство» в Долинському ліцеї № 6 «Європейський», аспірантка за спеціальністю 032 «Історія та археологія» Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (м. Івано-Франківськ).

Вивчення сучасної історії Бойківщини в позаурочній роботі (на прикладі гуртка з «Історичного краєзнавства» в Долинському ліцеї № 6 «Європейський» Калуського району Івано-Франківської області).

10.Коляда Ігор Анатолійович – доктор історичних наук, професор кафедри методології та методики суспільних дисциплін Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, заслужений працівник освіти України (м. Київ).

Історико-біографічний проєкт «Нескорені Українці». Біографія у спогадах» у системі національно-патріотичного виховання студентів історичного факультету УДУ імені Михайла Драгоманова.

11.Кочкодан Віра Русланівна – кандидат історичних наук, учителька історії Богородчанського ліцею № 1 імені Олекси Гірника Богородчанської міської ради (м. Богородчани Івано-Франківської обл.).

Локальне вивчення історії релігії як засіб духовно-патріотичного виховання учнівської молоді (на прикладі Музею історії церкви імені Григорія Хомишина).

12.Кубрак Олександра Петрівна – педагог-організатор Підмихайлівського ліцею Новицької сільської ради Калуського району, керівник гуртка Івано-Франківського обласного державного центру туризму і краєзнавства учнівської молоді (м. Івано-Франківськ).

Шкільний музей Підмихайлівського ліцею як вагома складова історії Калущини.

13.Луців Євген Михайлович – вчитель географії Пасічнянського ліцею Надвірнянської районної ради, керівник гуртка Івано-Франківського обласного державного центру туризму і краєзнавства учнівської молоді (с. Пасічна Надвірнянського району Івано-Франківської обл.).

*Традиції фізичної культури та військової підготовки
зуцільської молоді.*

14. Максимець Богдан Володимирович – кандидат політичних наук, викладач вищої категорії Івано-Франківського фахового коледжу Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, керівник секції і гуртка Малої академії наук учнівської молоді та Центру патріотичного виховання учнівської молоді імені Степана Бандери Івано-Франківської міської ради (м. Івано-Франківськ).

Індивідуальна робота як форма організації позашкільної освіти.

15. Маловічко Галина Михайлівна – заступник директора Івано-Франківського обласного державного центру туризму і краєзнавства учнівської молоді (м. Івано-Франківськ).

Національно-патріотичне виховання молоді засобами туристсько-краєзнавчої діяльності (на прикладі роботи Івано-Франківського обласного державного центру туризму і краєзнавства учнівської молоді).

16. Паранюк Марія Василівна – керівник гуртка «Історичне краєзнавство» Івано-Франківського обласного державного центру туризму і краєзнавства учнівської молоді (м. Богородчани Івано-Франківського району Івано-Франківської обл.).

Здійснення національно-патріотичного виховання в процесі гурткової діяльності (на прикладі творчої групи «Бойківщинознавство» ІФОДЦТКУМ).

17. Паска Богдан Валерійович – кандидат історичних наук, старший викладач кафедри історії України і методики викладання історії Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (м. Івано-Франківськ).

Особливості формування просторової компетентності на уроках історії у старшій школі.

18.Пелещишин Мар'ян Васильович – студент I курсу спеціальності 014 «Середня освіта (Історія)» ОР «Магістр» (денна форма навчання) Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (м. Івано-Франківськ).

Політичні партії та організації Греко-католицької церкви Галичини в 1920–1930-х рр.

19.Печенюк Катерина Василівна – студентка I курсу спеціальності 014 «Середня освіта (Історія)» ОР «Магістр» (денна форма навчання) Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (м. Івано-Франківськ).

Гуртки історико-краєзнавчого профілю Центру освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради: зміст та особливості роботи.

20.Попович Леся Володимирівна – студентка IV курсу спеціальності 014 Середня освіта (Історія) ОР «Бакалавр» (денна форма навчання) Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (м. Івано-Франківськ).

Вивчення історичних постатей Прикарпаття у позашкільній гуртковій роботі.

21.Філіпчук Наталія Олександрівна – доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник відділу змісту і технологій педагогічної освіти Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (м. Київ).

Основні напрями і зміст педагогічної взаємодії музеїв і закладів освіти.

22.Цицуга Андрій Володимирович – аспірант за спеціальністю 032 «Історія та археологія» Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (м. Івано-Франківськ).

Експерсія «Місцями пам'яті Опанаса Заливахи» як метод організації краєзнавчої гурткової роботи в Івано-Франківську.

Додаток Н

Публікація з збірника тез доповідей учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Івано-Франківськ, 18 травня 2023 р. За наук. ред. М. Ю. Косила і А. З. Королька. Івано-Франківськ : Симфонія Форте, 2023. С. 263–266.

ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ, НАУКИ ТА МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

КАФЕДРА ІСТОРІЇ УКРАЇНИ І МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ІСТОРІЇ
ПРИКАРПАТСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА

ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЦЕНТР
ТУРИЗМУ І КРАЄЗНАВСТВА УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ СПІЛКИ КРАЄЗНАВЦІВ УКРАЇНИ

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ ЦЕРКВИ ІВАНО-
ФРАНКІВСЬКОЇ АКАДЕМІЇ ІВАНА ЗОЛОТОУСТОГО

**ІСТОРИКО-КРАЄЗНАВЧА ДІЯЛЬНІСТЬ
У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ В УМОВАХ
НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ**

Збірник тез Всеукраїнської науково-практичної конференції

(м. Івано-Франківськ, 18 травня 2023 року)

Івано-Франківськ
2023

**Позакласна і позашкільна краєзнавча гурткова робота як засіб
національно-патріотичного виховання учнівської і студентської молоді.
Музей закладу освіти як платформа краєзнавчих досліджень
у контексті НУШ**

<i>Гаврилюк Л.</i> Шкільний музей як платформа краєзнавчих досліджень в освітньому процесі.....	215
<i>Дика О., Герегова С.</i> Інтегративний підхід до організації позашкільної краєзнавчої роботи (з досвіду Буковинської Малої академії наук учнівської молоді).....	219
<i>Доронюк Л.</i> Етнокультурна презентація Рогатинського Опілля в системі роботи історико-краєзнавчого музею.....	222
<i>Дрогомирецька Л.</i> Музейні уроки як засіб розвитку пізнавального інтересу учнів (на прикладі використання фондів Музею історії Давнього Галича).....	226
<i>Зварич А.</i> Активні та інтерактивні методи навчання у національно-патріотичному вихованні учнів 10–11 класів.....	230
<i>Кубрак О.</i> Експозиція шкільного музею Підмихайлівського ліцею – важлива складова частина культурної спадщини Калущини.....	235
<i>Луців Є.</i> Традиції гуцульської фізичної культури та військової підготовки гуцульської молоді.....	239
<i>Максимець Б.</i> Індивідуальна робота як форма організації позашкільної освіти.....	244
<i>Маловічко Г.</i> Розвиток туристсько-краєзнавчої діяльності на Івано-Франківщині у контексті формування особистості дитини.....	248
<i>Паранюк М.</i> Здійснення національно-патріотичного виховання в процесі гурткової діяльності (на прикладі творчої групи «Бойківщинознавство» ІФОДЦТКУМ).....	253
<i>Паска Б.</i> Особливості формування просторової компетентності на уроках історії у старшій школі.....	257
<i>Печенюк К.</i> Гуртки історико-краєзнавчого профілю Центру освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради: зміст та особливості роботи.....	263
<i>Попович Л.</i> Методика вивчення історичних постатей у загальноосвітніх навчальних закладах.....	266
<i>Цигуга А.</i> Екскурсія «Місцями пам'яті Опанаса Заливахи» як метод організації краєзнавчої гурткової роботи в м. Івано-Франківську.....	272
<i>Відомості про авторів.....</i>	277

Печенюк К. В.

*Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника*

ГУРТКИ ІСТОРИКО-КРАЄЗНАВЧОГО ПРОФІЛЮ ЦЕНТРУ ОСВІТНІХ ІННОВАЦІЙ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ: ЗМІСТ ТА ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ

В статті показано головні напрямки діяльності та особливості функціонування гуртків історико-краєзнавчого спрямування (Знавці історії), «Юні туристи-краєзнавці», «Юні екскурсоводи», «Пізнаємо різний край») Центру освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради.

***Ключові слова:** заклад позашкільної освіти, Центр освітніх інновацій, гурток, історико-краєзнавча робота, конкурс, квест.*

Однією з передумов у вивченні історико-краєзнавчої роботи у закладах позашкільної освіти є дослідження її теоретичних засад. Цей процес визначається аналізом наукового знання щодо історико-краєзнавчої роботи, тлумаченням його теоретичного та практичного значення. Позашкільна освіта – це сходинка до реалізації школярами своїх мрій в майбутньому під пильним наглядом керівника гуртка в певному позашкільному закладі.

Важливою особливістю історико-краєзнавчої роботи в ЗПО є її емоційність та персональна включеність суб'єкта дослідження. Серед усіх підсистем історичної науки така робота є найближчою і найзрозумілішою для людини та її безпосереднього оточення. Вона є першоосновою збереження й поширення історичного досвіду, який акумулювався минулими поколіннями. Тобто, історико-краєзнавча робота – середовище і пізнання, і виховання.

До питання роз'яснення поняття «історико-краєзнавча робота» та «історичне краєзнавство» зверталися історики та географи, які опікувалися проблемами краєзнавства. Для прикладу, у своїй монографії «Теоретико-методологічні проблеми історичної

регіоналістики в Україні» Я. Верменич наголошує на значних можливостях краєзнавства щодо «заглиблення в конкретні пласти минулого». Водночас дослідниця подає детальний опис співвідношення історико-регіональних та краєзнавчих досліджень, аналізує їх предмети і завдання [1].

Отже, історичне краєзнавство – це напрям історичної науки, який займається дослідженням історії, природи, культури, демографічних складових, пам'яток у межах визначеного регіону, міста чи села. А вже історико-краєзнавча робота є вихідною діяльністю щодо дослідження та вивчення історичного краєзнавства.

Керівники історико-краєзнавчих гуртків закладу позашкільної освіти – Центру освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради [4; 5; 6; 7] – передусім репродукують історико-краєзнавчу і туристично-краєзнавчу роботу серед шкільної молоді, залучають школярів-гуртківців до Всеукраїнських та регіональних рухів, експедицій. Безумовно, це дозволяє в певній мірі керівникам гуртків реалізувати та застосувати власні ідеї щодо навчально-виховного процесу у цьому закладі позашкільної освіти.

Базовим сучасним джерелом для нас слугують чинні нормативно-правові акти, головним чином, закони України. За основу пропонується визначення «позашкільної освіти» викладене у Законі України «Про позашкільну освіту» (2000 р.), яке трактується як «сукупність знань, умінь та навичок, що здобувають вихованці, учні і слухачі в закладах позашкільної освіти, інших суб'єктах освітньої діяльності за програмами позашкільної освіти» [2]. Чинний Закон України «Про освіту» (2017 р.) [3] визначає позашкільну освіту як один із основних «складників структури освіти» і дає найбільш широке визначення цього поняття – «розвиток здібностей дітей та молоді у сфері освіти, науки, культури, фізичної культури і спорту, технічної та іншої творчості, здобуття ними первинних професійних знань, вмінь і навичок, необхідних для їх соціалізації, подальшої самореалізації та професійної діяльності» (стаття 14).

Говорячи про досвід історико-краєзнавчої роботи в системі позашкільної освіти, окремо слід зупинитися на понятті «туристсько-краєзнавчої роботи», яка є основоположним базисом для історико-краєзнавчої діяльності дітей та педагогів.

У Центрі освітніх інновацій активно функціонують такі гуртки історико-краєзнавчого спрямування як «Знавці історії», «Юні туристи-краєзнавці», «Юні екскурсоводи» та «Пізнаємо різний край».

Кожен гурток всебічно залучений як до виконання відповідного програмного навантаження, так і до волонтерської роботи, яка є такою необхідною на сьогоднішній день. Гуртківці є активними учасниками благодійних ярмарків, які проводяться в значущі для українців дні, та патріотичних заходів на підтримку ЗСУ. Але не потрібно забувати про саму історико-краєзнавчу діяльність гуртків. Здобувачі цих гуртків є учасниками різноманітних конкурсів, таких як «Кращий краєзнавець позашкільця», «Моя Батьківщина – Україна», «Історія міст та сіл України», «Живі історії міста» та багато інших.

Варто зазначити, що серед перелічених гуртків історико-краєзнавчого спрямування є і ті, які з пошуковою роботою поєднують заняття з підготовки до Національного мультипредметного тесту з історії. На заняттях гуртківці виконують різноманітні пошукові дослідження, схеми, таблиці. Вихованці гуртків брали активну участь у проведенні квесту та пошуку місць пов'язаних з життям та діяльністю Івана Франка в м. Івано-Франківську, були залучені до екскурсій по нашому мальовничому обласному центру. Гуртківці завершили творчо-пошуковий проєкт з дослідження історії Івано-Франківська «Слідами німецької громади» та активно працювали над іншим проєктом «Стежками рідного краю».

Дослідна робота гуртківців реалізується в різних напрямках, адже вона охоплює теми, присвячені вивченню історії населеного пункту, дослідженню пам'ятників і пам'ятних місць, життєпису визначних людей, вивченню краю сьогодні, аналізу топоніміки, ономастики, нумізматики краю тощо.

Як казав колись відомий український педагог В. Сухомлинський, що для того аби учень був зацікавлений здобувати якісні знання, йому потрібне багате та привабливе його інтелектуальне середовище.

Так, гуртківці туристично-краєзнавчого напрямку мають змогу бути учасниками різних екскурсій, походів, акцій, що всебічно забезпечують молодь знаннями про свій рідний край, які пам'ятки і традиції тут існують. По закінченню навчальних курсів після здобутих знань учні зможуть вже навіть самі розробляти якісь

туристичні чи екскурсійні маршрути, а згодом і проводити екскурсії за цими маршрутами для своїх друзів чи рідних.

Отже, історико-краєзнавча і туристично-краєзнавча діяльність у Центрі освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради у порівнянні з іншими видами та засобами виховання дозволяє отримані знання застосовувати на практиці, сприяє створенню позитивної атмосфери. Постійна фізична активність школярів-гуртківців дозволяє краще засвоїти матеріал, забезпечує розкриття особистості.

Список використаних джерел

1. Верменич Я. В. Теоретико-методологічні проблеми історичної регіоналістики в Україні. Київ : Інститут історії України, 2003. 516 с.
2. Закон України «Про позашкільну освіту» (із змінами, внесеними згідно із Законами). Відомості Верховної Ради (ВВР). 2000. № 46. С. 393. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1841-14>
3. Закон України «Про освіту» (Law of Ukraine «On education») (2005). Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
4. Місто і його люди. Інтелект нації – це наш порятунок [інтерв'ю директора Центру освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради Марії Починок]. *Франківська газета*. 2020. 23 серпня. URL: https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=196823645194446&id=102484651295013
5. Центр освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради [сайт закладу позашкільної освіти]. URL: <https://cei.if.ua/home/>
6. Центр освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради [фейсбук-сторінка закладу позашкільної освіти]. URL: <https://www.facebook.com/cei.if.ua/>
7. Центр освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради [ютуб-сторінка закладу позашкільної освіти]. URL: <https://www.youtube.com/channel/UCkZtxprm3rcy9IKD47blkYA>

Попович Л. В.

*Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника*

МЕТОДИКА ВИВЧЕННЯ ІСТОРИЧНИХ ПОСТАТЕЙ У ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

У статті розкрито методика вивчення історичних постатей у закладах загальної середньої освіти. Відзначено, що видатні постаті мали неабиякий вплив на суспільно-політичні процеси, тому правильний вибір методичного інструментарію їх вивчення розвине в учнів предметні та загальні

План-конспект заняття гуртка «Юні туристи-краєзнавці»

Урок №15

Дата 20.11.2023

5-8 клас

Тема: Історико-культурні об'єкти рідного краю. Пам'ятки України.**Мета:****навчальна:**

- ознайомити вихованців з термінами (а саме: «культурна спадщина», «пам'ятка культури» та «пам'ятка історії» та іншими) / *інформаційна*
- розглянути на занятті типи та види історично-культурних пам'яток (на основі прикладів поданих в презентації) / *інформаційна*
- поглибити знання вихованців з історії та культури України (за допомогою перегляду відеоматеріалу — «Об'єкти ЮНЕСКО в Україні») / *інформаційна*

розвивальна:

- розвивати вміння аналізувати здобувачами освіти інформації, щодо типології та класифікації культурної спадщини України (На основі поданого матеріалу в пункті заняття №2) / *інформаційна, мовленнєва*
- закріпити знання учнів, набуті під час вивчення навчального матеріалу (на основі відповідей, вправи «Снігова куля», «Реставратор», та онлайн-тестування) / *логічна, інформаційна*
- розвиток навичок роботи з відеоматеріалом («Об'єкти ЮНЕСКО в Україні») / *інформаційна*

виховна:

- виховувати почуття патріотизму на основі відомостей про ті чи інші культурні пам'ятки, за які люди колись віддавали своє життя, черпаючи цей матеріал з історії пам'ятки / *громадянська, особиста*
- виховувати любов до культурних надбань українського народу впродовж всієї нашої історії на основі поданого переліку пам'яток в презентації / *громадянська, особиста*
- викликати почуття відповідальності за розвиток власної державності (шляхом осмислення всієї величі української культури, що розповідалось на уроці) / *громадянська, особиста*
- формувати критичне мислення (на основі запитань до тексту) / *логічна*
- виховувати вміння працювати в колективі («Снігова куля») / *хронологічно-логічна*

- формувати комунікативну компетентність шляхом усних міркувань (метод «Гронування», «Ребус») /комунікативна, логічна, інформаційна
- формування особистості, яка має систему елементарних мистецьких знань, здатна збагнути та виразити власне ставлення до культурних надбань предків (на основі розповіді вчителя щодо класифікації, видів і типів культури) / естетична
- пробудження національної самосвідомості (на основі почуття гордості до власної культури) / громадянська
- сприяти формуванню ціннісного ставлення до власної національної культурної спадщини (на основі необхідності збереження стародавніх пам'яток культури) / естетична, громадянська.
- виховувати почуття патріотизму та гордості за здобутки культури (на основі продемонстрованих пам'яток культури) / особиста, громадянська;

Тип заняття (уроку): узагальнення і систематизації знань

Обладнання: карта України, плакат-карта «Цікаві місця України», проектор, ноутбук, презентація «Історико-культурні об'єкти рідного краю. Пам'ятки України», відеофільми про пам'ятки України, зошити, ручки.

Основні терміни: культурна спадщина, пам'ятка культури, пам'ятка історії, комплекси, споруди, визначні місця, археологічна пам'ятка, історична пам'ятка, об'єкти науки і техніки, об'єкти садово-паркового мистецтва, ландшафтні пам'ятки, об'єкти монументального мистецтва, об'єкти містобудування, об'єкти архітектури

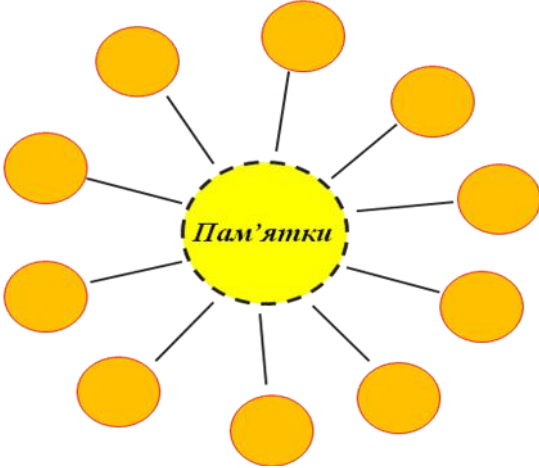
План заняття

1. Поняття пам'ятки.
2. Класифікація пам'яток.

Хід уроку

Доза часу	Етап уроку	Навчально-виховна діяльність вчителя	Навчально-виховна діяльність учня	Примітки
3 хв	I. Організаційний	Привітання з гуртківцями, перевірка присутніх. - Як почався ваш день?Що хорошого запам'яталось?		Інформаційна

		- Діти, я сподіваюсь у вас сьогодні хороший настрій. Пропоную з таким настроєм провести це заняття і отримати задоволення від власних успіхів.		
3 хв	II. Мотиваційний етап	- Робота з візуальними джерелами. <i>Розгадайте ребус.</i> 		<i>Логічна</i>
5 хв	III. Актуалізаційний етап		<ul style="list-style-type: none"> – Яку тему ми зараз вивчаємо?(Кіт) – Що вам найбільше запам'яталося з цієї теми?(Пелещишин) – Чи любите ви мандрувати?(Гоян) – Які цікаві об'єкти в Україні ви відвідували? (Перегінець) <p>Метод «Грунування» (всі учні)</p> <p><i>Які асоціації у вас виникають коли чуєте слово пам'ятки?</i></p>	<i>Логічна</i> <i>Інформаційна, мовленнєва</i> <i>Інформаційна</i> <i>Інформаційна, просторова</i> <i>Логічна, мовленнєва, Інформаційна</i>

				
20 хв	IV. Етап вивчення нового матеріалу	<p style="text-align: center;">1. Поняття пам'ятки</p> <ul style="list-style-type: none"> – Охорона об'єктів культури, історії, природи у нашій державі забезпечується на законодавчому рівні Законом України «Про охорону культурної спадщини» та Законом України «Про природно-заповідний фонд України». <i>Інформаційна, громадянська</i> – Закон визначає, що культурна спадщина - сукупність успадкованих людством від попередніх поколінь об'єктів культурної спадщини; <i>Інформаційна, культурологічна</i> – У Законі України «Про охорону культурної спадщини» визначені основні терміни, типи та види пам'яток України. <i>Інформаційна</i> – Пам'ятка культури - визначна споруда, археологічний об'єкт або витвір мистецтва, що є частиною культурного надбання (культурної спадщини) країни, людства загалом (пам'ятка історії, літератури, мистецтва, мови, права тощо) і охороняється законом. Залежно від наукової, історичної і художньої цінності пам'ятки культури бувають світового, державного і місцевого значення. <i>Інформаційна, культурологічна</i> – На державному обліку в Україні перебуває 152 тис. пам'яток культурно- історичної спадщини, з яких 56 тис. — пам'ятки історії, 7 тис. — пам'ятки монументального мистецтва, близько 15 тис. — пам'ятки містобудування та архітектури. 	<ul style="list-style-type: none"> – Чим забезпечується охорона пам'яток в Україні? (Перекіцей) – Що таке культурна спадщина? (Бойко) – Запишіть термін «культурна спадщина» в зошит. – Що визначено в згаданому Законі України?(Кіт) – Що таке пам'ятка культури? (Родим'юк) – Запишіть термін «пам'ятка культури» в зошит. – Якими бувають пам'ятки за рівнем цінностей? (Квочак) – На якому обліку перебувають пам'ятки культурно-історичної спадщини? (Теслюк) – Як ви розумієте поняття нерухомі пам'ятки та де 	<p><i>Інформаційна, логічна</i></p> <p><i>Інформаційна</i></p> <p><i>Інформаційна,</i></p> <p><i>Логічна, інформаційна</i></p> <p><i>Логічна, інформаційна</i></p> <p><i>Інформаційна</i></p> <p><i>Логічна, інформаційна,</i></p>

		<p>Нерухомі святині зберігаються просто неба, інші пам'ятки історії, матеріальної та духовної культури нації — у музеях України. <i>Інформаційна, математична, просторова</i></p> <p style="text-align: center;">2. Класифікація пам'яток</p> <p>У різних країнах існує своя класифікація історичних пам'яток. Так, наприклад:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Білорусь: Історико-культурна цінність (біл. Гісторика-культурна каштоунасць). • Польща: Пам'ятка історії — охоронний статус пам'ятки. • США: Національний історичний пам'ятник (англ. National Historic Landmark). • Франція: Історична пам'ятка (фр. Monument historique). <i>Інформаційна, просторова</i> <p>Класифікуються історико-культурні пам'ятки за типами та за видами. <i>Інформаційна</i></p> <p style="text-align: center;"><u>За типами виділяють:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • комплекси (ансамблі) - топографічно визначені сукупності окремих або поєднаних між собою об'єктів культурної спадщини; <i>Інформаційна, просторова</i> • споруди (витвори) - твори архітектури та інженерного мистецтва, твори монументальної скульптури та монументального малярства, археологічні об'єкти, печери з наявними свідченнями життєдіяльності людини, будівлі або приміщення в них, що зберегли автентичні свідчення про визначні історичні події, життя та діяльність відомих осіб; <i>Інформаційна, загальнокультурна, просторова</i> • визначні місця - зони або ландшафти, природно-антропогенні витвори, що донесли до нашого часу цінність з археологічного, естетичного, етнологічного, історичного, архітектурного, мистецького, наукового чи художнього погляду. <i>Інформаційна, просторова</i> <p style="text-align: center;">Українське законодавство розрізняє 8 видів пам'яток культури:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Археологічні / <i>Інформаційна,</i> 2. Історичні / <i>Інформаційна</i> 	<p>вони знаходяться? (Щербан)</p> <p>— Чи є правдою те, що у всіх країнах однакова класифікація пам'яток? Відповідь обґрунтуйте. (Андрусак)</p> <p>— За чим ведеться класифікація історико-культурних пам'яток? (Дубровна)</p> <p>— Продовжіть думку. За типами історико-культурні пам'ятки поділяють на... (Перегінець)</p> <p>— Запишіть термін «комплекси (ансамблі)» в зошит.</p> <p>— Що таке споруди? (Костецька)</p> <p>— Запишіть термін «споруди» в зошит.</p> <p>— Що ви розумієте під терміном визначні місця? Чи мали ви змогу відвідати їх, якщо так, то чому? (всі учні)</p> <p>— Запишіть термін «визначні місця» в зошит.</p> <p>— Скільки видів пам'яток розрізняє наше законодавство? (Гоян)</p>	<p><i>особистісна, культурна</i></p> <p><i>Інформаційна,</i></p> <p><i>Логічна, інформаційна</i></p> <p><i>Логічна, інформаційна, мовленнєва</i></p> <p><i>Логічна, інформаційна</i></p> <p><i>Логічна, інформаційна</i></p> <p><i>Інформаційна</i></p> <p><i>Логічна, інформаційна</i></p> <p><i>Логічна, інформаційна</i></p> <p><i>Логічна, інформаційна, просторова</i></p>
--	--	---	--	---

		<p>3.Монументального мистецтва / <i>Інформаційна</i> 4.Архітектури / <i>Інформаційна</i> 5.Містобудування / <i>Інформаційна</i> 6.Садово-паркового мистецтва / <i>Інформаційна</i> 7.Ландшафтні / <i>Інформаційна</i> 8.Об'єкти науки і техніки / <i>Інформаційна</i></p> <p>Тож давайте ознайомимося з видами пам'яток України та здійснимо віртуальні екскурсії до деяких з них. (використання презентації). <i>Інформаційна, мовленнєва</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • археологічні - рештки життєдіяльності людини (нерухомі об'єкти культурної спадщини: городища, кургани, залишки стародавніх поселень, стоянок, укріплень, військових таборів, виробництв, іригаційних споруд, шляхів, могильники, культові місця та споруди, їх залишки чи руїни, мегаліти, печери, наскельні зображення, ділянки історичного культурного шару, поля давніх битв, а також пов'язані з ними рухомі предмети), що містяться під землею поверхнею та під водою і є невідтворним джерелом інформації про зародження і розвиток цивілізації; / <i>Інформаційна, просторова, загальнокультурна</i> • історичні - будинки, споруди, їх комплекси (ансамблі), окремі поховання та некрополі, місця масових поховань померлих та померлих (загиблих) військовослужбовців (у тому числі іноземців), які загинули у війнах, внаслідок депортації та політичних репресій на території України, місця бойових дій, місця загибелі бойових кораблів, морських та річкових суден, у тому числі із залишками бойової техніки, озброєння, амуніції тощо, визначні місця, пов'язані з важливими історичними подіями, з життям та діяльністю відомих осіб, культурою та побутом народів; / <i>Інформаційна, просторова, загальнокультурна</i> • об'єкти науки і техніки - унікальні промислові, виробничі, науково-виробничі, інженерні, інженерно-транспортні, видобувні об'єкти, що визначають рівень розвитку науки і техніки певної епохи, певних наукових 	<p>— Які види пам'яток культури розрізняє українське законодавство? (Луцик)</p> <p>— Що таке археологічні пам'ятки? (Федоришин)</p> <p>— Чи хтось мав змогу відвідувати такі пам'ятки, якщо так, то які. Поділіться своїми враженнями. (всі учні)</p> <p>— Запишіть тезисно поняття археологічні пам'ятки в зошит.</p> <p>— Історичні пам'ятки – це ...? (Дем'яник)</p> <p>— Чи відомі вам історичні пам'ятки нашого міста? З чіми іменами вони пов'язують свою історію? (Перекицей)</p> <p>— Запишіть поняття «історичні пам'ятки» в свій конспект.</p> <p>— Як ви розумієте поняття об'єкти науки і техніки? (Олінкевич)</p> <p>— Запишіть поняття «об'єкти науки і культури» до свого конспекту.</p>	<p><i>Інформаційна</i></p> <p><i>Логічна, інформаційна</i></p> <p><i>Інформаційна</i></p> <p><i>Логічна</i></p> <p><i>Інформаційна</i></p> <p><i>Інформаційна</i></p> <p><i>Історичні пам'ятки – це ...? (Дем'яник)</i></p> <p><i>Логічна, інформаційна</i></p> <p><i>Логічна, інформаційна, аксіологічна, культурна</i></p> <p><i>Інформаційна</i></p> <p><i>Логічна</i></p>
--	--	--	---	---

		<p>напрямів або промислових галузей; / <i>інформаційна</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • об'єкти садово-паркового мистецтва - поєднання паркового будівництва з природними або створеними людиною ландшафтами; / <i>інформаційна</i> • ландшафтні - природні території, які мають історичну цінність; / <i>інформаційна</i> • об'єкти монументального мистецтва - твори образотворчого мистецтва: як самостійні (окремі), так і ті, що пов'язані з архітектурними, археологічними чи іншими пам'ятками або з утворюваними ними комплексами (ансамблями); / <i>інформаційна</i> • об'єкти містобудування - історично сформовані центри населених місць, вулиці, квартали, площі, комплекси (ансамблі) із збереженою планувальною і просторовою структурою та історичною забудовою, у тому числі поєднаною з ландшафтом, залишки давнього розпланування та забудови, що є носіями певних містобудівних ідей; / <i>інформаційна</i> • об'єкти архітектури - окремі будівлі, архітектурні споруди, що повністю або частково збереглися в автентичному стані і характеризуються відзнаками певної культури, епохи, певних стилів, традицій, будівельних технологій або є творами відомих авторів. / <i>інформаційна</i> <p>Як ми бачимо, деякі види пам'яток пов'язані між собою і інколи складно визначити до якого виду віднести той чи інший об'єкт.</p> <p>До пам'ятників архітектури і зодчества можуть належати (перегляд слайдів): / <i>інформаційна</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • окремі споруди, будівлі та споруди; • архітектурні ансамблі і комплекси; • міські центри; • квартали; 	<ul style="list-style-type: none"> - Що таке об'єкти садово-паркового мистецтва? Це просто сади де ми восени збираємо плоди? (Пелешишин) - Записати до конспекту дане поняття. - Що таке ландшафтні пам'ятки? (Кіт) - Об'єкти монументального мистецтва — це ...? (Гоян) - Записати поняття до конспекту. <ul style="list-style-type: none"> - Що таке об'єкти містобудування? - Що до них відноситься, наведіть приклади? (Андрусак) - Запишіть дане визначення до свого конспекту. <ul style="list-style-type: none"> - Які об'єкти архітектури вам відомі? Назвіть їх? (Квочак) - Записати поняття «об'єкти архітектури» в зошит. <ul style="list-style-type: none"> - Що належить до пам'ятників архітектури і зодчества? (Перегінець) 	<p><i>Інформаційна</i></p> <p><i>Логічна</i></p> <p><i>Інформаційна</i></p> <p><i>Логічна</i></p> <p><i>Логічна, інформаційна</i></p> <p><i>Логічна</i></p> <p><i>Інформаційна, просторова</i></p> <p><i>Інформаційна</i></p> <p><i>Інформаційна, культурна, просторова</i></p> <p><i>Інформаційна</i></p> <p><i>Інформаційна, логічна</i></p>
--	--	--	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> • площі; • вулиці; • збережені фрагменти стародавнього планування і забудови поселень. <p>Робота з відеоматеріалом «Об'єкти ЮНЕСКО в Україні» https://www.youtube.com/watch?v=zsbjAJzvwVw</p>	<p><i>Обговорення переглянутого відеоматеріалу. (всі учні)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Які пам'ятки було згадано у відеоматеріалі? – Можливо ви колись бували в цих місцях? – Можливо знаєте їхню історію? – Чому ЮНЕСКО вирішило взяти під свій контроль ці пам'ятки? 	<p><i>Логічна, інформаційна, просторова, культурна, особистісна</i></p>
10 хв	V. Систематизація знань		<p>Вправа «Снігова куля» (всі учні)</p> <p>1 – й учень класу називає відомий йому термін чи поняття даної теми, 2 – й повторює і говорить свій термін, 3 – й називає вже три терміни і т.д.</p> <p>Рестравратор</p> <p>Українське законодавство розрізняє 12 типів пам'яток культури. Серед яких є лінгвістичні, краєзнавчі, історичні, ландшафтні, нумізматичні, геральдика, архітектурні, археологічні, топонімічні, сфрагістика, монументального мистецтва.</p> <p>Онлайн-тестування (всі учні) https://quizizz.com/admin/quiz/62a12af76c1896001ef8083b</p>	<p><i>Логічна, інформаційна, мовленнєва</i></p> <p><i>Логічна, інформаційна, мовленнєва</i></p> <p><i>Логічна, інформаційна, просторова, культурна, особистісна</i></p>

3 хв	VI. Висновки	<ul style="list-style-type: none"> – Охорона культурних пам'яток в Україні здійснюється відповідно Закону «Про охорону культурної спадщини» та Закону України «Про природно-заповідний фонд України». / <i>інформаційна</i> – У Законі України «Про охорону культурної спадщини» визначені основні терміни, типи та види пам'яток України. / <i>інформаційна</i> – Кожна країна має свою класифікацію історичних пам'яток. / <i>інформаційна</i> – Історико-культурні пам'ятки класифікуються за типами та видами. Типи — комплекси, споруди, визначні місця. Види — археологічні, історичні, монументального мистецтва, архітектури, містобудування, садово-паркового мистецтва, ландшафтні та об'єкти науки і техніки. Всього українське законодавство виділяє 8 видів пам'яток культури. / <i>інформаційна</i> – Вивчаючи даний матеріал, здобувачі освіти мають змогу поглибити свої знання щодо культурних цінностей свого народу, а також на основі побаченого та почутого на занятті зробити висновки про те, що потрібно берегти свою культуру і нести її у світ. / <i>інформаційна</i> 		
1 хв	VII. Домашнє завдання		1. Підготувати інтелект-карту / інфографіку про одну із історико-культурних пам'яток України.	

Розробка (Презентація до заняття).

URL: <https://drive.google.com/file/d/1qWr8GBrYB2D7EJr5262aygYxDM7bxkHS/view?usp=sharing>